

ΑΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

**«Απόψεις των αιρετών του Δήμου Λαυρεωτικής
για το πρόγραμμα Καλλικράτης»**

ΤΟΥ ΚΟΥΝΑΔΗ ΣΠΥΡΟΥ

ΕΠΙΒΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΤΣΕΚΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2013

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω κατ' αρχάς τον επιβλέποντα καθηγητή μου κύριο Θεόδωρο Τσέκο για όλα όσα έκανε και όλη τη βοήθεια που μου παρείχε και συνεχίζει να μου παρέχει μέχρι σήμερα, τον κύριο Σταύρο Χρήσιμο με την καθοδήγησή του στο να συνεχίσω με τη πτυχιακή μου,τη γραμματεία της σχολής μου, και ιδιαίτερα τη κυρία Ζησιμοπούλου Ελένη που με διευκόλυνε σε ότι χρειάστηκα ώστε να ολοκληρωθεί αυτή η εργασία και τέλος τους δημοτικούς συμβούλους, αντιδημάρχους και το Δήμαρχο του δήμου Λαυρεωτικής που συνεργάστηκαν ώστε να ολοκληρώσω την έρευνα στην οποία εργάστηκα.Επιπρόσθετα οφείλω να αφιερώσω την πτυχιακή μου στην οικογένεια μου που μου συμπαραστάθηκε όλα αυτά τα χρόνια της φοίτησής μου στο Α.Τ.Ε.Ι Καλαμάτας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση απόψεων αιρετών του Δήμου Λαυρεωτικής αναφορικά με την αποτελεσματικότητα του προγράμματος Καλλικράτης. Για την εκπλήρωση του σκοπού πραγματοποιήθηκε πρωτογενής ποσοτική έρευνα με τη χρήση του ερωτηματολογίου σε δείγμα 19 αιρετών. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα 1/10/2010 έως 30/3/2011. Σύμφωνα με τα κύρια ευρήματα υπάρχει θετική στάση για την αποτελεσματικότητα του προγράμματος Καλλικράτης όμως σε ό,τι αφορά την τοπική αυτοδιοίκηση υπάρχουν ακόμα αδυναμίες. Τα κύρια προβλήματα είναι οικονομικής και εν μέρει οργανωτικής φύσεως. Παρόλο αυτά το θεσμικό πλαίσιο του προγράμματος μπορεί να συμβάλλει στην εξοικονόμηση πόρων, στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς, στην προώθηση της τοπικής ανάπτυξης, στην βελτίωση της διαφάνειας και της λήψης αποφάσεων, της εξυπηρέτησης πολιτών, στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού των δήμων, στην ευαισθητοποίηση και στην ενεργοποίηση των πολιτών. Το καταλληλότερο μέτρο για τη συμμετοχή του πολίτη στο νέο σύστημα αυτοδιοίκησης είναι η άμεση επαφή μεταξύ δημοτικών συμβούλων και πολιτών, αλλά και η συμμετοχή των πολιτών, με δικαίωμα λόγου, στις συνεδριάσεις του περιφερειακού συμβουλίου. Η έρευνα φανέρωσε μια τάση προς την αυτονομία καθώς οι συμμετέχοντες εξέφρασαν επιθυμία για περιορισμένο ρόλο του κεντρικού κράτους, καθώς και οικονομική αυτονομία. Σημαντικό εύρημα της έρευνας είναι ότι το δημοτικό συμβούλιο δεν είναι απολύτως έτοιμο να ανταποκριθεί στην άσκηση των διευρυμένων αρμοδιοτήτων, που προϋποθέτει το πρόγραμμα Καλλικράτης, ενώ επιπλέον υπάρχει μέτρια αποτελεσματικότητα στη συνεργασία των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων. Τα κρίσιμα ζητήματα της περιοχής υπό μελέτη τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπισθούν κατά προτεραιότητα, είναι η διαχείριση των απορριμμάτων, η βελτίωση του πολεοδομικού σχεδιασμού και η βελτίωση των βασικών τεχνικών υποδομών. Τέλος φανερώθηκε ανάγκη για αποτελεσματική εκπαίδευση και κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού, με στόχο την ανταπόκριση αυτού στις νέες αλλαγές και απαιτήσεις.

Λέξεις – Κλειδιά: πρόγραμμα Καλλικράτης, τοπική αυτοδιοίκηση, μεταρρυθμίσεις

ABSTRACT

The purpose of this research is to explore the views of the elected personnel of Lavrio Municipality regarding the effectiveness of the Kallikratis program. Quantitative research was held, based on a questionnaire distributed to a sample of 19 elected councillors, during the period 1/10/2010 to 30/3/2011. According to the main findings there is, in general, a positive attitude towards the effectiveness of the Kallikratis program although some weaknesses are identified. The main problems are mostly financial and partly organizational. Nevertheless, it seems that the institutional framework of the program can contribute to financial savings, the proper functioning of the local market, the promotion of local development, to improve transparency decision making and services to the citizen, the effective utilization of human resources of the municipalities, to raise awareness and enhance citizens participation. The most appropriate measure for citizens' participation in the new system of government is the direct contact between councillors and citizens, and the participation of citizens with the right to speak at the meetings of the Regional Council. The survey revealed a trend towards autonomy as participants expressed a desire for a limited role of the central state, and economic autonomy. An important finding of the study is that the local council is not completely ready to respond to the expanded powers implied by the Kallikratis program, while there is also moderately efficient cooperation between municipalities and local communities. The critical issues of the area under study, which should be addressed as a priority, are waste management, better planning and improvement of basic technical infrastructure. Finally the research revealed the need for effective education and training of human resources in order to respond to this new changes and requirements.

Keywords: Kallikrates program, local government, reforms

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ABSTRACT	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	8
1.1 Η έννοια και η σημασία της «δημόσιας υπηρεσίας»	8
1.2 Ο Δημόσιος τομέας στην Ελλάδα	10
1.3 Η Τοπική Αυτοδιοίκηση	12
1.4 Η σημασία των μεταρρυθμίσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης	13
1.5 Το Σχέδιο Καλλικράτης	15
1.5.1 Οι στόχοι του Σχεδίου Καλλικράτης	15
1.6 Η νέα Αρχιτεκτονική του Σχεδίου Καλλικράτης	16
1.7 Η δομή του σχεδίου Καλλικράτης	19
1.8 Τα κριτήρια συνένωσης του σχεδίου Καλλικράτης	21
1.9 Οι καινοτομίες του σχεδίου Καλλικράτης	22
1.9.1. Οι καινοτομίες του σχεδίου Καλλικράτης ως προς τον έλεγχο	23
1.9.2. Οι καινοτομίες του σχεδίου Καλλικράτης ως προς την αποκέντρωση και την αποτελεσματικότητα	25
1.9.3. Οι καινοτομίες του σχεδίου Καλλικράτης ως προς τον πολίτη	30
2. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	33
2.1 Σκοπός της έρευνας	33
2.2 Είδος στοιχείων	33
2.3 Ερευνητική προσέγγιση	33
2.4 Ερευνητικό εργαλείο	33
2.5 Συμμετέχοντες	34
2.6 Διαδικασία συλλογής δεδομένων	34
2.7 Ο δήμος Λαυρεωτικής	35
2.8 Αποτελέσματα έρευνας	36
2.8.1 Δημογραφικό προφίλ δείγματος	36
2.8.2 Προηγούμενη συμμετοχή στην Τοπική Αυτοδιοίκηση	38
2.8.3 Κίνητρα συμμετοχής στις δημοτικές εκλογές	43
2.8.4 Αξιολόγηση του προγράμματος Καλλικράτης για Α' βάρθμια αυτοδιοίκηση	45
2.8.5 Προβλήματα του θεσμικού πλαισίου για την Α' βάρθμια αυτοδιοίκηση	46
2.8.6 Συμβολή της Α' βάρθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης μετά την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης	46
2.8.7 Άποψη για την αντιμισθία των αιρετών και το ασυμβίβαστο του δημάρχου	47
2.8.8 Μέτρα για τη συμμετοχή του πολίτη στο νέο σύστημα αυτοδιοίκησης	49
2.8.9 Απόψεις για το μέτρο για τον περιορισμένο αριθμό των νομικών προσώπων που επιτρέπεται να συσταθούν από τους δήμους	49
2.8.10 Απόψεις για τις μορφές των επιχειρήσεων που επιτρέπεται να συσταθούν από τους δήμους	50
2.8.11 Απόψεις για το Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης	51

2.8.12 Απόψεις για το νέο σύστημα εποπτείας των αποφάσεων των οργάνων του δήμου	51
2.8.13 Απόψεις για τον ρόλο των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων	52
2.8.14 Απόψεις για τη συνένωση που εφαρμόστηκε στο δήμο	53
2.8.15 Στοιχεία αποτελεσματικού αποκεντρωμένου συστήματος.....	53
2.8.16 Προϋποθέσεις για να εδραιωθεί ένας αποτελεσματικός διοικητικός μηχανισμός στην Α' βάρθμια διοίκηση.....	54
2.8.17 Απόψεις για την ετοιμότητα του Δημοτικού συμβουλίου	55
2.8.18 Απόψεις για τις ικανότητες, τους πόρους και την πολιτική βούληση του Διοικητικού Συμβουλίου του δήμου	56
2.8.19 Ανάγκη για εκπαίδευση και κατάρτιση στελεχών	58
2.8.20 Βαθμός αυτοαποτελεσματικής συνεργασία των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων με το δημοτικό συμβούλιο	58
2.8.21 Κρίσιμα ζητήματα που χρήζουν άμεση αντιμετώπιση	59
2.8.22 Σημαντικότητα συνεργασίας δήμου και περιφέρειας με στόχο την τοπική ανάπτυξη	63
2.8.23 Σημαντικότητα συνεργασίας δήμου και επιχείρησης κοινωνικής οικονομίας	64
2.8.24 Αξιοποίηση εθελοντισμού	65
2.8.25 Απόψεις για το πρόγραμμα Ειδικό Πρόγραμμα Εξυγίανσης των Δήμων ..	67
2.8.26 Πηγές χρηματοδότησης τοπικών υπηρεσιών	67
2.8.27 Απόψεις για συνεργασία δήμου και ιδιωτικού τομέα	68
3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	71
3.1 Συμπεράσματα	71
3.2 Περιορισμοί έρευνας.....	75
Βιβλιογραφία	76
Παράρτημα: Οι νέοι χάρτες του Σχεδίου Καλλικράτης	79

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα μια σειρά από σημαντικές αλλαγές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Οι αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση της χώρας ήταν αναγκαίες καθώς συνέβαλαν στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετώπιζε ο δημόσιος τομέας της Ελλάδας. Επίσης, σκοπός των αλλαγών ήταν η εξασφάλιση υψηλών ρυθμών ανάπτυξης σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο.

Μία από τις σημαντικότερες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι και το σχέδιο Καλλικράτης (Ν. 3852/2010). Συγκεκριμένα, η ελληνική κυβέρνηση επεδίωξε μέσω του σχεδίου Καλλικράτης να περιορίσει τους φορείς στη χώρα και συγκεκριμένα τον αριθμό των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκηση, τα Νομικά Πρόσωπα και τις Δημοτικές Επιχειρήσεις, να μετατρέψει τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις σε περιφέρειες και τέλος να πραγματοποιήσει αλλαγές στη θητεία των δημάρχων και των περιφερειάρχων.

Συνεπώς, το σχέδιο Καλλικράτης οδήγησε στην αλλαγή του διοικητικού χάρτη της Ελλάδας, επανακαθορίζονται με απόλυτη σαφήνεια τα όρια των Δήμων, ενώ παράλληλα ενισχύεται η συμμετοχή των πολιτών στις δραστηριότητες των Δήμων και εντείνονται οι έλεγχοι που πραγματοποιούνται στη λειτουργία αυτών. Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η υιοθέτηση του σχεδίου Καλλικράτης επέφερε αλλαγές σε διάφορους τομείς, όπως η παιδεία, η υγεία, η απασχόληση κ.α.

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας διερευνώνται οι απόψεις των μελών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σχετικά με το σχέδιο Καλλικράτης. Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται και μελετώνται οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την πορεία του σχεδίου Καλλικράτης, διερευνώνται οι αδυναμίες και τα προβλήματα αυτού και τέλος διερευνώνται οι προτάσεις των ερωτηθέντων με σκοπό τη βελτίωση του σχεδίου.

1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

1.1 Η έννοια και η σημασία της «δημόσιας υπηρεσίας»

Οι δημόσιες υπηρεσίες αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία ενός κράτους, καθώς συμβάλλουν στη αποτελεσματική και βασισμένη σε συγκεκριμένων θεσμών και στόχων λειτουργία του. Στη διαδικτυακή πύλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου <http://circa.europa.eu>, γίνεται διαχωρισμός μεταξύ «δημόσιας υπηρεσίας», «υπηρεσίας κοινής ωφέλειας» και «υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος» και δίνονται ορισμοί για τα παραπάνω, έτσι όπως αυτοί έχουν προσαρμοστεί από την Κοινότητα. Ειδικότερα:

«Δημόσιες υπηρεσίες» (όπως η παροχή ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου και νερού, οι μεταφορές, οι ταχυδρομικές υπηρεσίες και οι τηλεπικοινωνίες) είναι οικονομικές δραστηριότητες κοινής ωφέλειας που έχουν οργανωθεί από τις δημόσιες αρχές και λειτουργούν με ευθύνη τους ή έχουν ανατεθεί σε μεμονωμένους φορείς (δημόσιους ή ιδιωτικούς)». «Υπηρεσίες κοινής ωφέλειας» είναι υπηρεσίες τις οποίες εξασφαλίζουν οι δημόσιες αρχές για το γενικό συμφέρον και οι οποίες υπόκεινται σε ειδικές υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας. Το κλασικό παράδειγμα είναι η υποχρέωση παροχής μιας συγκεκριμένης υπηρεσίας σε ολόκληρη την επικράτεια μιας χώρας με οικονομικά προσιτά τιμολόγια και με ανάλογες συνθήκες ποιότητας, ανεξαρτήτως της κερδοφορίας των μεμονωμένων πράξεων. Οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της αλληλεγγύης και της ισότητας και περιλαμβάνουν: α) υπηρεσίες εκτός αγοράς (δηλαδή υποχρεωτική εκπαίδευση, κοινωνική προστασία)· β) υποχρεώσεις του Δημοσίου (δηλαδή ασφάλεια και δικαιοσύνη)· γ) υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ) (δηλαδή βασικές υπηρεσίες παροχής ηλεκτρικής ενέργειας, τηλεπικοινωνίες, ταχυδρομικές υπηρεσίες, μεταφορές, υπηρεσίες ύδρευσης και αποκομιδής απορριμμάτων και ενέργεια). «Οι υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος», οι οποίες δεν ορίζονται στο δίκαιο της ΕΚ, θεωρούνται κανονικά εμπορικές υπηρεσίες γενικής οικονομικής ωφέλειας, στις οποίες συνεπώς οι δημόσιες αρχές επιβάλλουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας (μεταφορές, ταχυδρομικές υπηρεσίες, ενέργεια και επικοινωνίες).

Μετά την εννοιολογική προσέγγιση της έννοιας της «δημόσια υπηρεσία», είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο «η έννοια αυτή δεν αντιστοιχεί στην έννοια του «δημόσιου τομέα», αφού η έννοια της «δημόσιας υπηρεσίας» είναι διπλή: περιλαμβάνει, εσφαλμένα, τόσο τους οργανισμούς που παρέχουν τις υπηρεσίες όσο και τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας τις οποίες παρέχουν.

Η σημασία της δημόσιας υπηρεσίας και εν συνεχεία του δημόσιου τομέα είναι πολύ μεγάλη, καθώς συμβάλλει στη συνεχή ανάπτυξη μιας χώρας, αποτελώντας την «πρώτη ύλη» για την παραγωγή «νέας γνώσης» και πολύτιμων για την κοινωνία έργων. Η ύπαρξη λοιπόν υγιούς Δημοσίου Τομέα είναι ουσιώδης για την κοινωνική και οικονομική ευημερία των πολιτών, αφού μέσω των δημοσίων υπηρεσιών επιτυγχάνεται σταθερότητα, αντιμετωπίζεται το πρόβλημα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, βελτιώνεται η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς γεγονός που τελικά οδηγεί στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας του κράτους. Βασική προϋπόθεση για τα παραπάνω είναι η προσφορά ποιοτικών δημοσίων υπηρεσιών, δηλαδή υπηρεσίες που να είναι συναφείς με τις προσδοκίες των πολιτών. Σε κάτι τέτοιο συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό η σωστή οργάνωση, ρύθμιση, χρηματοδότηση και παροχή των δημοσίων υπηρεσιών και στην κατεύθυνση αυτή, μέσω ποικίλων νομοθετικών διατάξεων, οδηγούνται σταδιακά οι χώρες που ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συμπεριλαμβανομένου και η χώρα μας.

Ειδικότερα όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στη διαδικτυακή πύλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου <http://circa.europa.eu>, «οι δεσμεύσεις της ΕΕ να λάβει πλήρως υπόψη τον ιδιόμορφο ρόλο των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας στις πολιτικές και τις δραστηριότητες που εμπίπτουν στον τομέα αρμοδιότητάς της, οι οποίες ενδέχεται να απορρέουν από μελήματα κοινής ωφέλειας όπως η ασφάλεια του εφοδιασμού, η προστασία του περιβάλλοντος, η οικονομική και κοινωνική αλληλεγγύη, ο περιφερειακός σχεδιασμός, η προώθηση των συμφερόντων των καταναλωτών και η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, στο πλαίσιο των κατευθυντήριων αρχών της συνέχειας, της ισότιμης πρόσβασης, της καθολικότητας και της διαφάνειας, έχουν ενσωματωθεί στη συνθήκη ΕΚ μέσω διαφόρων συνθηκών όπως αυτές του Μάαστριχτ¹ και του

¹ Με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η συνθήκη του Μάαστριχτ σηματοδοτεί ένα νέο στάδιο στη διαδικασία δημιουργίας «μιας διαρκώς στενότερης ένωσης μεταξύ των λαών της Ευρώπης» http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/how/evolution/article_7144_el.htm

Αμστερνταμ²». «Στόχος αυτής της κοινής ευθύνης είναι, σήμερα, να εξασφαλιστεί η πρόσβαση των πολιτών σε ποιοτικές και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας στην ΕΕ, σύμφωνα με τις αρχές της βελτίωσης της νομοθεσίας, της προηγούμενης εκτίμησης των επιπτώσεων των σημαντικών πρωτοβουλιών, του σεβασμού των αρμοδιοτήτων των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών για τον προσδιορισμό, την οργάνωση, τη χρηματοδότηση και την παρακολούθηση των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και ασφαλώς, του σεβασμού των άλλων κανόνων της συνθήκης ΕΚ».

1.2 Ο Δημόσιος τομέας στην Ελλάδα

Σήμερα, η αναπτυξιακή στρατηγική για τη δημόσια διοίκηση στην Ελλάδα αποτελεί πρωταρχική επιλογή του Υπουργείου Εσωτερικών και στοχεύει στην αντιμετώπιση βασικών προβλημάτων της ελληνικής οικονομίας, μέσα από μια σειρά παρεμβάσεων, ιδίως σε ό,τι αφορά στη μείωση των οικονομικών ανισοτήτων και στη βελτίωση της ικανότητας της διοίκησης για αποτελεσματικές υπηρεσίες προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Στο πλαίσιο των βασικών στρατηγικών κατευθύνσεων για την ενίσχυση της παραγωγής και της ανταγωνιστικότητας, την υλοποίηση μεγάλων έργων υποδομής, την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και την προώθηση της απασχόλησης, υλοποιείται σειρά αναπτυξιακών προγραμμάτων, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο περιφέρειας. Η περιφέρεια του Κράτους προωθεί, πέραν του προγραμματικού της έργου, την υλοποίηση του εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού. Η αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού έχει όλες εκείνες τις αποφασιστικές αρμοδιότητες για να εκπληρώσει το ρόλο που προσδοκούν οι πολίτες και οι επιχειρήσεις, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην τοπική ανάπτυξη (ΥΔιΜΗΔ).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί όμως ότι ο Ελληνικός Δημόσιος Τομέας σήμερα ως αποτέλεσμα πολλών παραγόντων οικονομικής, νομικής και κοινωνικής φύσεως παρουσιάζει ποικίλα προβλήματα όπως αναποτελεσματικότητα στον τρόπο διοίκησης, προβληματικό νομικό και κανονιστικό πλαίσιο, προβληματική σχέση πολίτη κράτους, αλλά και χαμηλή ποιότητα προσφερομένων υπηρεσιών που πηγάζει από την ελλιπή ενημέρωση, τις γραφειοκρατικές διαδικασίες, τις επικαλύψεις των αρμοδιοτήτων, την

² Η συνθήκη του Αμστερνταμ που τροποποιεί τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις ιδρυτικές Συνθήκες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ορισμένες συναφείς πράξεις, υπογράφηκε στο Αμστερνταμ στις 2 Οκτωβρίου 1997 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1999.
http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/how/evolution/article_7144_el.htm

διαφθορά και την αδιαφάνεια. Προς την κατεύθυνση για την σωστή αντιμετώπιση των παραπάνω τα τελευταία χρόνια πραγματοποιούνται αρκετές αλλαγές. Μετά την διαπίστωση ότι το πρόβλημα είναι δομικό η λύση αναζητείται στην αναδιοργάνωση. Σχετικό παράδειγμα αποτελεί το σχέδιο «Καλλικράτη», στόχος του οποίου είναι να εισαγάγει προοδευτικά μια νέα αρχιτεκτονική του Ελληνικού Δημοσίου Τομέα. Το σχέδιο είναι εν ισχύ από την 1^η Ιανουαρίου. Ειδικότερα, μέχρι την ημερομηνία αυτή η Ελλάδα διατηρεί 1034 δήμων, ενώ με την εφαρμογή του σχεδίου αυτοί μειώνονται σε 325 και οι περιφέρειες από 13 σε 7. Ένα άλλο καινοτόμο μέτρο είναι εκείνο που υποχρεώνει τις τοπικές αυτοδιοικήσεις σε απόλυτη διαφάνεια. Για την επίτευξη του στόχου αυτού γίνεται χρήση των νέων τεχνολογιών. Παράδειγμα αποτελεί ο ιστότοπος «diangeia.gov.it» στον οποίο απαριθμούνται όλες οι δαπάνες όλου του κράτους και των δήμων, γεγονός που διευκολύνει και αυξάνει την αποτελεσματικότητα των δημοσίων υπηρεσιών (ΥΕ, 2011).

Η ανάγκη για αναδιάρθρωση σχετίζεται άμεσα και με τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης που παρατηρούνται παγκόσμια αλλά και στην Ελλάδα. Ειδικότερα σύμφωνα με έρευνα του Baskoy (2008), η οικονομική κρίση έχει συγκεκριμένες αρνητικές συνέπειες στον δημόσιο τομέα. Ειδικότερα η κύρια αρνητική συνέπεια είναι η μείωση της χρηματοδότησης για όλες τις δημόσιες υπηρεσίες και ιδρύματα. Επιπλέον ο δημόσιος τομέας στις περισσότερες χώρες υποβάλλεται σε μια σειρά από αναδιρθρωτικά μέτρα, όπως η θεσμική αναδιοργάνωση μέσω οργανωτικών συγχωνεύσεων, οι περικοπές, η αναγκαστική μειωμένη απασχόληση, οι μειώσεις ή πάγωμα μισθών κλπ. Ιδιαίτερα οξύ φαίνεται να είναι το πρόβλημα στις δημόσιες υπηρεσίες σε επαρχιακό και νομαρχιακό επίπεδο, οι οποίες συγχωνεύονται και μειώνονται οι προϋπολογισμοί τους.

Συμπερασματικά και όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν οι Callan et al. (2010), ο δημόσιος τομέας δέχεται τις σημαντικότερες αρνητικές συνέπειες της οικονομικής κρίσης, καθώς επικρατεί ή άποψη ότι με αυτό τον τρόπο είναι εφικτή η αντιμετώπισή της. Συγκεκριμένα μετά την εμφανή δυσκολία αντιμετώπισης του προβλήματος μέσω της μείωσης των δαπανών στον ιδιωτικό τομέα που εκφράζεται ως περικοπές μισθών, έχει επικρατήσει η άποψη ότι η επίτευξη της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας θα γίνει μέσω περικοπών στον δημόσιο τομέα που οδηγεί σε μειώσεις του κόστους για τις επιχειρήσεις που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση των δημοσίων υπηρεσιών. Υπό την

έννοια αυτή καθώς η χάραξη πολιτικών που σχετίζονται με περικοπές στον ιδιωτική τομέα περιορίζεται από διάφορα νομοθετικά πλαίσια, οι περικοπές των αμοιβών στο δημόσιο μπορεί να οδηγήσει σε αντίστοιχη μείωση αυτών στον ιδιωτικό και ως εκ τούτου σε μείωση του μισθολογικού κόστους για τους παραγωγούς. Όλα τα παραπάνω επιβαρύνουν ιδιαίτερα τον δημόσιο τομέα και όσοι εργάζονται σε αυτόν.

Παρά τις προσπάθειες για αναδιοργάνωση, σήμερα ο δημόσιος τομέας και κυρίως η τοπική αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα συνεχίζει να αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα τα οποία αυξάνονται και ως αποτέλεσμα της χρηματοοικονομικής κρίσης που πλήττει την χώρα και ολόκληρο τον πλανήτη. Κάτι τέτοιο σίγουρα συμβάλλει στην εμφάνιση διακυμάνσεων στο επίπεδο της ποιότητας των προσφερόμενων δημόσιων υπηρεσιών και χρήζει μεγάλη προσοχή.

1.3 Η Τοπική Αυτοδιοίκηση

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί μια μορφή δημόσιας διοίκησης, η οποία ασκείται από αυτοδιοικούμενους οργανισμούς αυτής, οι οποίοι φέρουν κοινή ευθύνη και χρησιμοποιούν τα μέσα που τους παραχωρεί η κυβέρνηση κάθε κράτους. Αυτό σημαίνει ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση αναφέρεται στην αντιμετώπιση των τοπικών θεμάτων από τους φορείς, οι οποίοι επιλέγονται από το τοπικό εκλογικό τμήμα, διαμένουν στο συγκεκριμένο τόπο και φέρουν ευθύνη για την άσκηση της εξουσίας (Σαρκόπουλος, 1993).

Αρκετές έρευνες σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν διερευνήσει το σκοπό και τη σημασία της Τοπικής αυτοδιοίκησης. Ενδεικτικά οι Hernando & Remesar (2011) μελέτησαν την Τοπική Αυτοδιοίκηση σε διάφορες περιοχές της Ισπανίας. Παρατήρησαν ότι σκοπός της είναι η προαγωγή της τοπικής οικονομίας και η αστική ανάπτυξη και για το λόγο αυτό θα πρέπει να χρησιμοποιούνται καινοτόμες μέθοδοι και σύγχρονα τεχνολογικά μέσα. Συνεπώς, υποστηρίζουν ότι κύριος ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι η μείωση της ανεργίας και η τοπική ανάπτυξη.

Αντίστοιχα, ο von Malmberg (2004) ανέφερε ότι σκοπός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι η ανάπτυξη και η διαχείριση της βιομηχανικής οικολογίας σε τοπικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, μελετώντας την Τοπική Αυτοδιοίκηση σε διάφορες περιοχές της Σουηδίας, παρατήρησε ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί φορέα γνώσεων και μπορεί

να συμβάλει στη δημιουργία ενός δικτύου μέσω του οποίου να ανταλλάσσονται πληροφορίες. Τέλος, οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μπορούν να έρχονται σε επικοινωνία με συμβούλους επιχειρήσεων και να τους παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την περιβαλλοντική διαχείριση.

Τέλος, ο Challis (2009) υποστήριξε ότι στις σύγχρονες κοινωνίες η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα πρέπει να αναλάβει ευθύνη όσον αφορά την πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, ενώ ο Antoszek (2002) ανέφερε ότι σκοπός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι η προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης και η προστασία του περιβάλλοντος.

1.4 Η σημασία των μεταρρυθμίσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Διάφορες μελέτες έχουν πραγματοποιηθεί σχετικά με τις επιπτώσεις των μεταρρυθμίσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Συγκεκριμένα, ο Clifford (2013) μελέτησε τις επιπτώσεις των μεταρρυθμίσεων στην Τοπική Αυτοδιοίκησης στο Ηνωμένο Βασίλειο. Στη μελέτη αυτή παρατηρήθηκε ότι η συμμετοχή των πολιτών στα προγράμματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σχετίζεται με την προστασία του περιβάλλοντος και την αειφορία. Παρόλα αυτά, παρατηρήθηκε ότι όσον αφορά την αντίδραση των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην ευρεία συμμετοχή των πολιτών κατά το σχεδιασμό των διάφορων πολιτικών, οι απόψεις δίστανται. Ειδικότερα, κάποιοι από τους συμμετέχοντες στην έρευνα ανέφεραν ότι η συμμετοχή των πολιτών στο σχεδιασμό των στρατηγική της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα πρέπει να αυξηθεί, ενώ αντίθετα οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες ανέφεραν ότι δε θα πρέπει να ενισχυθεί η συμμετοχή των πολιτών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση αλλά θα πρέπει να επιτευχθεί καλύτερη διαχείριση. Συνεπώς, η συμμετοχή των πολιτικών προτείνεται μόνο στην περίπτωση που υπάρχει επαρκής έλεγχος.

Επίσης, ο Jacobsen (2012) παρατήρησε ότι οι μεταρρυθμίσεις στην Τοπική Αυτοδιοίκηση συμβάλλουν στον περιορισμό της γραφειοκρατίας, τόσο από την πλευρά των πολιτικών όσο και από την πλευρά των πολιτών. Ωστόσο, ο βαθμός στον οποίο μπορεί να περιοριστεί η γραφειοκρατία εξαρτάται από τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και από το βαθμό στον οποίο υπάρχει απόκλιση συμφερόντων. Τέλος, η έρευνα επικεντρώθηκε στην Τοπική Αυτοδιοίκηση σε περιοχές της Νορβηγίας και κατέληξε στο συμπέρασμα υπάρχει περιορισμένη απόκλιση συμφερόντων μεταξύ των

φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ωστόσο παρατήρησαν μεγάλη απόκλιση μόνο ως προς μια συγκεκριμένη μεταρρύθμιση σχετική με τη δημόσια διαχείριση.

Οι Thomas & Percy – Smith (2012) μελέτησαν τις μεταρρυθμίσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης όσον αφορά στη φροντίδα των παιδιών σε διάφορες περιοχές της Μεγάλης Βρετανίας. Για το λόγο αυτό μελέτησαν τις απόψεις νέων πολιτών, φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και εκλεγμένων πολιτών. Η έρευνα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι μεταρρυθμίσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που έχουν πραγματοποιηθεί στη χώρα προάγουν την προστασία των παιδιών και ότι οι νέοι πολίτες και οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αισθάνονταν υπερήφανοι για το λόγο αυτό. Ωστόσο, παρατηρήθηκαν δυσκολίες όσον αφορά τις πολιτισμικές διαφορές στη συμμετοχή των πολιτών στις ενέργειες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στη συνέχεια των πολιτικών αυτών και στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από την περικοπή δημοσίων δαπανών.

Οι Joseph et al (2011) ασχολήθηκε με τις επιπτώσεις των μεταρρυθμίσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην υγεία των πολιτών στο Ηνωμένο Βασίλειο. Συγκεκριμένα, μελέτησε τα προγράμματα υγείας από απόσταση που εφαρμόζονται από τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έτσι ώστε να διερευνηθούν οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Από τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που συμμετείχαν στην έρευνα οι 10 είχαν ήδη εφαρμόσει αντίστοιχα προγράμματα, ενώ οι υπόλοιποι τρεις σκόπευαν να εφαρμόσουν τέτοια προγράμματα στο άμεσο μέλλον. Η έρευνα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αφορούν στην αναγνώριση των θεμάτων που θα πρέπει να επιλυθούν, στον προσπορισμό των αναγκών, στο σχεδιασμό της στρατηγικής, στην εξασφάλιση της χρηματοδότησης, στην πραγματοποίηση περαιτέρω αλλαγών και στην αξιολόγηση του σχεδίου.

Οι Reattie & Hall (1994) παρατήρησαν ότι οι μεταρρυθμίσεις στην Τοπική Αυτοδιοίκηση συμβάλλουν σημαντικά στην προστασία του περιβάλλοντος εστιάζοντας επίσης στην περίπτωση της Μεγάλης Βρετανίας. Συγκεκριμένα, παρουσίασαν ένα μοντέλο μέσω του οποίου λαμβάνεται υπόψη οι πιέσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, τα εμπόδια και η ανταπόκριση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η έρευνα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι μεταρρυθμίσεις στην Τοπική Αυτοδιοίκηση έχουν αυξήσει τις προσπάθειες που καταβάλλονται για την προστασία του περιβάλλοντος, ωστόσο η αποτελεσματικότητα των προσπαθειών αυτών ποικίλει.

Οι Entwistle et al (2005) μελέτησαν το ρόλο της εταιρικής ηγεσίας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Συγκεκριμένα, ανέφεραν ότι θα πρέπει να υπάρχει σαφής διαχωρισμός των ρόλων των εκλεγμένων πολιτών, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για την ηγεσία της κοινότητας και θα πρέπει να αναλάβουν τον εταιρικό έλεγχο των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Παρόλα αυτά, στην πραγματικότητα πολλοί από τους εκλεγμένους στην Τοπική Αυτοδιοίκηση καλούνται να λάβουν αποφάσεις σχετικά με τη διαχείριση και την παροχή υπηρεσιών, ενώ παρατηρούνται διαφορές ως προς τις ευθύνες των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Συνεπώς, υπάρχει αυξημένος κίνδυνος συγκρούσεων μεταξύ των ρόλων των εκλεγμένων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Τέλος, οι Kladogeni & Hatzigeorgiou (2011) υποστήριξαν ότι θα πρέπει να χρησιμοποιείται ένας πίνακας επιδόσεων για την αξιολόγηση των μεταρρυθμίσεων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Συγκεκριμένα, στον πίνακα αυτόν θα λαμβάνονται υπόψη οι στόχοι και τα μέτρα που εφαρμόζει η Τοπική Αυτοδιοίκηση όσον αφορά την οικονομική διαχείριση, την αντιμετώπιση των πολιτών, τις εσωτερικές διαδικασίες και την ανάπτυξη. Επίσης, ανέφεραν ότι ο πίνακας επιδόσεων δεν περιορίζεται μόνο στην οικονομική απόδοση των φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης όπως οι παραδοσιακές μέθοδοι αξιολόγησης.

1.5 Το Σχέδιο Καλλικράτης

1.5.1 Οι στόχοι του Σχεδίου Καλλικράτης

Το σχέδιο Καλλικράτης εισήγαγε αλλαγές μεγάλου εύρους στην Ελλάδα, ενώ θα πρέπει να αναφερθεί ότι σε παγκόσμιο επίπεδο είχαν πραγματοποιηθεί ελάχιστα αντίστοιχα προγράμματα και κυρίως από χώρες που είχαν ήδη αναλάβει πολλές πρωτοβουλίες σχετικές με τις διοικητικές μεταρρυθμίσεις. Αντίστοιχα και στην Ελλάδα, με την υιοθέτηση του σχεδίου Καλλικράτης πραγματοποιούνται μεταρρυθμίσεις σε όλες τις βαθμίδες της διοίκησης και της αυτοδιοίκησης, ενώ παράλληλα πραγματοποιείται ανακατανομή των πόρων σε ανθρώπινο δυναμικό, όπως και αλλαγές στην κατανομή των οικονομικών πόρων. Τέλος, το σχέδιο Καλλικράτης επιφέρει αλλαγές στην εσωτερική λειτουργία και στην κατανομή των αρμοδιοτήτων (ΥΠΙΕΣ, 2010).

Συνεπώς, μέσω του Σχεδίου Καλλικράτης πραγματοποιείται ανασυγκρότηση της διοίκησης και της αυτοδιοίκησης και πραγματοποιούνται προσπάθειες αναδιάρθρωσης

της διοίκησης στην Ελλάδα τόσο στους Δήμους, όσο και στις Περιφέρειες. Πλέον στους Δήμους και στις Περιφέρειες απασχολούνται άτομα τα οποία έχουν επιλεγεί με περισσότερο αξιοκρατικές διαδικασίες και γίνεται περισσότερο αποτελεσματική διαχείριση των ανθρώπινων και οικονομικών πόρων. Επίσης, πραγματοποιείται αναδιάρθρωση των αρμοδιοτήτων των Δήμων, αντίστοιχες με αυτές που έχουν πραγματοποιήσει άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ των οποίων η Γερμανία, η Σουηδία κ.α. Τέλος, έχει παρατηρηθεί ότι οι χώρες αυτές έχουν καταφέρει να βελτιώσουν σημαντικά την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχουν οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και την επικοινωνία με τους πολίτες (Αιτιολογική Έκθεση, 2012).

Πλέον, οι Δήμοι που δημιουργούνται με την εφαρμογή του Σχεδίου Καλλικράτης προσφέρουν στους πολίτες υπηρεσίες βελτιωμένης ποιότητας και επανδρώνονται από άτομα με περισσότερες δυνατότητες και γνώσεις, ιδίως στις σύγχρονες τεχνολογικές μεθόδους. Συγκεκριμένα, τα άτομα που στελεχώνουν σήμερα τους Δήμους έχουν περισσότερες γνώσεις σχετικά με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και τη διοίκηση και αποσκοπούν στην αποκέντρωση των δήμων. Παράλληλα, επανεξετάζεται ο έλεγχος των υπηρεσιών όλων των βαθμίδων. (Αιτιολογική Έκθεση, 2012).

Επίσης, οι Δήμοι και οι Περιφέρειες που δημιουργούνται μέσω του Σχεδίου Καλλικράτης είναι περισσότεροι ισχυροί και συμβάλλουν στην επανεξέταση των σχέσεων που αναπτύσσονται μεταξύ των φορέων και των υπηρεσιών. Έχει ήδη παρατηρηθεί σε χώρες όπως η Ιταλία και η Ισπανία ότι η δημιουργία περιφερειακής αυτοδιοίκησης συμβάλλει στην ανάπτυξη των περιφερειών και της χώρας, καθώς και στην καταπολέμηση των ανισοτήτων μεταξύ περιφερειών (Αιτιολογική Έκθεση, 2012).

1.6 Η νέα Αρχιτεκτονική του Σχεδίου Καλλικράτης

Το Σχέδιο Καλλικράτης οδήγησε σε σημαντικές αλλαγές σε όλες βαθμίδες της διακυβέρνησης και συγκεκριμένα στη δημιουργία της Νέας Αρχιτεκτονικής της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Τα χαρακτηριστικά της Νέας Αρχιτεκτονικής είναι τα εξής (Αιτιολογική Έκθεση, 2012):

- Η Νέα Αρχιτεκτονική έχει σχεδιαστεί σύμφωνα με τις συνταγματικές διατάξεις. Αυτό σημαίνει ότι η χώρα διοικείται από αποκεντρωμένους φορείς, οι οποίοι

έχουν συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Επίσης, η αυτοδιοίκηση πραγματοποιείται σύμφωνα με δύο λειτουργικούς βαθμούς, οι οποίοι αποσκοπούν στην ανάπτυξη σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, στην καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών και στη συμμετοχή αυτών σε δημοκρατικές διαδικασίες.

- Η διοίκηση είναι πλέον περισσότερο αποκεντρωτική, περισσότερο ευέλικτη και αποτελεσματική. Παράλληλα, έχει θετική επίδραση στη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας, καθώς αυξάνεται η αποτελεσματικότητα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και εξασφαλίζεται η αποτελεσματικότερη λειτουργία της αγοράς. Τέλος, περιορίζονται τα φαινόμενα αθέμιτου ανταγωνισμού και αδιαφάνειας.
- Το τρίτο χαρακτηριστικό της Νέας Αρχιτεκτονικής αναφέρεται στο γεγονός ότι πλέον ο πολίτης έχει ενεργό συμμετοχή στις δημοκρατικές διαδικασίες και προάγεται η αξία του εθελοντισμού (Αιτιολογική Έκθεση, 2012).
- Το επόμενο χαρακτηριστικό της Νέας Αρχιτεκτονικής αναφέρεται στη χρήση νέων εργαλείων και τεχνικών που προάγουν την ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Επίσης, οι υπηρεσίες χαρακτηρίζονται πλέον από διαδραστικότητα και οι υποθέσεις των πολιτών αντιμετωπίζονται άμεσα και αυτόματα.
- Η Νέα Αρχιτεκτονική συμβάλλει στην ανάπτυξη της χώρας καθώς βελτιώνεται η λειτουργία των κρατικών φορέων.
- Τέλος, η λειτουργία των φορέων πλέον χαρακτηρίζεται από διαφάνεια, ενώ παράλληλα εντείνονται και ο έλεγχος σε όλες τις βαθμίδες. Αυτό σημαίνει ότι οι φορείς αξιολογούνται και οι υπηρεσίες στελεχώνεται πλέον από άτομα τα οποία έχουν επιλεγεί με περισσότερο αξιοκρατικά κριτήρια.

Παρατηρείται συνεπώς, ότι η Νέα Αρχιτεκτονική συμβάλλει στην εξοικονόμηση των πόρων καθώς περιορίζονται οι δαπάνες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ενώ γίνεται καλύτερη διαχείριση των ήδη χρησιμοποιούμενων πόρων. Παράλληλα, συμβάλλει στην ανάπτυξη της χώρας, οι νέοι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης γίνονται πλέον περισσότερο αυτοδύναμοι και αποτελεσματικοί και μπορούν να συμβάλλουν στην άμεση επίλυση των προβλημάτων των πολιτών. Ακόμη, οι νέοι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποσκοπούν στην εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε Δήμου και κάθε Περιφέρειας, προάγοντας την προστασία του περιβάλλοντος και την ενότητα του κοινωνικού συνόλου. Συνεπώς, η Νέα Αρχιτεκτονική επηρεάζει το κράτος το οποίο διαμορφώνεται ως εξής:

- Η Νέα Αρχιτεκτονική έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να είναι ολοκληρωμένη, να περιλαμβάνει συντονισμένες παρεμβάσεις και να τονίζεται η άμεση αλληλεπίδραση των βαθμίδων της διοίκησης και της αυτοδιοίκησης. Ακόμη, ο ρόλος του κράτους καθίσταται πλέον περισσότερο εποπτικός και συντονιστικός.
- Οι αρμοδιότητες και οι πολιτικές των φορέων ασκούνται ολοκληρωμένα σε όλες τις βαθμίδες έτσι ώστε να γνωρίζει ο πολίτης σε ποιον να απευθυνθεί για κάθε ζήτημα. Οι αρμοδιότητες είναι κατανεμημένες έτσι ώστε να είναι σαφές στον πολίτη ποιος είναι αρμόδιος σε κάθε φορέα, πώς μπορεί να εξυπηρετηθεί κλπ.
- Δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην προαγωγή της δημοκρατίας σε όλες τις βαθμίδες της αυτοδιοίκησης και παρέχονται κίνητρα στους πολίτες ώστε να συμμετάσχουν σε εκλογικές διαδικασίες και να είναι έτσι πιο αποτελεσματική η αντιπροσώπευση τους.
- Δημιουργούνται διοικητικές ενότητες σε περισσότερες γερές βάσεις έτσι ώστε να μπορούν να εκτελούν τις λειτουργίες τους περισσότερο αποτελεσματικά και με μεγαλύτερη διαφάνεια.
- Όλες οι αρμοδιότητες σχεδιάζονται σύμφωνα με τις ανάγκες των πολιτών με σκοπό να τους εξυπηρετούν άμεσα και να επιλύουν τα προβλήματα τους. Για το λόγο αυτό προβλέπεται η λειτουργία φορέων και υπηρεσιών οι οποίοι θα είναι σε άμεση επικοινωνία με τον πολίτη και θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών (Αιτιολογική Έκθεση, 2012).

Συμπερασματικά, παρατηρείται ότι η λειτουργία της Νέας Αρχιτεκτονικής της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς (Αιτιολογική Έκθεση, 2012):

- Διασφαλίζεται ότι λειτουργεί έτσι ώστε να εξυπηρετήσει τους πολίτες και να συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και στην ανάπτυξη της χώρας.
- Μειώνονται σημαντικά οι λειτουργικές δαπάνες και γίνεται περισσότερο αποτελεσματική κατανομή των οικονομικών και ανθρώπινων πόρων.
- Τα άτομα που στελεχώνουν τους νέους φορείς επιλέγονται με περισσότερο αξιοκρατικά κριτήρια, γίνεται αναδιάρθρωση των αρμοδιοτήτων και κατανομή τους έτσι ώστε να εξυπηρετούν τις ανάγκες των πολιτών.
- Οι αρμοδιότητες αποσαφηνίζονται έτσι ώστε να μην υπ'ραχουν επικαλύψεις και αντιφάσεις.

Έτσι, σκοπός της Νέας Αρχιτεκτονικής είναι η αναδιοργάνωση των αυτοδιοικήσεως, η οποία θα απαρτίζεται πλέον από μικρότερο αριθμό Δήμων, αλλά από περισσότερο ισχυρούς Δήμους. Ακόμη, η λειτουργία των νέων Δήμων σχετίζεται με την χρήση σύγχρονων τεχνολογικών μεθόδων και τεχνικών διοίκησης έτσι ώστε να γίνεται καλύτερη κατανομή των αρμοδιοτήτων. Αυτό σημαίνει ότι η Νέα Αρχιτεκτονική έχει ως αποτέλεσμα την καθιέρωση ενός συστήματος διοίκησης το οποίο είναι περισσότερο ισχυρό και καθιστά τους νέους Δήμους φορείς τοπικής ανάπτυξης. Παράλληλα, οι Δήμοι συμβάλλουν στην περισσότερο αποτελεσματική διαχείριση των υπηρεσιών, στην άμεση εξυπηρέτηση των πολιτών και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους (Αιτιολογική Έκθεση, 2012).

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η Νέα Αρχιτεκτονική έχει σχεδιαστεί σύμφωνα με δύο άξονες:

- Ο πρώτος άξονας αναφέρεται στην ανασυγκρότηση των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και στην ουσιαστική αναδιάρθρωση αυτής.
- Ο δεύτερος άξονας αναφέρεται στην ουσιαστική εσωτερική αναδιάρθρωση της αυτοδιοίκησης, ενώ παράλληλα συνδυάζεται με την περισσότερο αποτελεσματική κατανομή ανθρώπινων και οικονομικών πόρων. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι οι πόροι αυτοί είναι αναγκαίοι ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της Νέας Αρχιτεκτονικής.

1.7 Η δομή του σχεδίου Καλλικράτης

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται η δομή του σχεδίου Καλλικράτης. Τα βασικά χαρακτηριστικά της δομής του σχεδίου Καλλικράτης αφορούν στον τρόπο αντιμετώπισης των Δήμων και των Περιφερειών, ο οποίος είναι πλέον περισσότερο συνεκτικός. Συγκεκριμένα (ΥΠΕΣ, 2010):

- Με το σχέδιο Καλλικράτης καθιερώνεται η Περιφερειακή αυτοδιοίκηση. Συγκεκριμένα, καθιερώνονται 13 αιρετές Περιφέρειες ενώ καταργούνται οι Νομαρχίες, οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και τα επαρχεία.
- Πραγματοποιείται ενιαία συνένωση των Δήμων σύμφωνα κριτήρια του σχεδίου. Πλέον στη χώρα καθιερώνονται 325 Δήμοι.

- Καταρτούνται οι 13 κρατικές περιφέρειες και οι οποίες αντικαθίστανται από 7 Αποκεντρωμένες Κρατικές Διοικήσεις. Οι Αποκεντρωμένες Κρατικές Διοικήσεις δε διαπραγματεύονται πλέον θέματα τοπικού περιεχομένου αλλά μόνο συγκεκριμένα καθήκοντα και υποθέσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις τους Συντάγματος.
- Η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη θα μπορούν πλέον να ασκούν μητροπολιτικές λειτουργίες και συνεπώς μέσω του σχεδίου πλέον τα διάφορα θέματα μητροπολίτου χαρακτήρα αντιμετωπίζονται από την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Αντίστοιχα θέματα πριν από την εφαρμογή του σχεδίου Καλλικράτης αντιμετωπίζονταν από κρατικούς φορείς ή από τους δήμους. Έτσι, με την εφαρμογή του σχεδίου Καλλικράτης θα αντιμετωπίζονται σε μητροπολιτικό επίπεδο ζητήματα σχετικά με τις μεταφορές, με την προστασία του περιβάλλοντος, με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, με την ανάπλαση των πόλεων, με την προστασία και την ασφάλεια των πολιτών κ.α.
- Μειώνεται σημαντικά ο αριθμός και αυξάνεται ο έλεγχος στα Νομικά Πρόσωπα του Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Συγκεκριμένα, ο αριθμός αυτός περιορίζεται σημαντικά (από 6.000 σε 1.500). Παράλληλα μειώνεται σημαντικά και ο αριθμός των ατόμων που απασχολούνται ως μέλη στις διοικήσεις των συγκεκριμένων επιχειρήσεων.
- Επίσης, καθίσταται περισσότερο ισχυρή η αποκέντρωση της εξουσίας και ο περιορισμός των αρμοδιοτήτων εντός των δήμων. Για το λόγο αυτό ιδρύονται Κοινότητες σε δημοτικό και τοπικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των κατοίκων σε κάθε περιοχή. Οι Κοινότητες αυτές έχουν πλέον περισσότερες αρμοδιότητες καθώς και συγκεκριμένες δράσεις λαμβάνοντας υπόψη τον προϋπολογισμό του Δήμου.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι οι Κοινότητες έχουν πολύ σημαντικές αρμοδιότητες καθώς (Αιτιολογική Έκθεση, 2012):

- Συμμετέχουν στο δημοτικό συμβούλιο και πρέπει υποχρεωτικά να παρουσιάσουν τις απόψεις τους για ζητήματα σχετικά με τα προβλήματα της κοινότητας.
- Ελέγχουν τη συντήρηση και την ανάπτυξη των υποδομών.
- Εξασφαλίζει την καθαριότητα στους κοινόχρηστους χώρους.

- Αποκαθιστούν τις ζημιές στα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης ώστε να μη διατρέχει κίνδυνο η υγεία των πολιτών.
- Αποκαθιστούν τις ζημιές στο δίκτυο της ΔΕΗ.
- Προστατεύουν το Δήμο και την Περιφέρεια από την εκδήλωση πυρκαγιάς.
- Προστατεύουν τη δημοτική περιουσία.

1.8 Τα κριτήρια συνένωσης του σχεδίου Καλλικράτης

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία πραγματοποιήθηκαν οι συνενώσεις. Συγκεκριμένα, τα κριτήρια αυτά είναι τα εξής (ΥΠΕΣ, 2010):

- Το πρώτο κριτήριο αναφέρεται στον πληθυσμό και περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με το σύνολο των δημοτών ή των κατοίκων, την πυκνότητα του πληθυσμού και την κατανομή των σπιτιών. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το σχέδιο Καλλικράτης το ελάχιστο όριο του συνόλου του πληθυσμού είναι τα 10.000 άτομα, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της απογραφής του 2001, τα οποία ωστόσο θα πρέπει να έχουν ως μόνιμη κατοικία τους το συγκεκριμένο Δήμο.
- Το δεύτερο κριτήριο αναφέρεται στη χωροταξία της περιοχής με σκοπό να ληφθούν υπόψη γεωγραφικά και χωρικά χαρακτηριστικά των δήμων και να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα σε διάφορα επίπεδα, όπως οικονομικό, διοικητικό και κοινωνικό. Για το σκοπό αυτό κρίθηκε αναγκαίο να διατηρηθούν τα όρια μεταξύ των Δήμων, των Νομών και των Περιφερειών που συνενώθηκαν και δεν πραγματοποιήθηκε συνένωση σε Δήμους οι οποίοι δε χαρακτηρίζονταν από εδαφική συνέχεια. Αντίθετα, όσον αφορά στα νησιά δεν πραγματοποιήθηκε συνένωση των Δήμων αλλά καθιερώθηκε ότι κάθε νησί θα αντιστοιχεί σε ένα Δήμο.
- Το τρίτο κριτήριο αναφέρεται στα κοινωνικά χαρακτηριστικά των κατοίκων και συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία σχετικά με το μέσο μέγεθος του νοικοκυριού, το εκπαιδευτικό επίπεδο των κατοίκων και τον αριθμό των αλλοδαπών σε κάθε περιοχή.
- Το τέταρτο κριτήριο αναφέρεται στα οικονομικά χαρακτηριστικά των κατοίκων και συγκεκριμένα στην απασχόληση, στο είδος της απασχόλησης, στο βαθμό κινητικότητας μεταξύ των εργαζομένων και στο ετήσιο εισόδημα των κατοίκων.

- Το πέμπτο κριτήριο αναφέρεται στα γεωγραφικά χαρακτηριστικά των δήμων και σχήμα, στο βαθμό που είναι προσβάσιμα και στην ανάπτυξη των υποδομών.
- Το έκτο κριτήριο αναφέρεται στην ανάπτυξη των δήμων και ειδικότερα στις μορφές της οικονομικής δραστηριότητας των κατοίκων, το βαθμό τοπικής ανάπτυξης της περιοχής, στον αριθμό των φορέων έρευνας και εκπαίδευσης που δραστηριοποιούνται στο δήμο, καθώς και στην ενασχόληση του δήμο σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ελληνικής κυβέρνησης.
- Το έβδομο και τελευταίο κριτήριο αναφέρεται στα πολιτιστικά και ιστορικά χαρακτηριστικά της περιοχής.

1.9 Οι καινοτομίες του σχεδίου Καλλικράτης

Το Σχέδιο Καλλικράτης εισήγαγε κάποιες καινοτομίες οι οποίες κρίνονται υποχρεωτικές λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική και κοινωνική κατάσταση της χώρας. Με τις συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις η χώρα μπορεί να ανταπεξέλθει στις διεθνείς εξελίξεις και να αντιμετωπίσει οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές δυσκολίες. Συνεπώς, η αναγκαιότητα των μεταρρυθμίσεων μέσω του Σχεδίου Καλλικράτης επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι (Αιτιολογική Έκθεση, 2012):

- Ο πολίτης αποκτά μεγαλύτερη πρόσβαση σε όλες τις βαθμίδες της αυτοδιοίκησης, η οποία μπορεί πλέον να εκσυγχρονιστεί, ενώ εντείνεται και η χρήση σύγχρονων μεθόδων διοίκησης. Συνεπώς, όλες οι βαθμίδες της αυτοδιοίκησης βρίσκονται στην άμεση διάθεση των πολιτών και συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ζητημάτων τους γρήγορα και με χαμηλότερο κόστος. Με τον τρόπο αυτό οι διοικητικές ενέργειες γίνονται περισσότερο απλές.
- Οι μεταρρυθμίσεις γίνονται σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο. Αυτό σημαίνει ότι οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ο αποκεντρωτικός χαρακτήρα των φορέων συμβάλλουν στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και στην αύξηση των κεφαλαίων που επενδύονται σε περιοχές της περιφέρειας της χώρας.
- Μέσω των μεταρρυθμίσεων αντιμετωπίζονται ζητήματα διαφθοράς και αναποτελεσματικής διοίκησης. Για το σκοπό αυτό κρίθηκε αναγκαία η ίδρυση ανεξάρτητων και ελεγκτικών φορέων.

1.9.1. Οι καινοτομίες του σχεδίου Καλλικράτης ως προς τον έλεγχο

Οι καινοτομίες του σχεδίου Καλλικράτης αφορούσαν σε πρώτο στάδιο τον έλεγχο και τη διαφάνεια των εργασιών. Συγκεκριμένα, οι μεταρρυθμίσεις αφορούσαν στην οικονομική διαχείριση και προήγαγαν την τήρηση των νόμων. Επίσης, εξασφαλίστηκε η πλήρης πληροφόρηση των πολιτών έτσι ώστε να μπορούν να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους, ενώ παράλληλα να περιοριστούν πιθανές ατασθαλίες των εκπροσώπων. Τέλος, εκτός των πολιτών, προάγεται και η προστασία των εκπροσώπων της αυτοδιοίκησης. Εδικότερα (ΥΠΕΣ, 2010).

- Ο ρόλος της αυτοδιοίκησης εξελίσσεται και πλέον γίνεται περισσότερο αντικειμενικός. Επίσης, η αυτοδιοίκηση δεν είναι πλέον άμεσα συνδεδεμένη με τις πεποιθήσεις ενός συγκεκριμένου πολιτικού κόμματος και συνεπώς χαρακτηρίζεται πλέον από μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Παράλληλα, εντείνεται η νομιμότητα των εκπροσώπων και των λειτουργιών της και ιδρύεται η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στην υπηρεσία αυτή ορίζεται ένα διοικητικός υπάλληλος ως προϊστάμενος από το Ειδικό Συμβούλιο Επιλογής Προϊσταμένων έτσι ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη αντικειμενικότητα.
- Επίσης, πλέον όλες οι δαπάνες οποιασδήποτε βαθμίδας της αυτοδιοίκησης ελέγχονται αυστηρά από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι πριν από την εφαρμογή του σχεδίου Καλλικράτης δεν υπήρχε αντίστοιχη ελεγκτική αρχή για τις δαπάνες των δημοτικών επιχειρήσεων και της πλειοψηφίας των Δήμων.
- Εκτός των δαπανών, ελέγχονται επίσης και τα έσοδα των υπηρεσιών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Συγκεκριμένα, το Ελεγκτικό Συνέδριο επιβλέπει την πορεία των εσόδων και επιβάλλει κυρώσεις σε περίπτωση καθυστέρησης των εισπράξεων. Όπως και στην προηγούμενη περίπτωση, πριν από την εφαρμογή του σχεδίου Καλλικράτης δεν υπήρχε αντίστοιχος έλεγχος για τα έσοδα.
- Ακόμη, στις αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου συμπεριλαμβάνεται και η αξιολόγηση της νομιμότητας των συμβάσεων για ποσά υψηλότερα των 100.000 ευρώ. Αντίθετα, πριν από την εφαρμογή του σχεδίου η αξιολόγηση αφορούσε σε συμβάσεις για ποσά υψηλότερα από 1.000.000 ευρώ.

- Τόσο ο προϋπολογισμός όσο και οι οικονομικές εκθέσεις κάθε τριμήνου δημοσιοποιούνται στην επίσημη σελίδα του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο διαδίκτυο έτσι ώστε να είναι δυνατή η αξιολόγηση της πορείας του. Ομοίως, επίσης πριν από την εφαρμογή του σχεδίου δεν ήταν υποχρεωτική η δημοσιοποίηση στο διαδίκτυο των στοιχείων αυτών.
- Επίσης, στο διαδίκτυο θα πρέπει να δημοσιοποιούνται και όλες οι αποφάσεις του Δήμου, της Περιφέρειας και των Δημοτικών Επιχειρήσεων ώστε να είναι δυνατή στη συνέχεια η πραγματοποίησή της. Στο σημείο αυτό σημαντικό ρόλο διαδραματίζει το γεγονός ότι ο Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης συμπεριλαμβάνεται στη Δι@υγεία.
- Η επόμενη καινοτομία αναφέρεται στις προσλήψεις και ειδικότερα στο γεγονός ότι τόσο όσες αφορούν τους μόνιμους υπαλλήλους όσο και όσες αφορούν τους προσωρινούς υπαλλήλους θα πρέπει να πραγματοποιούνται μέσω ΑΣΕΠ. Με τον τρόπο αυτό το σύστημα των προσλήψεων γίνεται χαρακτηρίζεται από υψηλότερη διαφάνεια.
- Η επόμενη καινοτομία αναφέρεται στο ύψος των δανείων που μπορεί να λάβει ένας Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης έτσι ώστε να καταπολεμηθούν τα φαινόμενα υπερχρέωσης των Δήμων. Με τον τρόπο αυτό μειώνονται επίσης τα χρέη των Δήμων, το Δημόσιο χρέος της Ελλάδας αλλά και το ποσό που οφείλουν να καταβάλλουν οι δημότες στους αντίστοιχους Δήμους.
- Ωστόσο, όσον αφορά στους Δήμους που έχουν ήδη υπερχρεωθεί, το σχέδιο Καλλικράτης προβλέπει ένα αντίστοιχο σχέδιο εξυγίανσης. Ακόμη και σε αυτή την περίπτωση, πριν από το σχέδιο Καλλικράτης δεν υπήρχε αντίστοιχο πρόγραμμα για τους υπερχρεωμένους Δήμους.
- Περιορίζεται ο αριθμός των Νομικών Προσώπων Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι πριν την εφαρμογή του σχεδίου Καλλικράτης δεν υπήρχε αντίστοιχος περιορισμός. Πλέον σήμερα ο αριθμός των Νομικών Προσώπων Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου καθορίζεται σε κάθε Δήμο λαμβάνοντας υπόψη το συνολικό πληθυσμό των κατοίκων.

Ακόμη, στην επίτευξη των στόχων του σχεδίου Καλλικράτης συνετέλεσε και η ίδρυση της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης. Μέσω της εταιρείας αυτής οι φορείς καλούνται να δημιουργήσουν μια βάση πληροφοριών, οι οποίες

θα είναι στη διάθεση των πολιτικών κομμάτων και των υπολοίπων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να είναι αξιόπιστες και έγκυρες και να αφορούν στην οικονομική κατάσταση των φορέων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Επίσης, θα πρέπει να αναφέρονται στο επίπεδο ανάπτυξης κάθε περιοχής και να διασφαλίζεται το γεγονός ότι οι υποθέσεις επιλύονται με διαφάνεια (<http://kallikratis.ypes.gr>, 2012).

Τα οικονομικά στοιχεία όλων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ελέγχονται και υπολογίζονται οι αντίστοιχοι αριθμοδείκτες με σκοπό να μελετηθεί και να χαρακτηριστεί η οικονομική τους κατάσταση. Ωστόσο, εκτός των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης συνενώνονται και οι αντίστοιχες οικονομικές υπηρεσίες σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Με τον τρόπο αυτό διερευνώνται πιθανές ελλείψεις και παρουσιάζονται προτάσεις έτσι ώστε (<http://kallikratis.ypes.gr>, 2012).

- Να χρησιμοποιηθούν περισσότερο σύγχρονα λογιστικά συστήματα από τους Δήμους και τις περιφέρειες σχετικά με τα οικονομικά στοιχεία και τη διαχείριση.
- Να λάβουν οι Δήμοι και οι Περιφέρειες την αναγκαία πληροφόρηση ώστε να μπορούν να διαχειριστούν περισσότερο αποτελεσματικά τους οικονομικούς πόρους.
- Να γίνει η κατάλληλη προετοιμασία για την επόμενη απογραφή.
- Να επανεξεταστεί η κωδικοποίηση και ο τρόπος παρουσίασης του προϋπολογισμού των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

1.9.2. Οι καινοτομίες του σχεδίου Καλλικράτης ως προς την αποκέντρωση και την αποτελεσματικότητα

Όσον αφορά τις καινοτομίες του σχεδίου Καλλικράτης που αφορούσαν στην αποκέντρωση και στην αποτελεσματικότητα, παρατηρείται ότι ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην ανάπτυξη της Ελλάδας. Ειδικότερα, η αποκέντρωση αφορά στις αρμοδιότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της πολιτικής δύναμης του κέντρου και αποσκοπούν στην αύξηση των αρμοδιοτήτων στην περιφέρεια. Συνεπώς, εξελίσσεται ο τρόπος διακυβέρνησης με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της ανάπτυξης και την εξυπηρέτηση των δημοτών. Επίσης, ιδρύονται όργανα οργανωμένης διαβούλευσης έτσι ώστε οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης να βρίσκονται σε άμεση επικοινωνία με τους πολίτες και να προάγεται ο μεταξύ τους διάλογος. Ειδικότερα (ΥΠΕΣ, 2010):

- Η αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων συνοδεύεται και από αναδιανομή των οικονομικών και ανθρώπινων πόρων, όπως προβλέπει το Σύνταγμα. Με τον τρόπο αυτό γίνονται προσπάθειες καταπολέμησης του συγκεντρωτισμού, βελτιώνεται η λειτουργία της διοίκησης και γίνεται πλέον περισσότερο αποτελεσματική, αξιόπιστη και ευέλικτη.
- Τα εμπλεκόμενα υπουργεία συνεργάζονται αποτελεσματικά ώστε να μπορέσει να γίνει εφικτή η μεγάλη σε έκταση αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη τις συνταγματικές διατάξεις.
- Οι αρμοδιότητες πλέον αποτελούν ευθύνη των Δήμων, οι οποίοι έχουν και άμεση επικοινωνία με τους πολίτες.
- Οι πολίτες μπορούν να απευθύνονται στις διάφορες υπηρεσίες της αυτοδιοίκησης, οι οποίες καλούνται να επιλύσουν τα προβλήματα των πολιτών.
- Συνεπώς, το σχέδιο Καλλικράτης οδηγεί σε ένα σύστημα διακυβέρνησης και διοίκησης το οποίο είναι περισσότερο σύγχρονο καθώς χαρακτηρίζεται από αποκέντρωση. Παράλληλα, δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στις αρμοδιότητες που ανατίθεται στα συλλογικά όργανα με σκοπό την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας.
- Επίσης, η αποκέντρωση πραγματοποιείται εντός και μεταξύ των Δήμων όσο και στις Περιφέρειες, ενώ οι πολίτες καλούνται να εκλέξουν τους εκπροσώπους τους σε επίπεδο Δήμων και Περιφερειών.
- Αυξάνονται οι αρμοδιότητες των Περιφερειών όσον αφορά το σχεδιασμό και την πραγματοποίηση της ανάπτυξης της περιφέρειας. Στην προσπάθεια αυτή συμμετέχουν ενεργά και οι τοπικοί εκλεγμένοι φορείς έτσι ώστε να προαγάγουν την ανάπτυξη στους επιμέρους Δήμους. Στις αρμοδιότητες αυτές συμπεριλαμβάνεται και η πραγματοποίηση των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και η συμμετοχή στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς. Συνεπώς, ο ρόλος των Περιφερειών πλέον διευρύνεται και αποκτούν ευθύνες σχετικές με τη Δημόσια Υγεία και τα έργα.
- Οι καινοτομίες αφορούν τόσο τα νησιά όσο και τις δύσβατες περιοχές, για τις οποίες τίθενται ειδικές ρυθμίσεις με σκοπό την αποτελεσματικότερη διοίκηση τους.
- Ιδρύεται ο ενιαίος Φορέας Διαχείρισης Αποβλήτων στις περιφέρειες, στον οποίο θα πρέπει όλοι οι Δήμοι να έχουν ενεργό ρόλο. Μέσω του φορέα αυτού δίνεται

αποτελεσματικότερη διαχείριση των στερών αποβλήτων, η οποία πριν από την εφαρμογή του σχεδίου Καλλικράτης αποτελούσε ευθύνη διάφορων εταιρειών.

- Αυξάνονται οι αρμοδιότητες των Δήμων σε τοπικά θέματα στα οποία περιλαμβάνονται η έκδοση αδειών για επαγγελματίες και οικοδόμηση, η προαγωγή της κοινωνικής πρόνοιας, η προστασία και ο έλεγχος των εκπαιδευτικών κτηρίων και η λειτουργία των Γραφείων Γεωργικής Ανάπτυξης. Με τον τρόπο αυτό οι πολίτες μπορούν άμεσα να επιλύσουν προβλήματα της καθημερινότητας, ενώ τέλος καθιερώνεται ο θεσμός του τοπικού Αντιδημάρχου και του αντίστοιχου Περιφερειάρχη.
- Ιδρύεται η Εκτελεστική Επιτροπή μέσω της οποίας γίνεται αποτελεσματικότερη λειτουργία και καλύτερος έλεγχος των Δήμων και των Περιφερειών. Υπεύθυνος της Εκτελεστικής Επιτροπής τίθεται ο Δήμαρχος ή ο Περιφερειάρχης σε συνεργασία με τον Αντιδήμαρχο ή τον Αντιπεριφερειάρχη. Αυτό σημαίνει ότι περιορίζεται η εξουσία σε λιγότερα πρόσωπα.
- Ιδρύεται η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής η οποία καλείται να επιλύσει προβλήματα σχετικά με την πολεοδομία, το περιβάλλον, τις αδειοδοτήσεις κ.α. Στην επιτροπή αυτή λαμβάνουν μέρος οι δημοτικοί σύμβουλοι ανεξάρτητα από το πολιτικό κόμμα στο οποίο εντάσσονται.
- Αυξάνονται οι αρμοδιότητες των Δήμων στα ελληνικά νησιά έτσι ώστε να βελτιωθεί η εξυπηρέτηση των κατοίκων σε αυτά. Οι αρμοδιότητες αυτές αφορούν διάφορους τομείς, όπως η ανάπτυξη, η προστασία του περιβάλλοντος, η βελτίωση της ποιότητας ζωής, η προστασία της υγείας και της ασφάλειας των πολιτών, η κοινωνική πρόνοια κ.α.
- Ιδρύεται το Ερευνητικό Ινστιτούτο Νησιωτικής Πολιτικής, το οποίο υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών και καλείται να αντιμετωπίσει ζητήματα σχετικά με την πολιτική των νησιών. Συνεπώς, το συγκεκριμένο ινστιτούτο έχει συμβουλευτικό ρόλο τόσο για την κυβέρνηση όσο και για την αυτοδιοίκηση σχετικά με τις πολιτικές που θα πρέπει να ακολουθήσουν τα ελληνικά νησιά.
- Καθορίζεται το ποσό των πιστώσεων που θα πρέπει να καταβάλλεται υποχρεωτικά στις Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες και το οποίο θα αποτελεί μέρος των εσόδων του Δήμου. Αντίθετα, πριν από την εφαρμογή του σχεδίου Καλλικράτης δεν υπήρχε αντίστοιχη πρόβλεψη σχετικά με το ποσοστό του προϋπολογισμού που θα πρέπει να κατανέμεται στους Δήμους.

- Το ύψος του ποσοστού του προϋπολογισμού ορίζεται από την ΚΕΔΚΕ και θεωρείται πάγιο.
- Εκτός των ήδη υπαρχόντων Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών, ιδρύονται και τα ηλεκτρονικά Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών. Μέσω αυτών ο πολίτης μπορεί να λάβει και να αποστείλει άμεσα περισσότερες πληροφορίες και λειτουργούν τόσο σε επίπεδο Δήμων όσο και σε επίπεδο Περιφερειών. Μέσω των ηλεκτρονικών Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών μπορεί να δημιουργηθεί ένα κράτος περισσότερο σύγχρονο και αποτελεσματικό, το οποίο θα χαρακτηρίζεται από αποκέντρωση και στο οποίο θα παρέχονται ίσες ευκαιρίες σε όλους τους κατοίκους ανεξάρτητα από την περιοχή στην οποία διαμένουν. Συγκεκριμένα, ιδρύθηκαν 1.266 ηλεκτρονικά Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών ώστε να προσφέρουν ίση πληροφόρηση σε όλους τους πολίτες και να βοηθήσουν στη διεκπεραίωση των υποθέσεων τους. Τα συγκεκριμένα κέντρα είναι ιδιαίτερα χρήσιμα κυρίως για τους κατοίκους των νησιών ή των δύσβατων περιοχών. Τέλος, είναι ιδιαίτερα χρήσιμα για τα άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας ή άλλες ιδιαιτερότητες και ουσιαστικά τους παρέχεται μια μορφή βοήθειας στο σπίτι. Παράλληλα, με τον τρόπο αυτό όλοι οι πολίτες μπορούν να διεκπεραιώνουν τις υποθέσεις τους ανεξάρτητα από το μέρος στο οποίο διαμένουν και από την πολυπλοκότητα των θεμάτων προς επίλυση, περιορίζοντας τέλος το σύνολο των δαπανών.
- Καθιερώνεται ο Δημοτικός Αντιπρόσωπος, μέσω του οποίου μπορούν να διευθετήσουν θέματα τα άτομα που δεν έχουν πρόσβαση στους Δήμους και στα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών.
- Καθιερώνεται η Κάρτα του Πολίτη μέσω της οποίας οι πολίτες μπορούν να λάβουν κάποια πιστοποιητικά μέσω του διαδικτύου ή να λάβουν μέρος σε δημοψηφίσματα σε τοπικό επίπεδο. Συνεπώς, χρησιμοποιώντας την κάρτα του Δημότη – Πολίτη οι πολίτες μπορούν να εξυπηρετούνται πιο γρήγορα και αποτελεσματικά καθώς οι υποθέσεις τους διεκπεραιώνονται αυτόματα. Επίσης, μπορούν να συμμετάσχουν σε δημοκρατικές διαδικασίες και να έχουν πρόσβαση σε διάφορες υπηρεσίες. Αυτό σημαίνει ότι η περιορίζεται σημαντικά η γραφειοκρατία και αναπτύσσεται η ηλεκτρονική διακυβέρνηση.
- Η χρηματοδότηση των έργων χρησιμοποιώντας πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της ελληνικής κυβέρνησης πραγματοποιείται μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος Ελληνικής Αρχιτεκτονικής Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης.

- Οι Δήμοι μπορούν να ορίσουν ανταποδοτικό τέλος απαλλοτρίωσης έτσι ώστε να δημιουργηθούν κοινόχρηστοι χώροι. Το τέλος αυτό θα χρησιμοποιηθεί ώστε να παραχωρείται στους ιδιοκτήτες των απαλλοτριωμένων ακινήτων ως αποζημίωση.
- Τέλος, οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν συγκεκριμένο και σταθερό ποσό πόρων.

Συνεπώς, παρατηρείται ότι το Σχέδιο Καλλικράτης δε συμβάλλει μόνο στη μείωση του αριθμού των Δήμων και των Περιφερειών αλλά και των αρμοδιοτήτων που αντιστοιχούν σε αυτές. Πλέον μεγάλος αριθμός αρμοδιοτήτων αποτελεί ευθύνη των αυτοδιοικητικών θεσμών και πλέον ο πολίτης έχει μεγαλύτερη πρόσβαση σε αυτούς (ΥΠΕΣ, 2010).

Ακόμη, παρατηρείται ότι η λειτουργία της Αυτοδιοίκησης γίνεται σε περισσότερο συλλογικό επίπεδο και ειδικότερα (Αιτιολογική Έκθεση, 2012):

- Μέσω της ίδρυσης της Εκτελεστικής Επιτροπής οι Δήμοι και οι Περιφέρειες μπορούν να συντονίσουν τις ενέργειες τους και να λογοδοτήσουν γι' αυτές.
- Δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην αποκέντρωση των Δήμων και των Περιφερειών καθώς εκλέγονται πλέον τοπικοί αντιδήμαρχοι οι οποίοι είναι αρμόδιοι για τα τοπικά θέματα. Αυτό σημαίνει ότι αποσκοπούν και στην προστασία των συμφερόντων των νέων Δήμων.
- Ιδρύονται συμβούλιο δημοτικό κοινοτήτων σε περιοχές στους δήμους με περισσότερους από 2.000 κατοίκους ώστε να μπορέσουν να συμβάλλουν στην αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων.
- Αντίθετα, στους δήμους με λιγότερους από 2.000 κατοίκους ιδρύονται συμβούλια τοπικών κοινοτήτων στα οποία παρέχονται μια σειρά αρμοδιοτήτων καθώς και οικονομικοί πόροι.
- Στα δημοτικά συμβούλια των νέων Δήμων εξασφαλίζεται η συμμετοχή εκπροσώπων από όλους τους δήμους και τις κοινότητες της συνένωσης.
- Τέλος, στα δημοτικά συμβούλια θα εκλέγονται πρόεδροι από διαφορετικές παρατάξεις.

1.9.3. Οι καινοτομίες του σχεδίου Καλλικράτης ως προς τον πολίτη

Η τελευταία μορφή των καινοτομιών του σχεδίου Καλλικράτης αναφέρονται στον πολίτη και στην καθιέρωση νέου εκλογικού συστήματος. Συγκεκριμένα, η καινοτομία του σχεδίου Καλλικράτης αναφέρεται στη συμμετοχή των πολιτών, η οποία γίνεται πλέον περισσότερο ενεργή και στην καθιέρωση των θεσμών λογοδοσίας. Πλέον η εξουσία ασκείται με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών και αποσκοπεί στον πλήρη σεβασμό της δημοκρατίας. Παράλληλα, γίνεται πιο ενεργός ο ρόλος του πολίτη και εντός του κοινωνικού συνόλου στο οποίο εντάσσεται. Ειδικότερα (ΥΠΙΕΣ, 2010):

- Παρατηρείται ότι παρά τις συνενώσεις και τη δημιουργία μονάδων αυτοδιοίκησης που είναι περισσότερο ισχυρές σε σύγκριση με το παρελθόν, ο πολίτης βρίσκεται σε άμεση επαφή με την εξουσία. Επίσης, δημιουργείται περισσότερο άμεση σχέση μεταξύ των πολιτών και των εκπροσώπων αυτών στις Περιφερειακές και Δημοτικές εκλογές. Στις νεοσύστατες πλέον περιφέρειες οι αντιπρόσωποι εκλέγονται ανά νομό. Ακόμη, στους νεοσυστηθέντες δήμους οι εκπρόσωποι εκλέγονται από τη δημοτική ενότητα. Επίσης, στους μεγάλους Δήμους της χώρας οι εκπρόσωποι εκλέγονται σε κάθε δημοτική κοινότητα έτσι ώστε να μπορούν να εκπροσωπούν τον πολίτη με πιο άμεσο τρόπο. Τέλος, μέσω του σχεδίου Καλλικράτης δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες να εκλέγουν και έναν εκπρόσωπο ο οποίος δεν ανήκει στην εκλογική τους περιφέρεια έτσι ώστε να αναπτυχθεί δημοτική συνείδηση σε κοινή βάση.
- Πλέον οι εκλογές πραγματοποιούνται κάθε πέντε χρόνια, όπως δηλαδή και οι ευρωεκλογές. Συνεπώς, οι εκπρόσωποι της αυτοδιοίκησης έχουν έτσι περισσότερο χρόνο να πραγματοποιήσουν τις προτάσεις τους. Παράλληλα, εξοικονομούνται πόροι από τη διεξαγωγή των εκλογών.
- Επανερχεται το εκλογικό όριο 50%+1.
- Γίνεται προσπάθεια αύξησης του ποσοστού των νέων που εκλέγουν και εκλέγονται και για το λόγο αυτό μειώνονται τα κατώτερα όρια ηλικίας. Έτσι, πλέον οι πολίτες άνω των 18 ετών μπορούν να είναι υποψήφιοι στις δημοτικές και περιφερειακές εκλογές, ενώ πριν την εφαρμογή του σχεδίου Καλλικράτης το αντίστοιχο ηλικιακό όριο ήταν τα 21 έτη.
- Γίνονται προσπάθειες βελτίωσης της διαφάνειας και του ορθολογισμού όσον αφορά στις δαπάνες διεξαγωγής εκλογών της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Συγκεκριμένα, τίθενται περιορισμοί στο ύψος των εσόδων και των δαπανών και καθιερώνονται αντίστοιχοι ελεγκτικοί μηχανισμοί οι οποίοι διοικούνται από ανεξάρτητες αρχές.

- Ακόμη, πλέον ακόμη και οι ομογενείς και οι νόμιμοι μετανάστες μπορούν να θέσουν την υποψηφιότητα τους στις εκλογές της αυτοδιοίκησης και δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στη νόμιμη μετανάστευση καθώς θεσπίζεται το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται η αύξηση της συμμετοχής των νόμιμων μεταναστών στις δραστηριότητες της τοπικής κοινωνίας.
- Επίσης, οι πολίτες μπορούν να απευθυνθούν στο Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης για να επιλύσουν κάποια ζητήματα. Στο συγκεκριμένο θεσμό μπορούν να απευθυνθούν όσοι αντιμετωπίζουν ζητήματα σχετικά με την αναποτελεσματική διοίκηση και τη μεροληψία. Συνεπώς, μέσω του συγκεκριμένου θεσμού εξασφαλίζεται ότι οι φορείς της αυτοδιοίκησης χαρακτηρίζονται από αμεροληψία και εξασφαλίζεται η αποτελεσματική εξυπηρέτηση των πολιτών. Τέλος, συμβάλλει στην αποσυμφόρηση του Δήμου και της Περιφέρειας από αιτήματα πολιτών.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι ο συγκεκριμένος θεσμός έχει διαμεσολαβητικό ρόλο μεταξύ των πολιτών, των επιχειρήσεων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης έτσι ώστε να μην υπάρχουν περιπτώσεις μη αποτελεσματικής διοίκησης. Εκτός της αποτελεσματικής διοίκησης, ο συγκεκριμένος θεσμός επίσης αποσκοπεί στην καταπολέμηση της μεροληψίας στις ενέργειες των φορέων, στη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται στους πολίτες και επιτρέπει την πραγματοποίηση κάποιων επιπλέον διαδικασιών, όπως η δυνατότητα των πολιτών να απευθυνθούν στη δικαιοσύνη κ.α. Με τον τρόπο αυτό γίνεται εφικτή η αποτελεσματικότερη διαχείριση των πόρων και η βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Ακόμη, στο συγκεκριμένο θεσμό μπορούν να απευθύνονται οι πολίτες που θίγονται άμεσα από την κακή διαχείριση των φορέων της αυτοδιοίκησης, από νομικά πρόσωπα και επιχειρήσεις. Μέσω του θεσμού αυτά τα προβλήματα επιλύονται σε χρονικό διάστημα μικρότερο από 1 μήνα. Ο Συμπαραστάτης του Δημότη δεν μπορεί να εκπροσωπείται από άτομο που έχει εκλεγεί σε δημοτικό ή περιφερειακό επίπεδο. Ωστόσο, ο θεσμός αυτός δε θα πρέπει να συγχέεται με το θεσμό του Συνηγόρου του

Πολίτη, ο οποίος αποτελεί ανεξάρτητη αρχή, αλλά ούτε και με τον Ελεγκτή Νομιμότητας.

Τέλος, ιδρύεται η Επιτροπή Διαβούλευσης στους Δήμους και στις Περιφέρειες και στην οποία μπορούν να συμμετάσχουν ανοικτά όλοι οι φορείς. Στην επιτροπή αυτή συμμετέχουν εκπρόσωποι των εργαζομένων, των επιχειρήσεων κλπ του Δήμου ή της Περιφέρειας και για τη συμμετοχή τους στη συγκεκριμένη επιτροπή δε λαμβάνουν μισθό. Επίσης, πριν από την εφαρμογή του σχεδίου Καλλικράτης δεν υπήρχαν σαφείς διατάξεις σχετικά με τη συμμετοχή των φορέων στις πολιτικές που εφαρμόζει η αυτοδιοίκηση.

Συγκεκριμένα, η Επιτροπή Διαβούλευσης ιδρύεται στους δήμους και στις περιφέρειες με περισσότερους από 10.000 κατοίκους. Στην Επιτροπή Διαβούλευσης μπορούν να λάβουν μέρος και να ανταλλάξουν απόψεις όλοι οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η επιλογή των εκπροσώπων γίνεται σε δημοτικό και περιφερειακό επίπεδο μέσω πλειοψηφίας. Επίσης, η Επιτροπή Διαβούλευσης καλείται (Αιτιολογική Έκθεση, 2012):

- Να παρουσιάζει συγκεκριμένα στοιχεία στα συμβούλια των Δήμων και των Περιφερειών.
- Να παρουσιάζει στοιχεία σχετικά με το τοπικό ενδιαφέρον σε συνεργασία με τον αντίστοιχο δημοτικό σύμβουλο.
- Να μελετήσει τα προβλήματα της τοπικής κοινωνίας και να διερευνήσει τις δυνατότητες ανάπτυξης του Δήμου,
- Να παρουσιάσει τις παρατηρήσεις της σχετικά με τον κανονιστικό χαρακτήρα των αποφάσεων.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι είναι δυνατή η συνεργασία της Επιτροπής Διαβούλευσης με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση από τους πολίτες.

2. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

2.1 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση απόψεων αιρετών του Δήμου Λαυρεωτικής αναφορικά με την αποτελεσματικότητα του προγράμματος Καλλικράτης.

2.2 Είδος στοιχείων

Τα στοιχεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μια έρευνα είναι δευτερογενή και πρωτογενή (Αυλωνίτης, 2001 σελ. 319). Τα πρωτογενή συγκεντρώνονται για πρώτη φορά από τον ερευνητή έτσι ώστε να εκπληρωθεί ο ερευνητικός σκοπός που έχει θέσει αυτός (Malhotra & Birks, 2007, σελ. 94). Από την άλλη όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν οι Κυριαζόπουλος & Σαμαντά (2011, σελ. 209), «δευτερογενή, είναι τα στοιχεία που έχουν ήδη συλλεχθεί για κάποιο άλλο σκοπό, έχουν επεξεργασθεί και στη συνέχεια αποθηκευτεί».

Για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκαν πρωτογενή στοιχεία μέσω δειγματοληψίας.

2.3 Ερευνητική προσέγγιση

Μια έρευνα μπορεί να ακολουθήσει δύο διαφορετικές προσεγγίσεις – την ποιοτική ή την ποσοτική (Μάλλιαρης, 2001 σελ. 167). Ειδικότερα η ποσοτική έρευνα έχει κύριο στόχο την μέτρηση ποσοτικοποιημένων δεδομένων, ενώ η ποιοτική έρευνα εξετάζει φαινόμενα μέσω της μελέτης πληροφοριών σε βάθος (Kothari, 2004, σελ. 5). Για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας επιλέχθηκε να ακολουθηθεί η ποσοτική προσέγγιση λόγω και του είδους των δεδομένων που είχε στη διάθεσή του ο ερευνητής.

2.4 Ερευνητικό εργαλείο

Το ερευνητικό εργαλείο για την παρούσα έρευνα ήταν το ερωτηματολόγιο, καθώς είναι το πιο συχνά χρησιμοποιούμενο σε ποσοτικές έρευνες (Kothari, 2004). Το ερωτηματολόγιο αναπτύχθηκε από το Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό ίδρυμα Καλαμάτας και χρησιμοποιήθηκε από φοιτητές σε αντίστοιχους δήμους σε όλη την επικράτεια της χώρας. Αποτελείται από 50 ερωτήσεις οι οποίες εκτός από δημογραφικά

στοιχεία και γενικά χαρακτηριστικά αιρετών, εξετάζουν διαφορετικά θέματα που σχετίζονται με το πρόγραμμα Καλλικράτης.

2.5 Συμμετέχοντες

Το δείγμα είναι πολύ σημαντικό κατά τη διεξαγωγή μιας έρευνας. Διάφοροι παράγοντες πρέπει να ληφθούν υπόψη, όπως ο διαθέσιμος χρόνος, το κόστος και η προσβασιμότητα. Επιπλέον, το δείγμα χρειάζεται να είναι αντιπροσωπευτικό του συνολικού πληθυσμού, έτσι ώστε να είναι δυνατή η γενίκευση των συμπερασμάτων. (Cohen et al, 2007). Υπάρχουν δύο κύριες κατηγορίες δειγματοληψίας. Η πρώτη ονομάζεται δειγματοληψία πιθανότητα και η δεύτερη δειγματοληψία μη πιθανότητας. Στην πρώτη περίπτωση «το κάθε στοιχείο του πληθυσμού έχει ίσες πιθανότητες να συμπεριληφθούν στο δείγμα» (Kothari 2004, σελ. 58). Από την άλλη πλευρά «δειγματοληψίας μη πιθανότητας αναφέρεται στην διαδικασία δειγματοληψίας κατά την οποία δεν είναι εφικτή η εκτίμηση της πιθανότητας να συμπεριληφθεί το κάθε στοιχείο του πληθυσμού στο τελικό δείγμα» (Kothari 2004, σελ. 58). Για την παρούσα έρευνα ακολουθήθηκε η τεχνική της δειγματοληψίας πιθανότητα. Αυτό σημαίνει πως όλοι οι αιρετοί του δήμου Λαυρεωτικής είχαν ίση πιθανότητα να συμπεριληφθούν στο δείγμα. Η τελική έρευνα βασίστηκε σε δείγμα 19 αιρετών.

2.6 Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα 1/10/2010 έως 30/3/2011. Η παρούσα έρευνα επικεντρώθηκε σε ένα δήμο (Λαυρεωτικής) και συνεπώς ορίζεται ως έρευνα μελέτης περίπτωσης. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τον Yin (1984, όπ. αναφ. στο Zainal, 2007, σελ. 2), «μέσω της μελέτης περίπτωσης ο ερευνητής διερευνά σύγχρονα φαινόμενα στο πλαίσιο της πραγματικής ζωής, χρησιμοποιώντας πολλαπλές πηγές και αποδεικτικά στοιχεία». Υπό αυτή την έννοια η τεχνική της μελέτης περιπτώσεων μέσα από εκθέσεις προηγούμενων ερευνών, προσφέρει τη δυνατότητα για διερεύνηση και κατανόηση σημαντικών και πολύπλοκων ζητημάτων (Zainal, ό.π., σελ. 1). Η εν λόγω τεχνική επιλέχθηκε καταρχήν λόγω της ερευνητικής προσέγγισης και των δεδομένων, αλλά και για να είναι εφικτή η όσο το δυνατόν αναλυτικότερη επεξήγηση των αποτελεσμάτων του προγράμματος Καλλικράτης στην περιοχή υπό μελέτη.

Τέλος ο Yin (1984, όπ αναφ. στο Zainal, ό.π., σελ. 3) αναφέρεται σε τρεις κατηγορίες μελέτες περιπτώσεων: διερευνητική, περιγραφική και επεξηγηματική. Στην

παρούσα μελέτη επιλέχθηκε να ακολουθηθεί η απλή περιγραφική προσέγγιση, αφού μέσω της οργάνωσης των διαθέσιμων πρωτογενών στοιχείων, πραγματοποιήθηκε περιγραφική ανάλυση με βάση τις απαντήσεις των αιρετών του δήμου Λαυρεωτικής.

Με τον κάθε ένα από τους ερωτωμένους έγινε προσωπική επαφή. Κάτι τέτοιο προσέφερε την δυνατότητα στον ερευνητή να είναι σε θέση επιλύσει το όποιο πρόβλημα υπήρξε κατά τη διάρκεια της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου.

2.7 Ο δήμος Λαυρεωτικής

Ο Δήμος Λαυρεωτικής έχει έκταση 42.000 στρεμμάτων και πληθυσμό 10.700 κατοίκων. Εκτείνεται σε μήκος 15 χλμ. δίπλα στη θάλασσα, ενώ απέχει περίπου 50 χλμ. από το κέντρο της Αθήνας. Το μεγάλο μήκος των ακτών αποτελεί σημαντικό φυσικό πόρο, το ίδιο και ο φυσικός δρυμός του Σουνίου που εμπίπτει στα όρια του Δήμου κατά ένα μεγάλο μέρος. Στο δήμο η τουριστική δραστηριότητα είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένη λόγω κυρίως του λιμανιού και της κίνησης σε αυτό (<http://www.lavreotiki.gr/images/stories/parousiasi.pdf>).

Σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Ελληνικής Αρχής (απογραφή 2011, προσωρινά στοιχεία), στον Δήμο Λαυρεωτικής, διαμένουν 24.970 άτομα, από τα οποία 12.420 είναι άνδρες και τα 12.550 γυναίκες. Η πυκνότητα του μόνιμου πληθυσμού ανά τετρ. χιλιόμετρο είναι 142,04 άτομα. (<http://www.tovima.gr/files/1/2011/07/22/apograft22.pdf>)

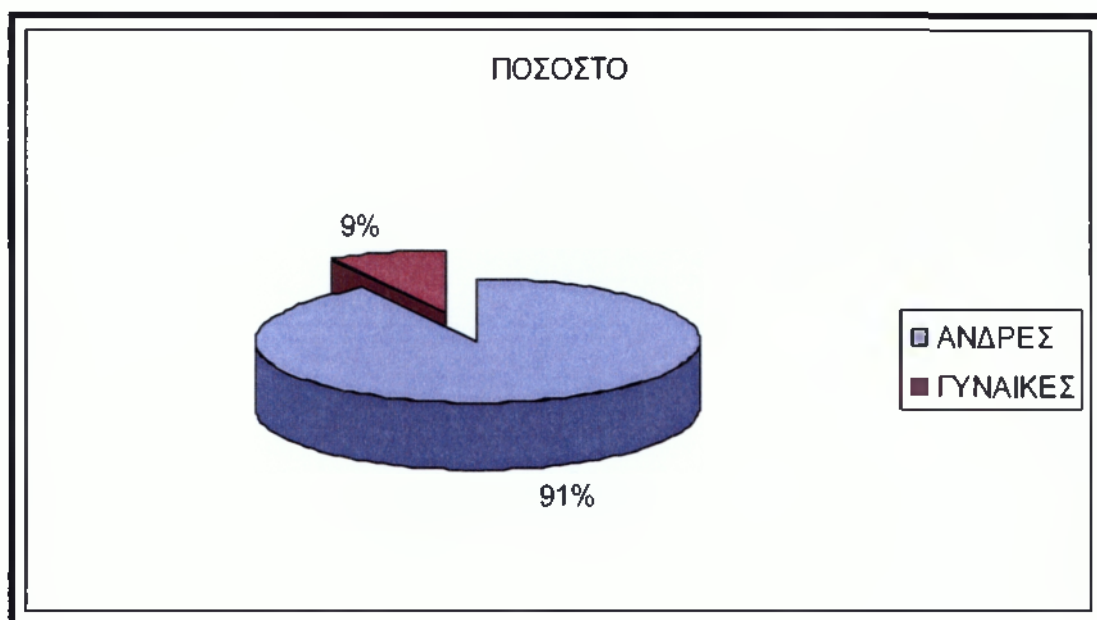
Ο δήμος Λαυρεωτικής (τέως δήμοι Λαυρεωτικής και Κερατέας και τέως Κοινότητα Αγ.Κωνσταντίνου) εντάσσεται στην γεωγραφική Λαυρεωτική μαζί με τον δήμο Σαρωνικού. Έδρα του νέου Δήμου Λαυρεωτικής είναι η ιστορική πόλη του Λαυρίου. Διοικητικά υπάγεται στην Περιφέρεια Αττικής (<http://www.lavreotiki.gr>).

Τέλος οι υπηρεσίες του Δήμου συγκροτούνται ως εξής: 1) Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών, 2) Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών, 3) Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών, 4) Διεύθυνση Πολεοδομίας, 5) Αυτοτελείς Υπηρεσίες (<http://www.lavreotiki.gr>).

2.8 Αποτελέσματα έρευνας

2.8.1 Δημογραφικό προφίλ δείγματος

Από το σύνολο των ερωτηθέντων, οι περισσότεροι με ποσοστό 91.0% είναι άνδρες, ενώ το υπόλοιπο 9.0% αντιπροσωπεύεται από γυναίκες (βλ. διάγραμμα 1).

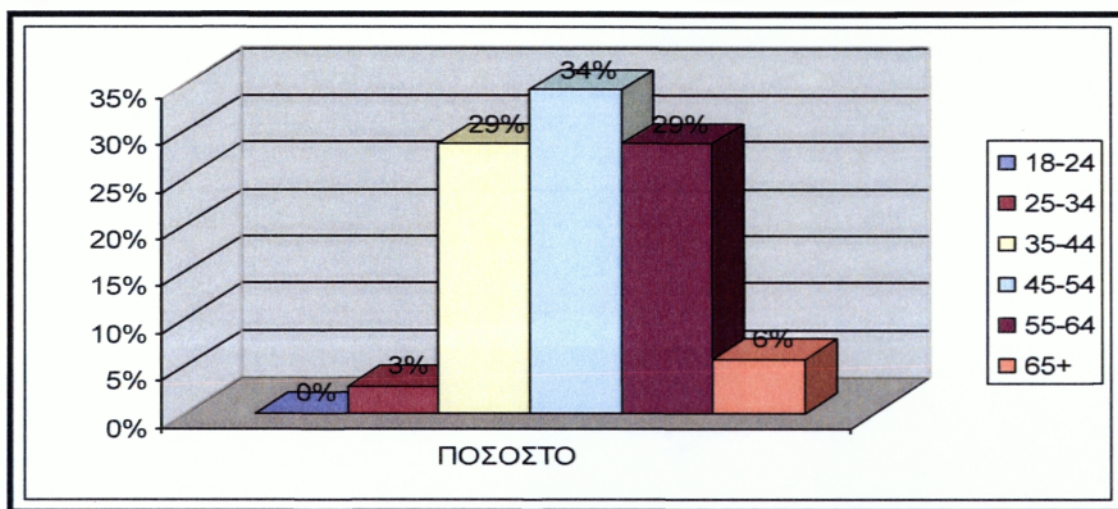

Διάγραμμα 1: Φύλο ερωτηθέντων

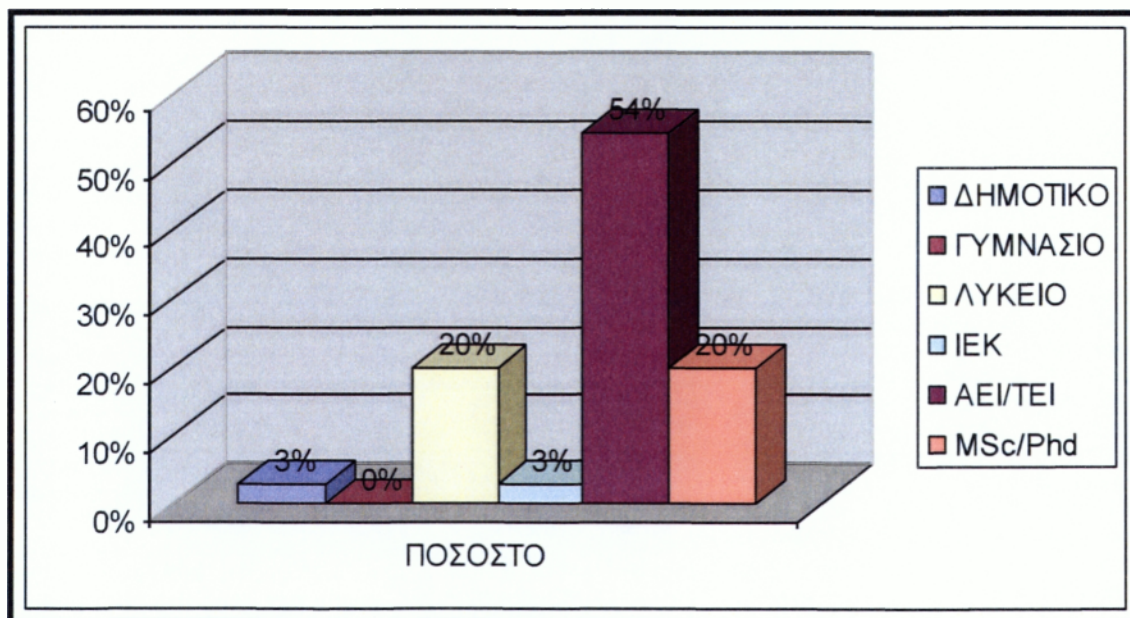
Αναφορικά με την ηλικιακή δομή του δείγματος όπως παρατηρείται από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο διάγραμμα 2, το 34.0% των ερωτηθέντων ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία από 45 έως 54 ετών. Ακολουθούν τα άτομα σε ηλικία 35-44 (29.0%), καθώς

και αυτοί μεταξύ 55-64 ετών (29.0%). Μόλις 2 άτομα (6.0%) είναι σε ηλικία άνω των 65 ετών και 1 άτομο (30.0%) σε ηλικία μεταξύ 25-34 ετών, ενώ κανένας δεν ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία 18-24 ετών.

Το μισό δείγμα (54.0%) αποτελείται από απόφοιτους ΑΕΙ/ΤΕΙ. Από την άλλη το 20.0% του συνόλου είναι απόφοιτοι Λυκείου όσο ακριβώς είναι και τα άτομα ανώτατη εκπαίδευση (Μεταπτυχιακό/ Διδακτορικό). Μόλις το 3.0% είναι απόφοιτοι ΙΕΚ, 3.0% απόφοιτοι Δημοτικού ενώ δεν υπάρχουν απόφοιτοι Γυμνασίου (βλ. διάγραμμα 3).

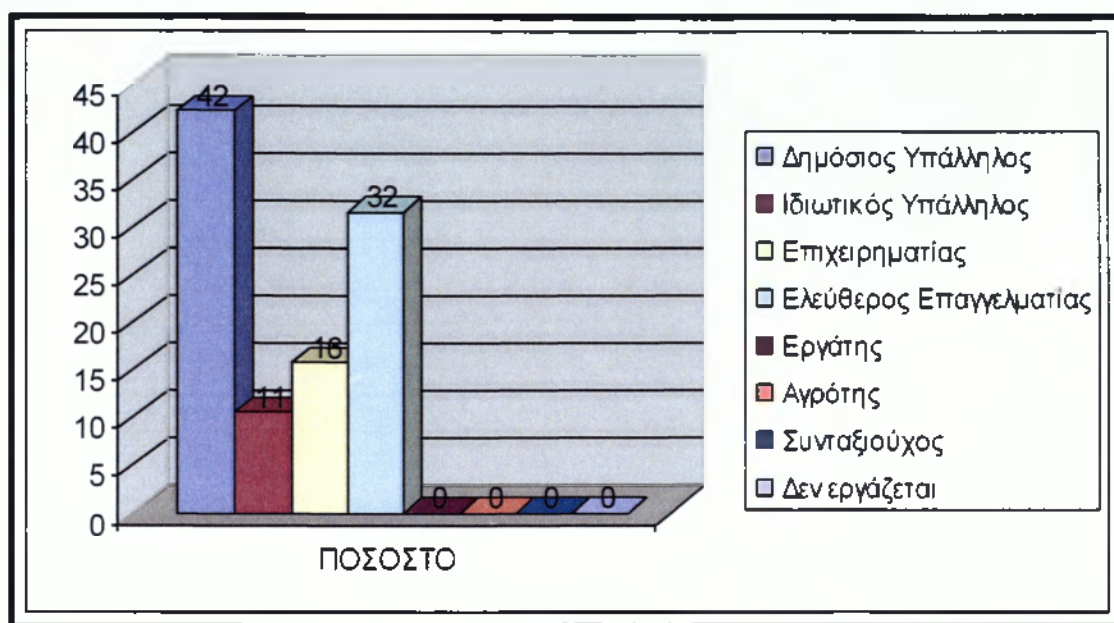

Διάγραμμα 2: Ηλικία ερωτηθέντων

Διάγραμμα 3: Μορφωτικό επίπεδο ερωτηθέντων

Αναφορικά με το επάγγελμα, το 42.0% των ερωτηθέντων είναι Δημόσιοι υπάλληλοι. Ακολουθούν οι Ελεύθεροι Επαγγελματίες με ποσοστό 32.0%, οι Επιχειρηματίες με ποσοστό 16.0%, οι Ιδιωτικοί υπάλληλοι με ποσοστό 11.0%. Για τις υπόλοιπες προκαθορισμένες κατηγορίες τα ποσοστά είναι μηδενικά (βλ. διάγραμμα 4).

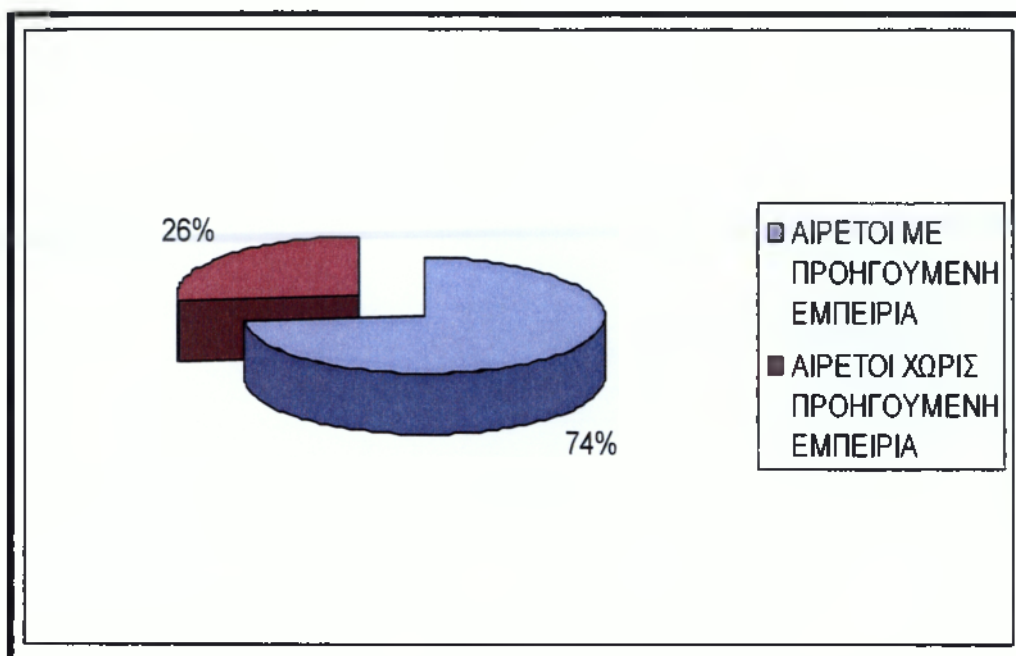

Διάγραμμα 4: Απασχόληση ερωτηθέντων

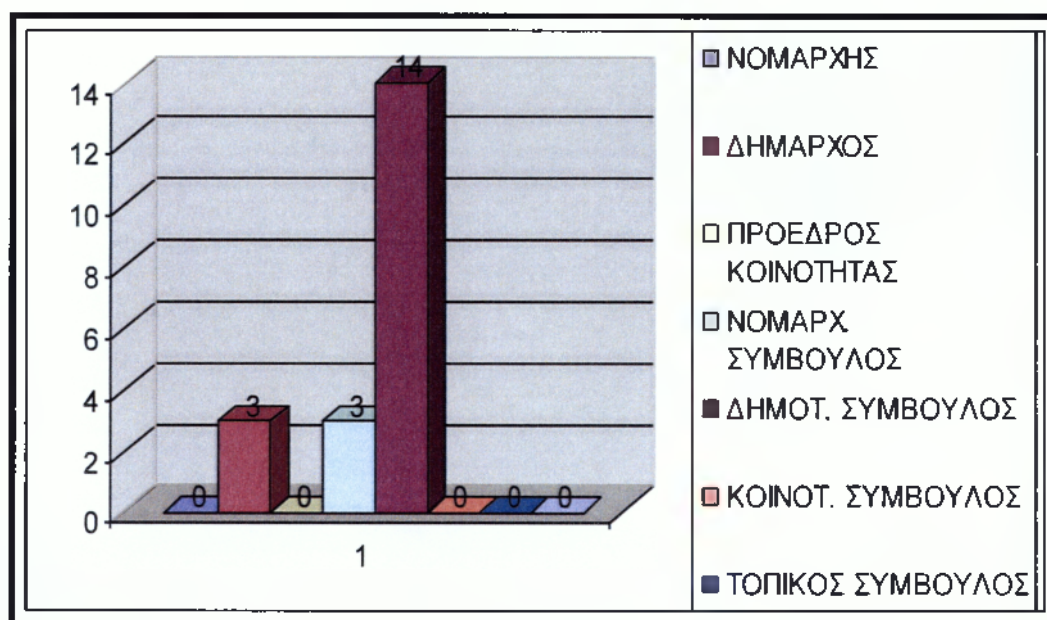
2.8.2 Προηγούμενη συμμετοχή στην Τοπική Αυτοδιοίκηση

Από το σύνολο των 19 ερωτηθέντων οι περισσότεροι με ποσοστό 74.0% είναι αιρετοί με προηγούμενη εμπειρία στην τοπική αυτοδιοίκηση, ενώ το υπόλοιπο 26.0% έχει δώσει αρνητική απάντηση (βλ. διάγραμμα 5).

Από την άλλη όπως παρατηρείται από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο διάγραμμα 6, τα περισσότερα άτομα (14) έχουν προηγούμενη εμπειρία ως Δημοτικοί Σύμβουλοι.

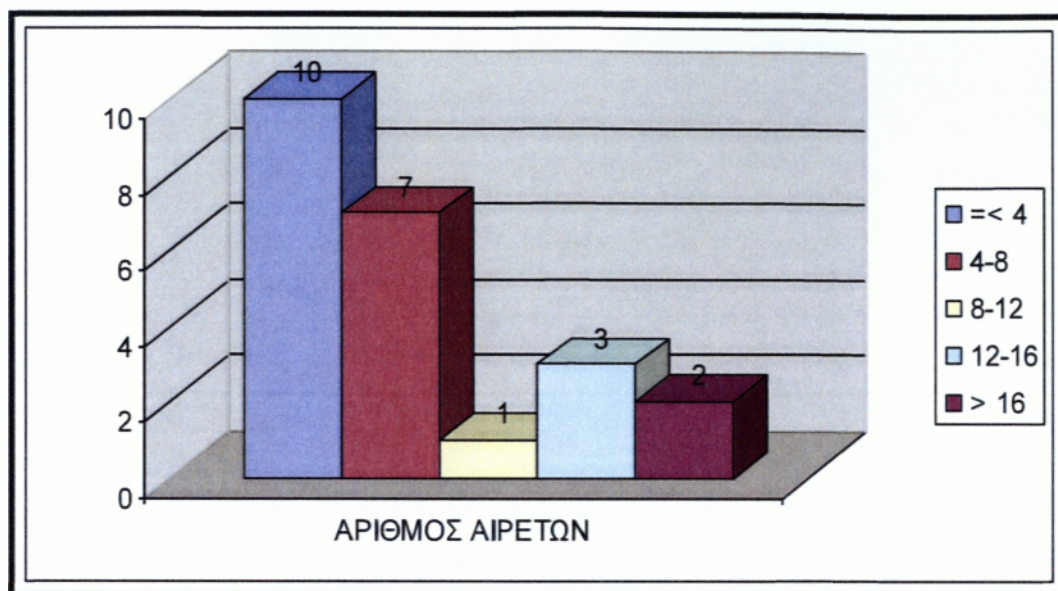

Διάγραμμα 5: Ποσοστό ερωτηθέντων με προηγούμενη εμπειρία στην Τ.Α.

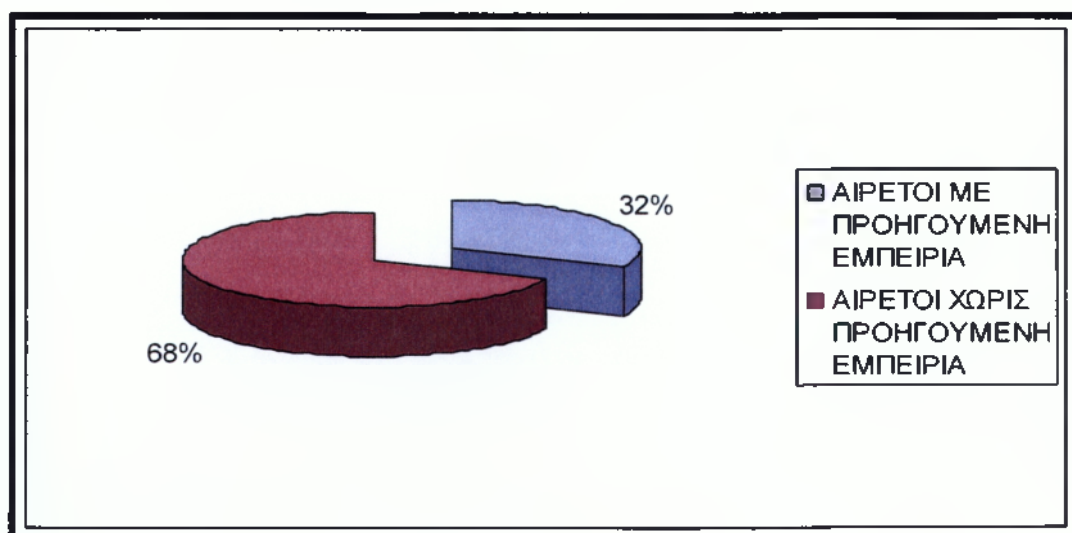
Διάγραμμα 6: Προηγούμενη συμμετοχή ερωτηθέντων σε όργανα αυτοδιοίκησης

Οι περισσότεροι ερωτώμενοι (10) δηλώνουν κάτω από 4 έτη συμμετοχής στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. 7 άτομα έχουν δώσει την απάντηση 4-8 έτη, 1 άτομο 8-12 έτη, 2 άτομα 12-15 έτη ενώ μόλις 2 έχουν πολύ μεγάλη εμπειρία – πάνω από 16 έτη (βλ. διάγραμμα 7).

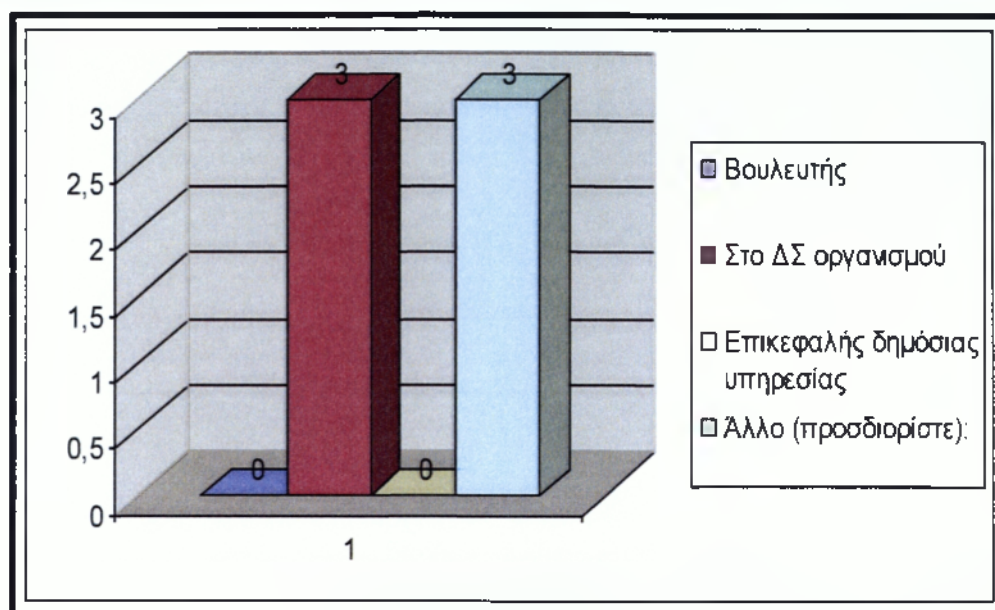
Διάγραμμα 7: Αριθμός αιρετών ανά έτη συμμετοχής

Επιπρόσθετα το 32% του συνόλου των αιρετών αποτελείται από άτομα που έχουν προηγούμενη εμπειρία στην κεντρική διοίκηση, ενώ το υπόλοιπο 68% έχει δώσει αρνητική απάντηση (βλ. διάγραμμα 8).

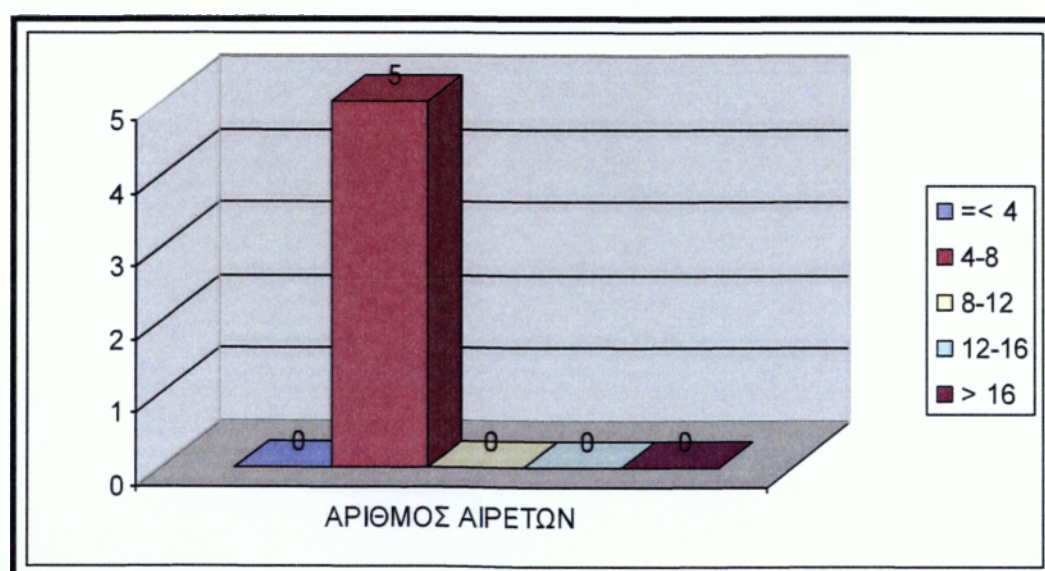

Διάγραμμα 8: Προηγούμενη εμπειρία στην κεντρική διοίκηση

Πρόκειται κυρίως για συμμετοχή σε Δ.Σ. οργανισμούς ή και κάτι άλλο που δεν προσδιορίζεται από τους ερωτώμενους (βλ. διάγραμμα 9). Αναφορικά με τα έτη συμμετοχής στην κεντρική διοίκηση όπως παρατηρείται από τα στοιχεία του διαγράμματος 10, τα περισσότερα άτομα έχουν δώσει την απάντηση από 4 έως 8 έτη.

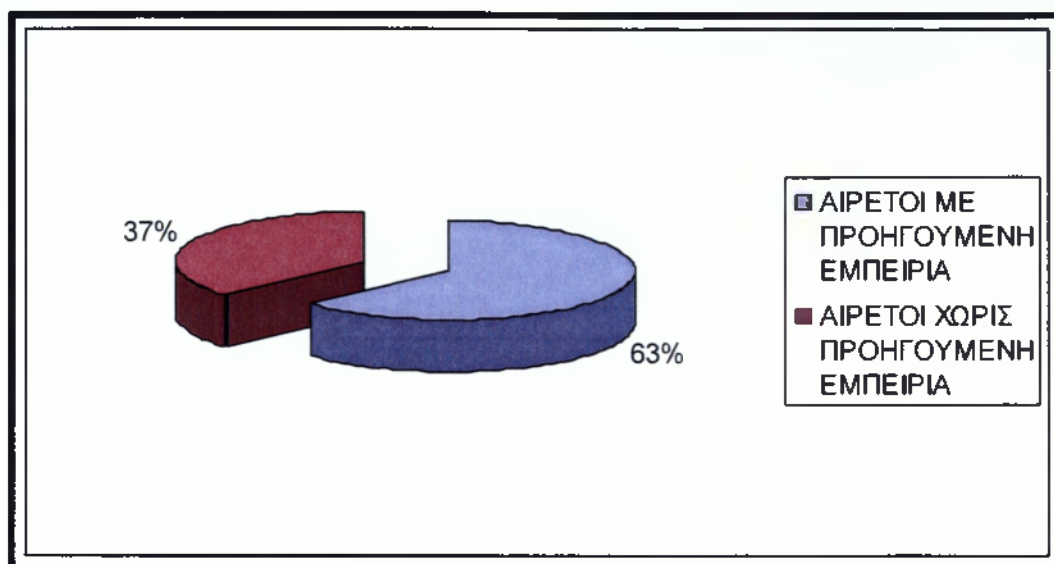

Διάγραμμα 9: Προηγούμενη συμμετοχή αιρετών σε όργανα κεντρικής διοίκησης

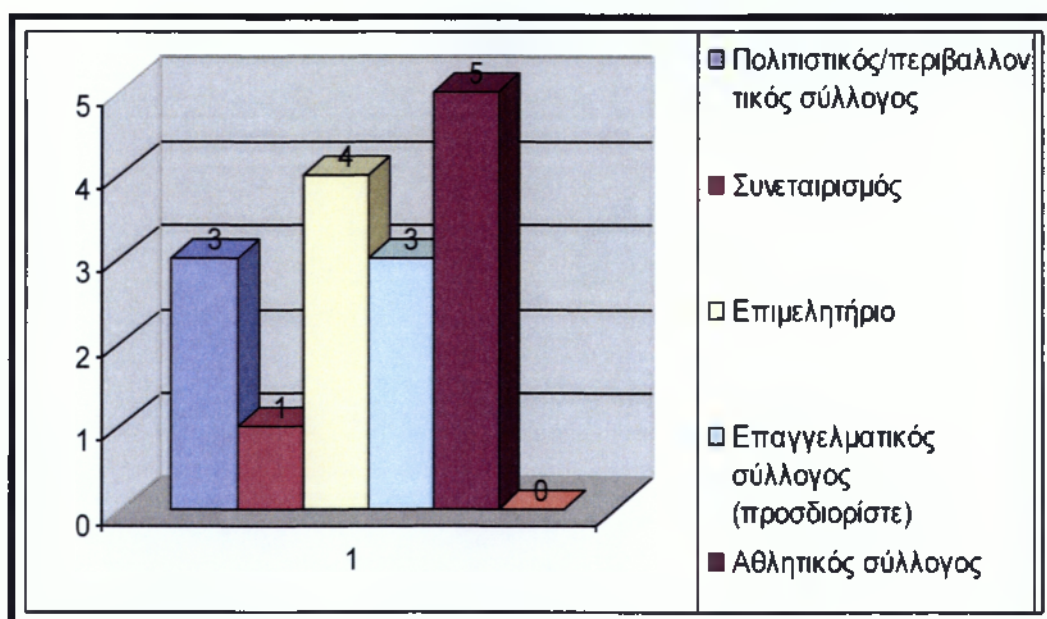

Διάγραμμα 10: Αριθμός αιρετών ανά έτη συμμετοχής σε όργανα κεντρικής διοίκησης

Το 63% των αιρετών που πήραν μέρος στην έρευνα έχουν προηγούμενη εμπειρία σε συλλογικά σχήματα (βλ. διάγραμμα 11). Πρόκειται κυρίως για συμμετοχή σε αθλητικούς συλλόγους (5 άτομα), σε επιμελητήριο (4 άτομα), σε επαγγελματικούς συλλόγους (3 άτομα), σε πολιτιστικούς/ περιβαλλοντικούς συλλόγους (3 άτομα) και συνεταιρισμούς (1 άτομο) (βλ. διάγραμμα 12).

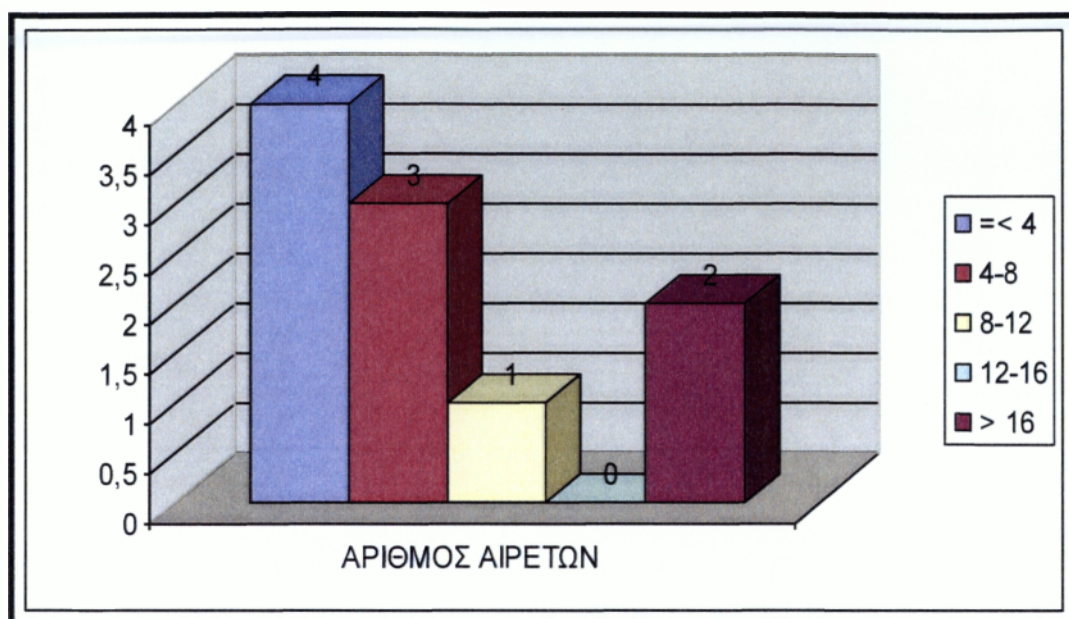

Διάγραμμα 11: Προηγούμενη εμπειρία σε συλλογικά σχήματα

Διάγραμμα 12: Προηγούμενη συμμετοχή αιρετών σε όργανα συλλογικών σχημάτων

Αναφορικά με τα έτη συμμετοχής σε συλλογικά σχήματα 4 άτομα δηλώνουν κάτω από 4 έτη, 3 άτομα μεταξύ 4-8 έτη, 2 άτομα άνω των 16 έτη και 2 άτομα μεταξύ 8-12 έτη (βλ. διάγραμμα 13).

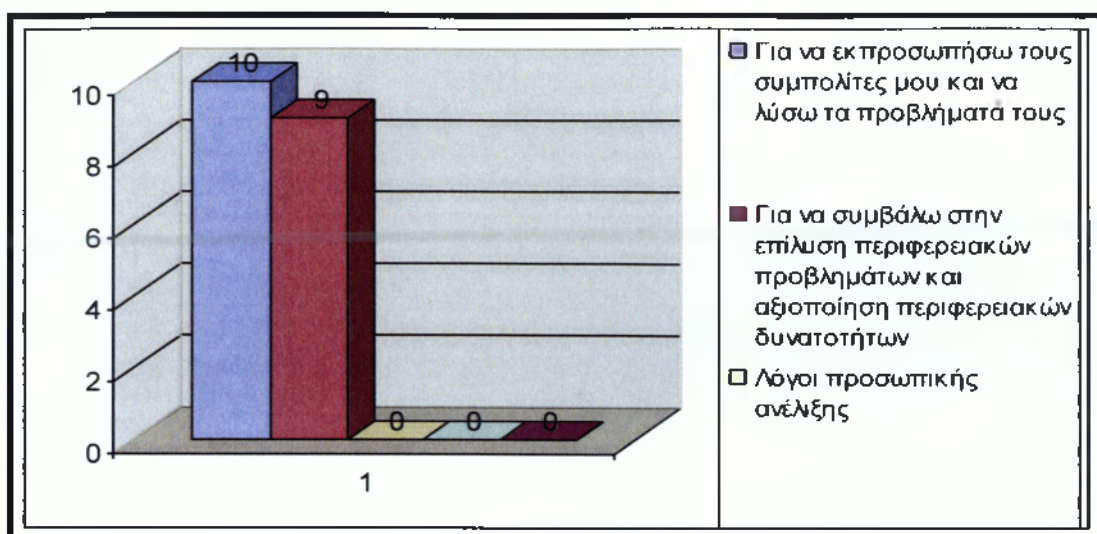

Διάγραμμα 13: Αριθμός αιρετών ανά έτη συμμετοχής σε συλλογικά σχήματα

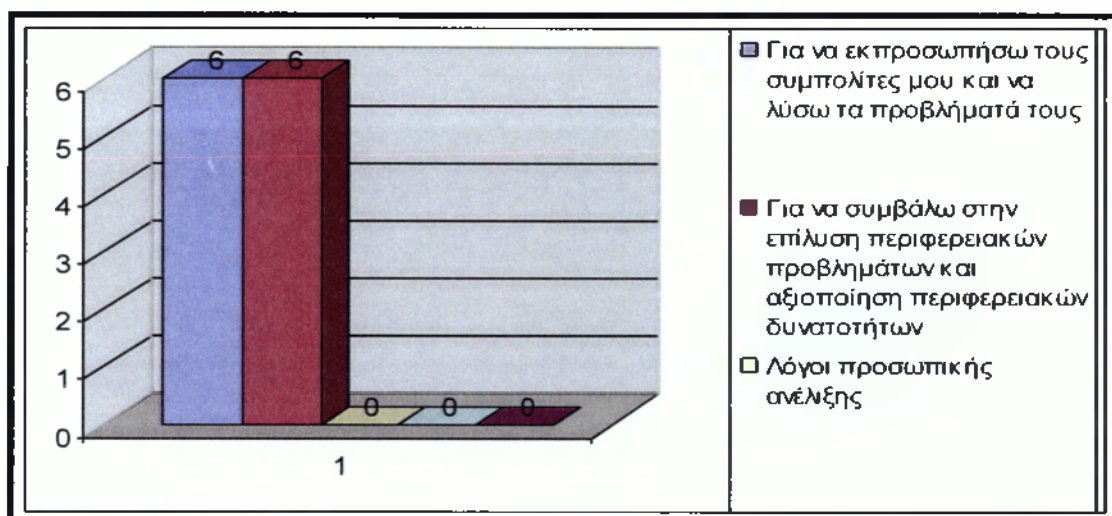
2.8.3 Κίνητρα συμμετοχής στις δημοτικές εκλογές

Όπως διαπιστώνεται από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο διάγραμμα 14, αναφορικά με τα κίνητρα συμμετοχής στις δημοτικές εκλογές, οι μισοί ερωτώμενοι (10 άτομα) δίνουν ως πρώτη προτεραιότητα την εκπροσώπηση των συμπολιτών και η επίλυση των προβλημάτων τους, ενώ τα υπόλοιπα 9 άτομα έχουν δώσει την απάντηση «για να συμβάλλω στην επίλυση περιφερειακών προβλημάτων και την αξιοποίηση περιφερειακών δυνατοτήτων».

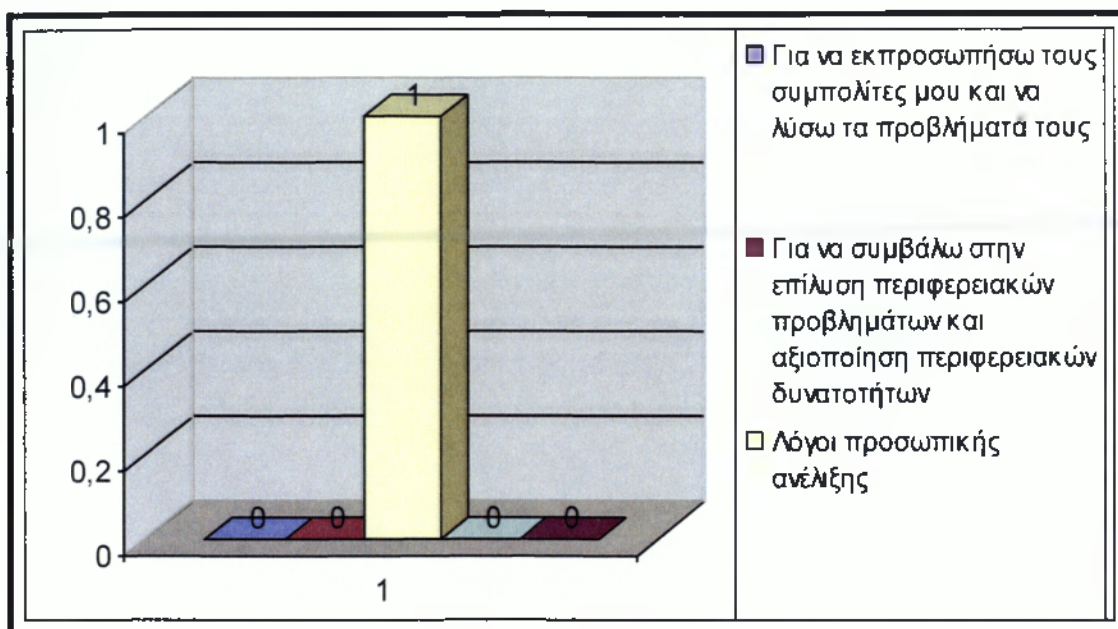
Τα δύο αυτά κίνητρα δίνονται και ως δεύτερη προτεραιότητα των συμμετεχόντων (βλ. διάγραμμα 15), ενώ η τρίτη προτεραιότητα είναι η προσωπική ανέλιξη. Σημειώνεται πως κάτι τέτοιο δηλώνει μόλις 1 από τα 19 άτομα. (βλ. διάγραμμα 16).

Διάγραμμα 14: Πρώτη προτεραιότητα

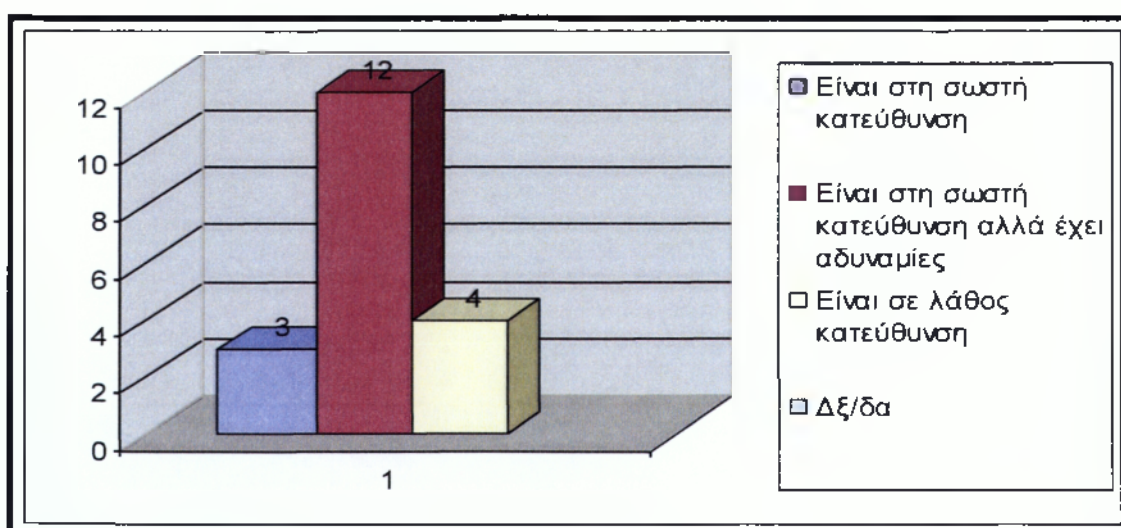
Διάγραμμα 15: Δεύτερη προτεραιότητα

Διάγραμμα 16: Τρίτη προτεραιότητα

2.8.4 Αξιολόγηση του προγράμματος Καλλικράτης για Α' βάρθμα αυτοδιοίκηση

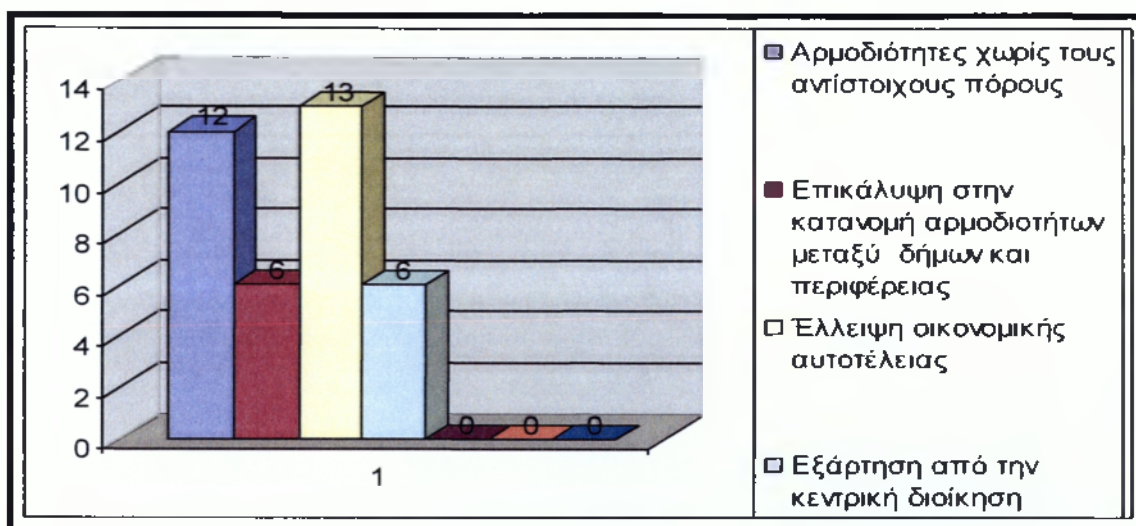
Στην ερώτηση πως αξιολογείται το πρόγραμμα Καλλικράτης για Α' βάρθμα αυτοδιοίκηση οι περισσότεροι συμμετέχοντες (12) έχουν δώσει την απάντηση «είναι στη σωστή κατεύθυνση αλλά έχει αδυναμίες. Τα 4 από τα 19 άτομα θεωρούν πως το πρόγραμμα είναι σε λάθος κατεύθυνση, ενώ μόλις τα 3 εκφράζουν απόλυτα θετική στάση (βλ. διάγραμμα 17).

Διάγραμμα 17: Αξιολόγηση του προγράμματος Καλλικράτης για Α' βάρθμα αυτοδιοίκηση

2.8.5 Προβλήματα του θεσμικού πλαισίου για την Α' βάρθμια αυτοδιοίκηση

Εξετάζοντας τα κύρια προβλήματα του θεσμικού πλαισίου του προγράμματος για την Α' βάρθμια αυτοδιοίκηση παρατηρείται ότι 13 από τα 19 άτομα θεωρούν πως το κύριο πρόβλημα είναι η έλλειψη οικονομικής αυτοτέλειας. Το δεύτερο σημαντικό πρόβλημα είναι ότι έχουν δοθεί αρμοδιότητες χωρίς να υπάρχουν οι αντίστοιχοι πόροι (12 άτομα), το τρίτο ότι υπάρχει επικάλυψη στην κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ δήμων και περιφέρειας (6 άτομα) και το τέταρτο ότι υπάρχει υψηλή εξάρτηση από την κεντρική διοίκηση (6 άτομα) (βλ. διάγραμμα 18).

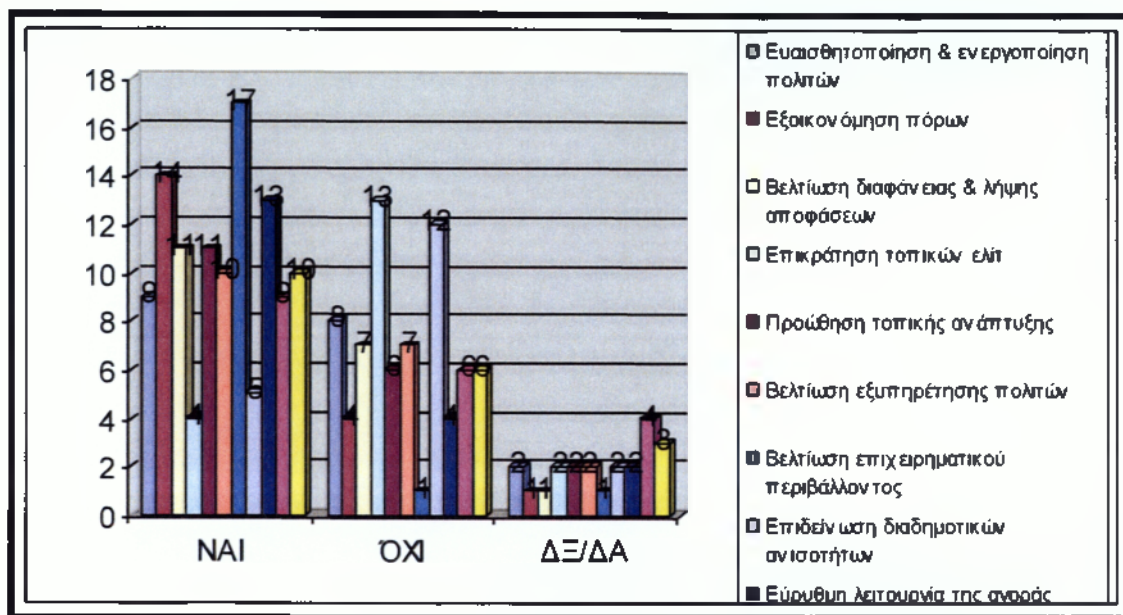

Διάγραμμα 18: Προβλήματα του θεσμικού πλαισίου για την Α' βάρθμια αυτοδιοίκηση

2.8.6 Συμβολή της Α' βάρθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης μετά την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης

Όπως παρατηρείται από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο διάγραμμα 19, οι περισσότεροι ερωτώμενοι (17 από τα 19 άτομα) θεωρούν ότι η βασικότερη επίπτωση του θεσμικού πλαισίου του προγράμματος Καλλικράτης στην Α' βάρθμια τοπική αυτοδιοίκηση είναι η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. 14 άτομα θεωρούν ότι το θεσμικό πλαίσιο θα συμβάλει στην εξοικονόμηση πόρων, 13 στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς, 11 στην προώθηση τοπικής ανάπτυξης, 11 στην βελτίωση

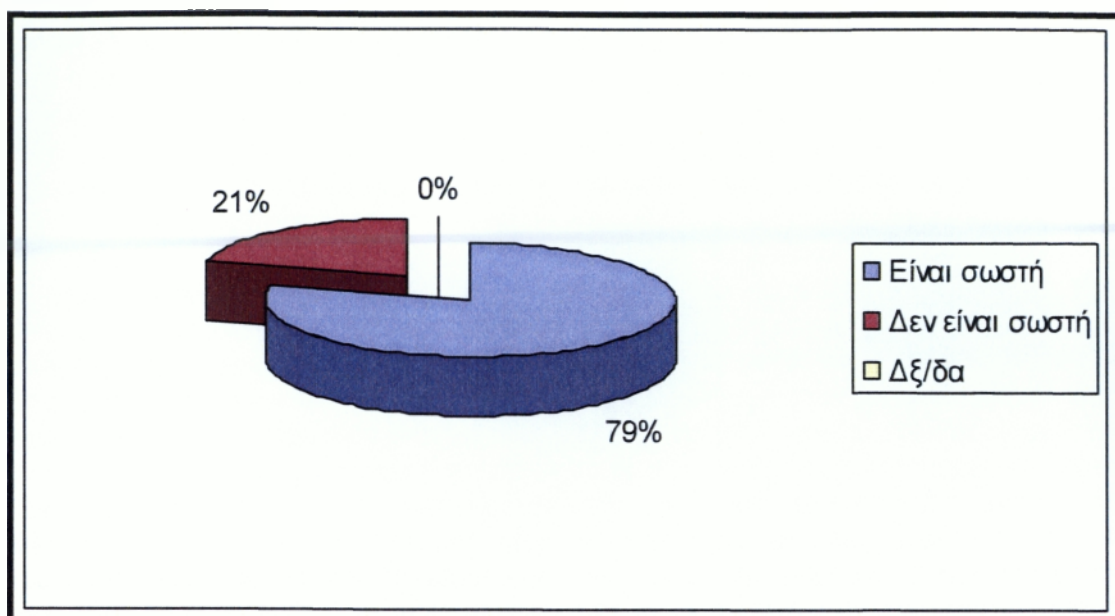
διαφάνειας & λήψης αποφάσεων, 10 στην βελτίωση της εξυπηρέτησης πολιτών, 10 στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού των δήμων, 9 στην ευαισθητοποίηση και στην ενεργοποίηση των πολιτών, 9 στην επίλυση των προβλημάτων που σχετίζονται με μετανάστες, 5 στην επιδείνωση των διαδημοτικών ανισοτήτων και μόλις 4 στην επικράτηση των τοπικών ελίτ.

Διάγραμμα 19: Επιπτώσεις θεσμικού πλαισίου στην Α' βάρθμια τοπική αυτοδιοίκηση

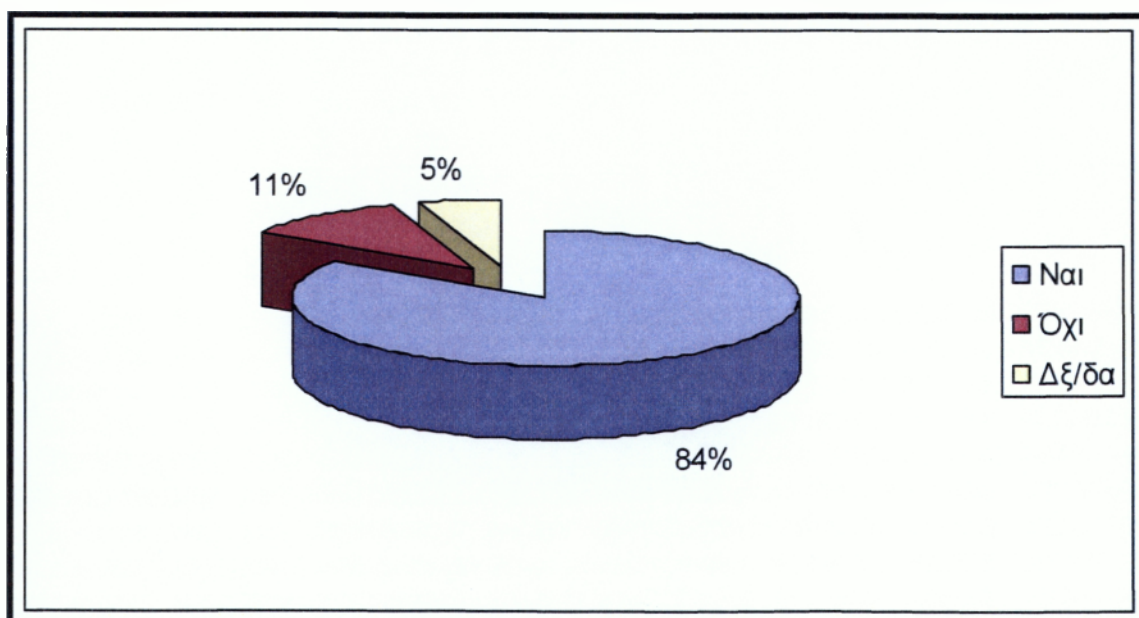
2.8.7 Άποψη για την αντιμισθία των αιρετών και το ασυμβίβαστο του δημάρχου

Αναφορικά με την άποψη των ερωτηθέντων για την αντιμισθία των αιρετών (Δήμαρχοι / Αντιδήμαρχοι / Πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων) που προβλέπεται για πρώτη φορά παρατηρείται ότι το 79.0% θεωρεί πως κάτι τέτοιο είναι σωστό ενώ το υπόλοιπο 21.0% (4 άτομα) εκφράζει αρνητική άποψη (βλ. διάγραμμα 20).

Διάγραμμα 20: Άποψη για την αντιμισθία των αιρετών

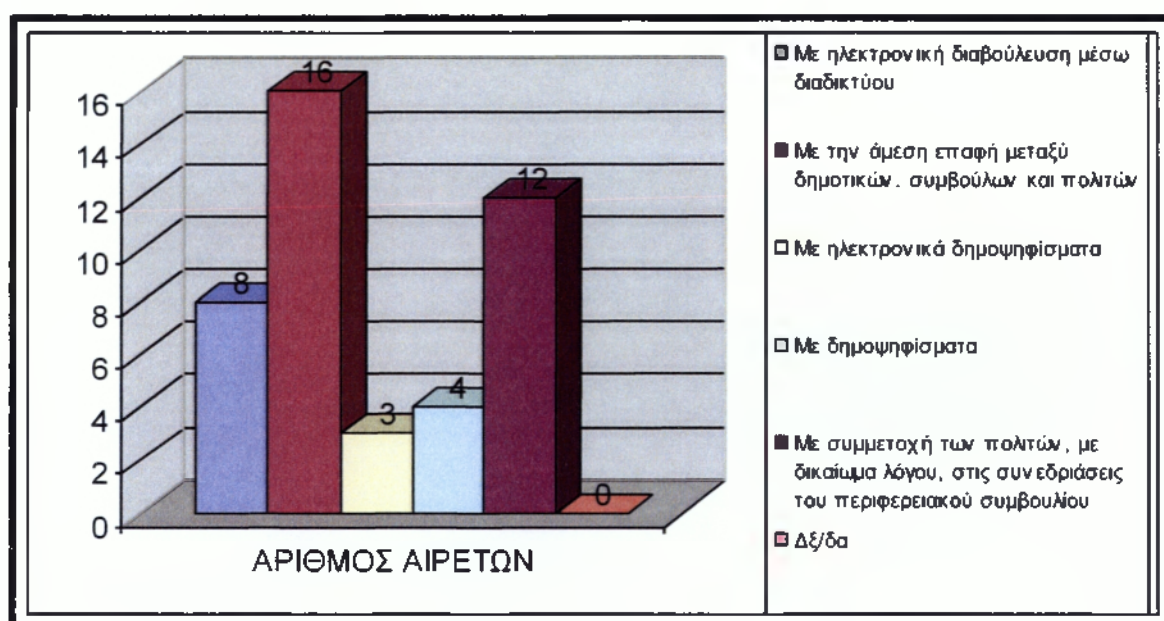
Από την άλλη από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο διάγραμμα 21, παρατηρείται ότι το 84.0% του δείγματος συμφωνεί με την απόφαση για το ασυμβίβαστο του δημάρχου (μεταξύ δημαρχιακής και επαγγελματικής ιδιότητας), το 11% διαφωνεί ενώ το 5.0% δεν εκφράζει ξεκάθαρη άποψη.

Διάγραμμα 21: Άποψη για το ασυμβίβαστο του δημάρχου

2.8.8 Μέτρα για τη συμμετοχή του πολίτη στο νέο σύστημα αυτοδιοίκησης

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο διάγραμμα 22, τα 16 από 19 άτομα που πήραν μέρος στην έρευνα θεωρούν ότι το καταλληλότερο μέτρο για τη συμμετοχή του πολίτη στο νέο σύστημα αυτοδιοίκησης είναι η άμεση επαφή μεταξύ δημοτικών συμβούλων και πολιτών. Από την άλλη 12 άτομα έχουν δώσει την απάντηση «συμμετοχή των πολιτών, με δικαίωμα λόγου, στις συνεδριάσεις του περιφερειακού συμβουλίου», 8 άτομα την απάντηση «ηλεκτρονική διαβούλευση μέσω διαδικτύου», 4 άτομα την απάντηση «δημοψηφίσματα» και μόλις 3 άτομα την απάντηση «ηλεκτρονικά δημοψηφίσματα».

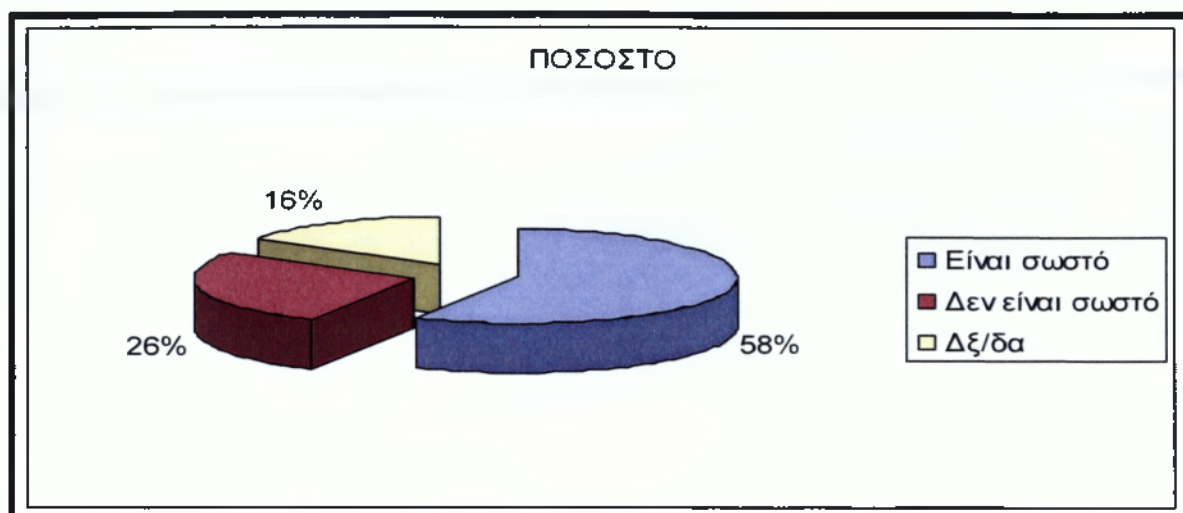

Διάγραμμα 22: Καταλληλότερα μέτρα για τη συμμετοχή του πολίτη στο νέο σύστημα αυτοδιοίκησης

2.8.9 Απόψεις για το μέτρο για τον περιορισμένο αριθμό των νομικών προσώπων που επιτρέπεται να συσταθούν από τους δήμους

Το 58.0% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι το μέτρο για τον περιορισμένο αριθμό των νομικών προσώπων που επιτρέπεται να συσταθούν από τους δήμους είναι σωστό, το

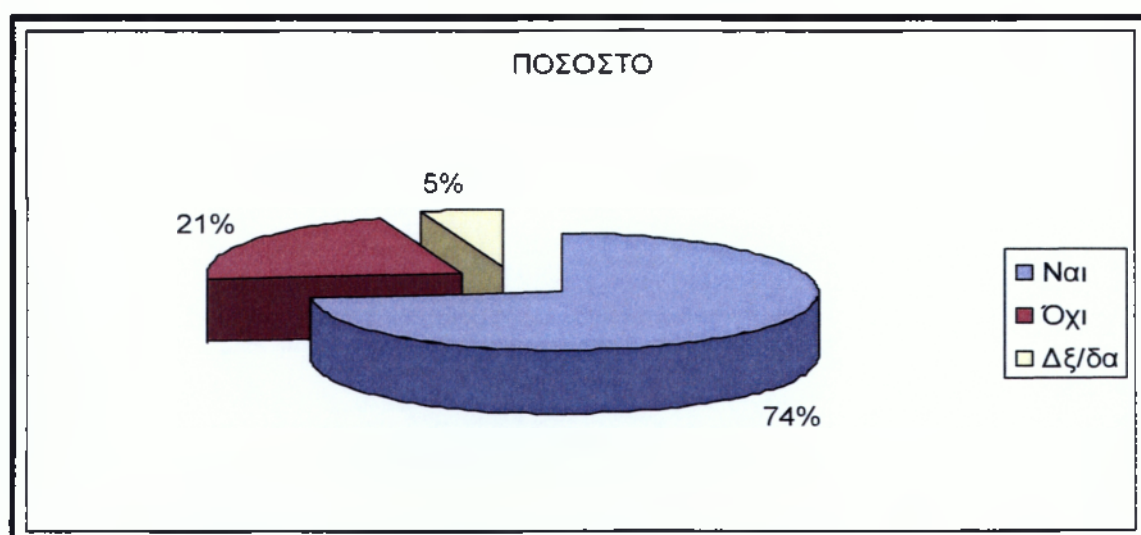
26.0% έχει δώσει αρνητική απάντηση και το 16.0% δεν ξεφράζει ξεκάθαρη στάση δίνοντας την απάντηση «Δεν ξέρω/ δεν απαντώ» (βλ. διάγραμμα 23).

Διάγραμμα 23: Απόψεις για το μέτρο για τον περιορισμένο αριθμό των νομικών προσώπων που επιτρέπεται να συσταθούν από τους δήμους

2.8.10 Απόψεις για τις μορφές των επιχειρήσεων που επιτρέπεται να συσταθούν από τους δήμους

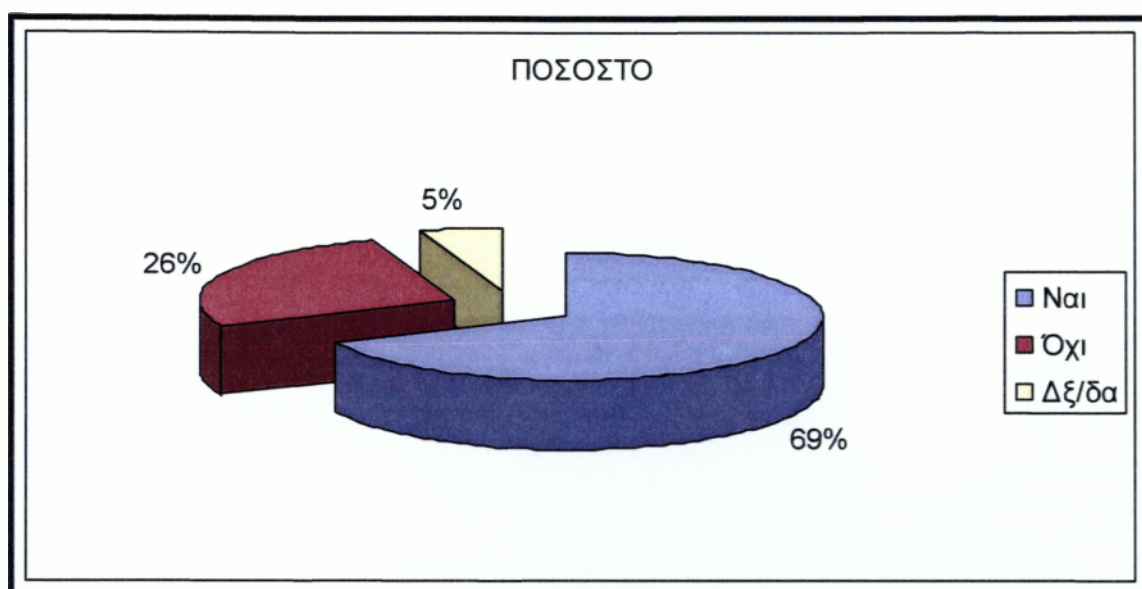
Αναφορικά με τις απόψεις για τις μορφές των επιχειρήσεων που επιτρέπεται να συσταθούν από τους δήμους το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (74.0%) έχει δώσει θετική απάντηση, το 21.0% διαφωνεί ενώ το 5.0% έχει δώσει την απάντηση «Δεν ξέρω/ δεν απαντώ» (βλ. διάγραμμα 24).

Διάγραμμα 24: Απόψεις για τις μορφές των επιχειρήσεων που επιτρέπεται να συσταθούν από τους δήμους

2.8.11 Απόψεις για το Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης

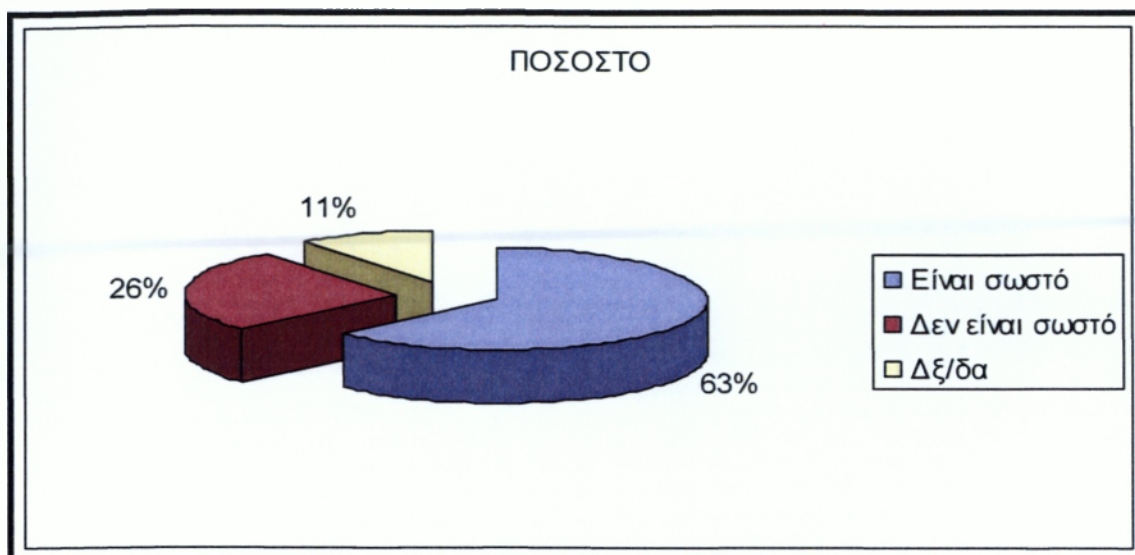
Στην ερώτηση θεωρείτε ότι ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης θα βελτιώσει τις σχέσεις μεταξύ δήμου και δημοτών και θα καταπολεμήσει τα φαινόμενα κακοδιοίκησης, το 69.0% των συμμετεχόντων έχει δώσει θετική απάντηση, το 26.0% αρνητική και το υπόλοιπο 5.0% έχει δώσει την απάντηση την απάντηση «Δεν ξέρω/ δεν απαντώ» (βλ. διάγραμμα 25).

Διάγραμμα 25: Απόψεις για το Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης

2.8.12 Απόψεις για το νέο σύστημα εποπτείας των αποφάσεων των οργάνων του δήμου

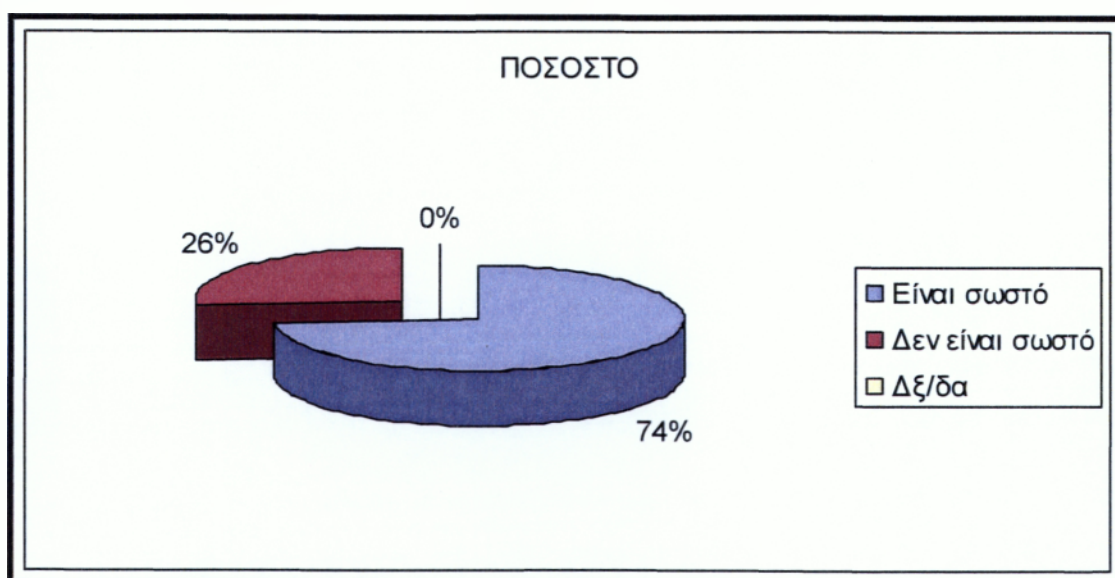
Αναφορικά με την άποψη για το νέο σύστημα εποπτείας των αποφάσεων των οργάνων του δήμου, το 63.0% έχει απαντήσει θετικά, το 26.0% αρνητικά και το υπόλοιπο 11.0% έχει δώσει την απάντηση την απάντηση «Δεν ξέρω/ δεν απαντώ» (βλ. διάγραμμα 26).

Διάγραμμα 26: Απόψεις για το νέο σύστημα εποπτείας των αποφάσεων των οργάνων του δήμου

2.8.13 Απόψεις για τον ρόλο των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων

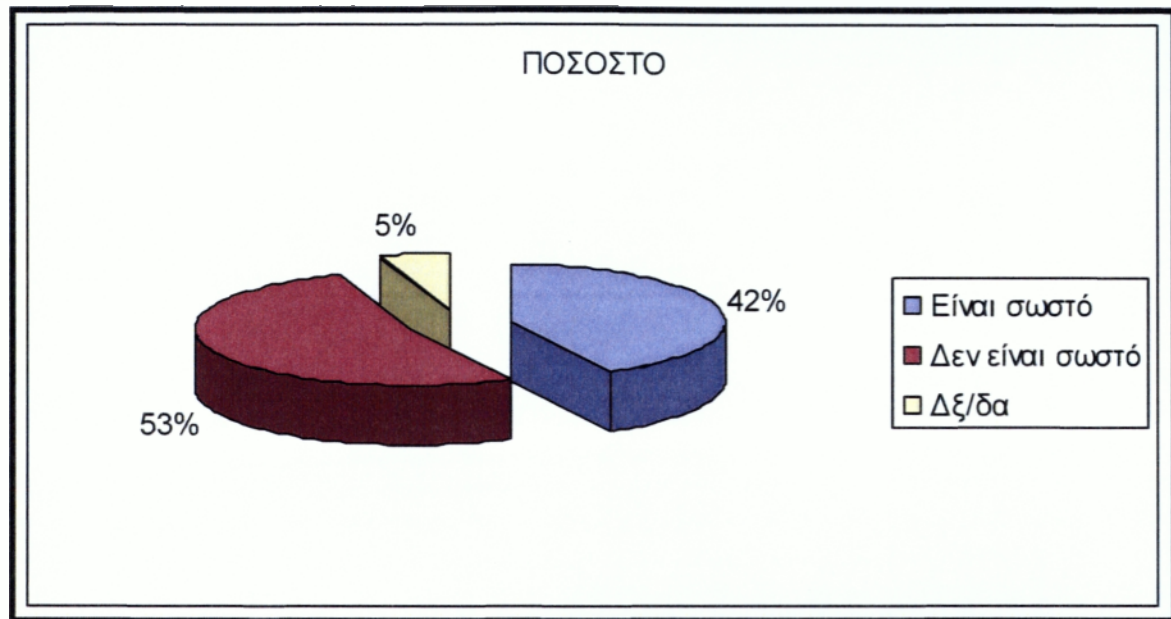
Στην ερώτηση θεωρείτε ότι οι δημοτικές και τοπικές κοινότητες θα έπρεπε να είχαν αποφασιστικές αρμοδιότητες, το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος (74.0%) έχει δώσει θετική απάντηση, ενώ το υπόλοιπο 26.0% έχει δώσει την απάντηση «δεν είναι σωστό» (βλ. διάγραμμα 27).

Διάγραμμα 27: Απόψεις για τον ρόλο των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων

2.8.14 Απόψεις για τη συνένωση που εφαρμόστηκε στο δήμο

Στην ερώτηση πως κρίνετε τη συνένωση που εφαρμόστηκε στο δήμο σας (Μόνο για δήμους που προέκυψαν από συνένωση) το 42.0% εκφράζει θετική στάση, το 53.% θεωρεί πως η συνένωση δεν ήταν σωστή και το υπόλοιπο 5.0% έχει δώσει την απάντηση την απάντηση «Δεν ξέρω/ δεν απαντώ» (βλ. διάγραμμα 26).

Διάγραμμα 28: Απόψεις για τη συνένωση που εφαρμόστηκε στο δήμο

2.8.15 Στοιχεία αποτελεσματικού αποκεντρωμένου συστήματος

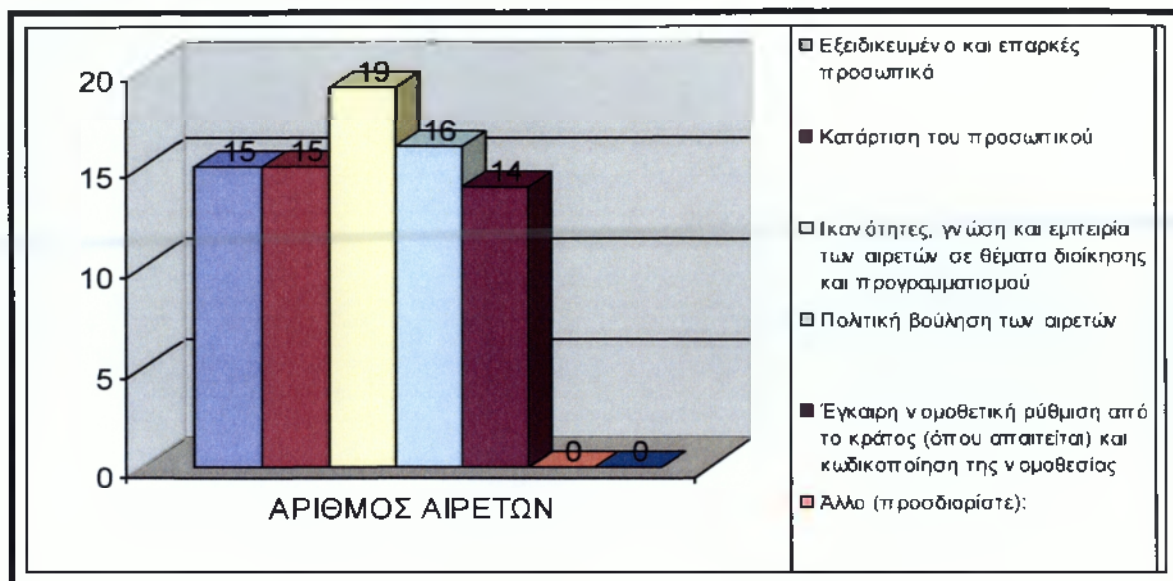
Στην ερώτηση για το ποια πρέπει να είναι τα στοιχεία ενός αποτελεσματικού αποκεντρωμένου συστήματος, τα 17 από τα 19 άτομα έχουν δώσει την απάντηση περιορισμένος ρόλος του κεντρικού κράτους, 15 άτομα την απάντηση σημαντική οικονομική αυτονομία ενώ 13 άτομα θεωρούν πως είναι αναγκαία η τροποποίηση του φορολογικού συστήματος

Διάγραμμα 29: Στοιχεία αποτελεσματικού αποκεντρωμένου συστήματος

2.8.16 Προϋποθέσεις για να εδραιωθεί ένας αποτελεσματικός διοικητικός μηχανισμός στην Α' βάρθμια διοίκηση

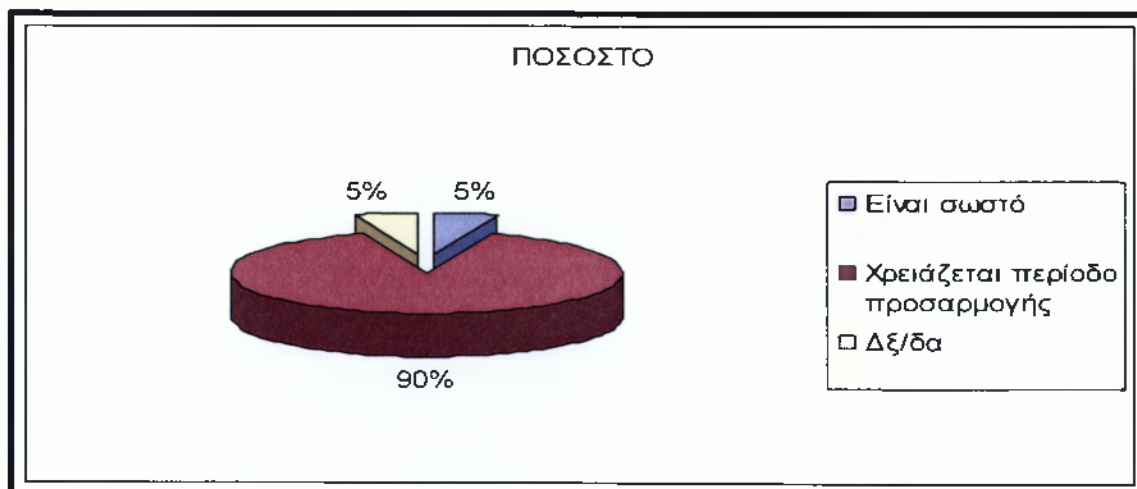
Στην ερώτηση τι απαιτείται κατά τη γνώμη σας για να εδραιωθεί ένας αποτελεσματικός διοικητικός μηχανισμός στην Α' βάρθμια διοίκηση, όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα θεωρούν πως το σημαντικότερο είναι να υπάρχουν οι κατάλληλες ικανότητες, γνώση και εμπειρία των αιρετών σε θέματα διοίκησης και προγραμματισμού. Επιπρόσθετα 16 άτομα θεωρούν πως σημαντική είναι η πολιτική βούληση των αιρετών, 15 άτομα να υπάρχει εξειδικευμένο και επαρκές προσωπικό, 15 άτομα να δίνεται έμφαση στην κατάρτιση του προσωπικού και 14 άτομα να υπάρχει έγκαιρη νομοθετική ρύθμιση από το κράτος (όπου απαιτείται) και κωδικοποίηση της νομοθεσίας (βλ. διάγραμμα 30).

Εικόνα 30: Προϋποθέσεις για να εδραιωθεί ένας αποτελεσματικός διοικητικός μηχανισμός στην Α' βάρθμια διοίκηση

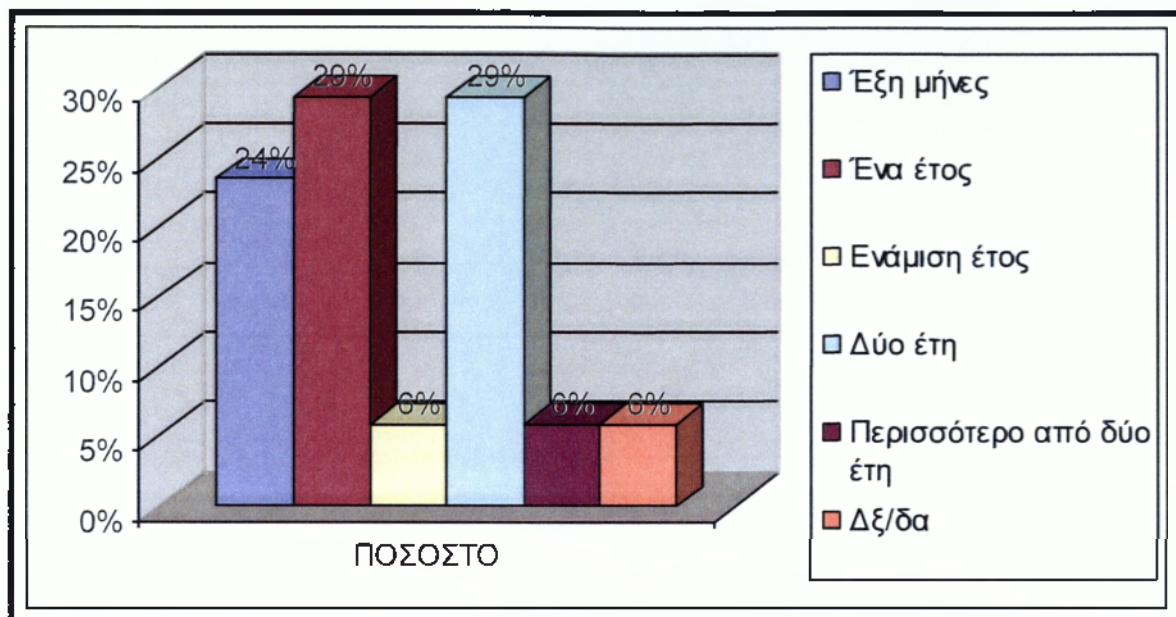
2.8.17 Απόψεις για την ετοιμότητα του Δημοτικού συμβουλίου

Από την άλλη στην ερώτηση θεωρείτε ότι το δημοτικό συμβούλιο είναι έτοιμο να ανταποκριθεί στην άσκηση των διευρυμένων αρμοδιοτήτων, ή χρειάζεται περίοδο προσαρμογής, σχεδόν το σύνολο του δείγματος (90.0%) θεωρεί πως χρειάζεται να περάσει μια περίοδο προσαρμογής. Το 5.0% διατηρεί θετική στάση ενώ το υπόλοιπο 5.0% έχει δώσει την απάντηση την απάντηση «Δεν ξέρω/ δεν απαντώ» (βλ. διάγραμμα 31).

Διάγραμμα 31: Απόψεις για την ετοιμότητα του Δημοτικού συμβουλίου

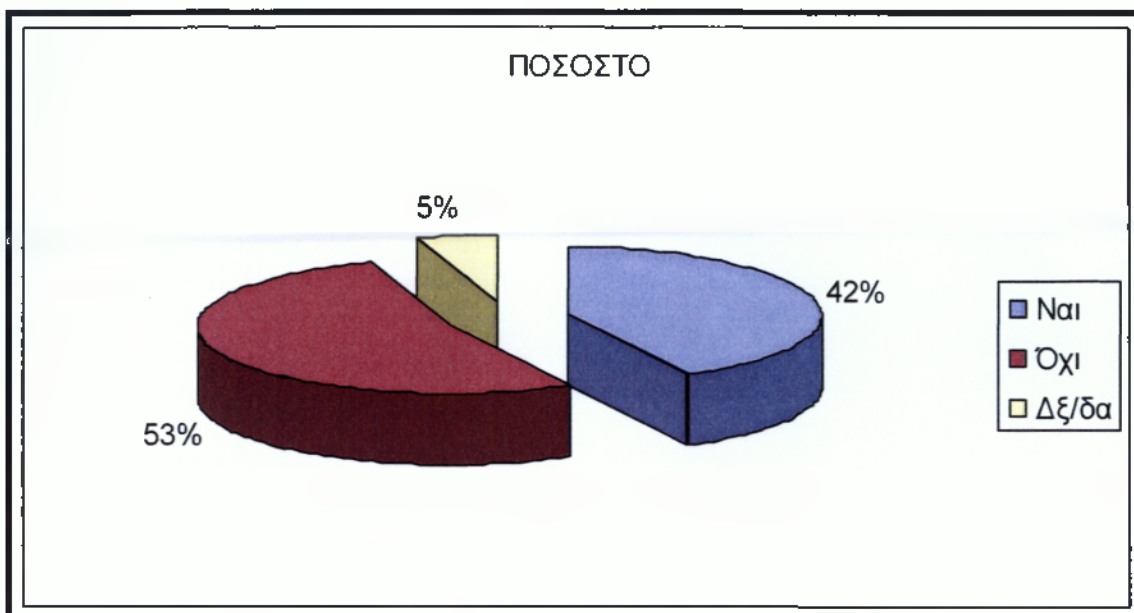
Σημειώνεται πως στην ερώτηση πόσο εκτιμάτε ότι θα διαρκέσει η αρχική περίοδος προσαρμογής μέχρις ότου ομαλοποιηθεί η λειτουργία του δήμου, το 29.0% έχει δώσει την απάντηση ένα έτος, το 29.0% δύο έτη, το 24.0% έξη μήνες, το 6.0% ενάμιση έτος, το 6.0% περισσότερα από δύο έτη και το 6.0% δεν εκφράζει ξεκάθαρη άποψη (βλ. διάγραμμα 32.).

Διάγραμμα 32: Αναγκαίο διάστημα προσαρμογής

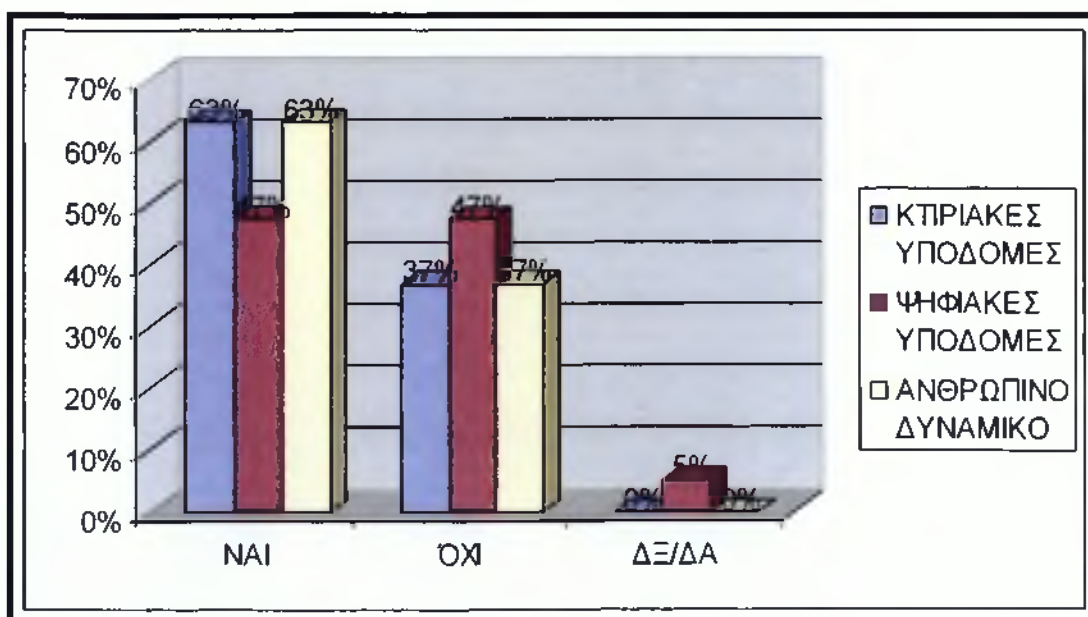
2.8.18 Απόψεις για τις ικανότητες, τους πόρους και την πολιτική βούληση του Διοικητικού Συμβουλίου του δήμου

Όπως παρατηρείται από στοιχεία που παρουσιάζονται στο διάγραμμα 33, στην ερώτηση θεωρείτε ότι το δημοτικό συμβούλιο στο δήμο σας διαθέτει τις ικανότητες και την πολιτική βούληση για να ανταποκριθεί με επιτυχία στην πρόκληση εφαρμογής του νέου θεσμού και επίτευξης των στόχων του, το 42.0% του δείγματος έχει απαντήσει θετικά, το 53.0% αρνητικά και το 5.0% έχει δώσει την απάντηση «Δεν ξέρω/ δεν απαντώ».

Διάγραμμα 33: Απόψεις για τις ικανότητες και την πολιτική βούληση του Διοικητικού Συμβουλίου του δήμου

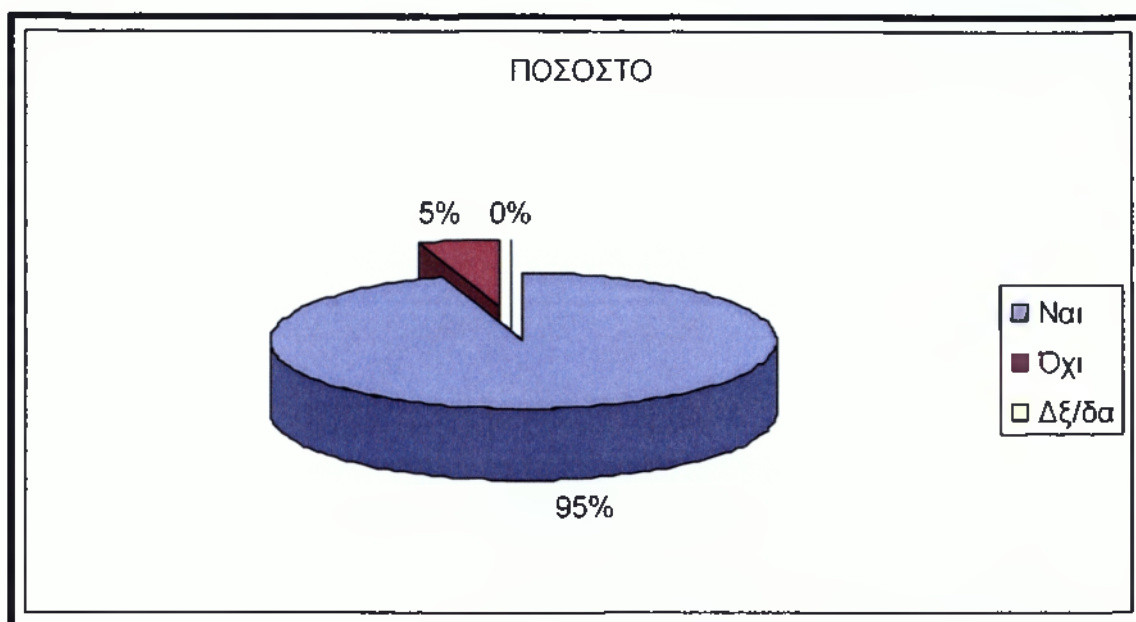
Στην ερώτηση θεωρείτε ότι υπάρχει στο δήμο σας επάρκεια ή/και καταλληλότητα στους παρακάτω πόρους, το 63.0% έχει απαντήσει ότι υπάρχει επάρκεια και καταλληλότητα στις κτιριακές υποδομές ενώ το υπόλοιπο 37.0% διατηρεί αρνητική στάση. Για τις ψηφιακές υποδομές οι απόψεις δίστανται καθώς το 47.0% έχει απαντήσει θετικά, το 47.0% αρνητικά και το 5.0% διατηρεί ουδέτερη στάση. Αναφορικά με την επάρκεια και την καταλληλότητα του ανθρωπίνου δυναμικού το 6.3% εκφράζει θετική στάση και το υπόλοιπο 37.0% αρνητική (βλ. διάγραμμα 34).

Διάγραμμα 34: Επάρκεια και καταλληλότητα πόρων

2.8.19 Ανάγκη για εκπαίδευση και κατάρτιση στελεχών

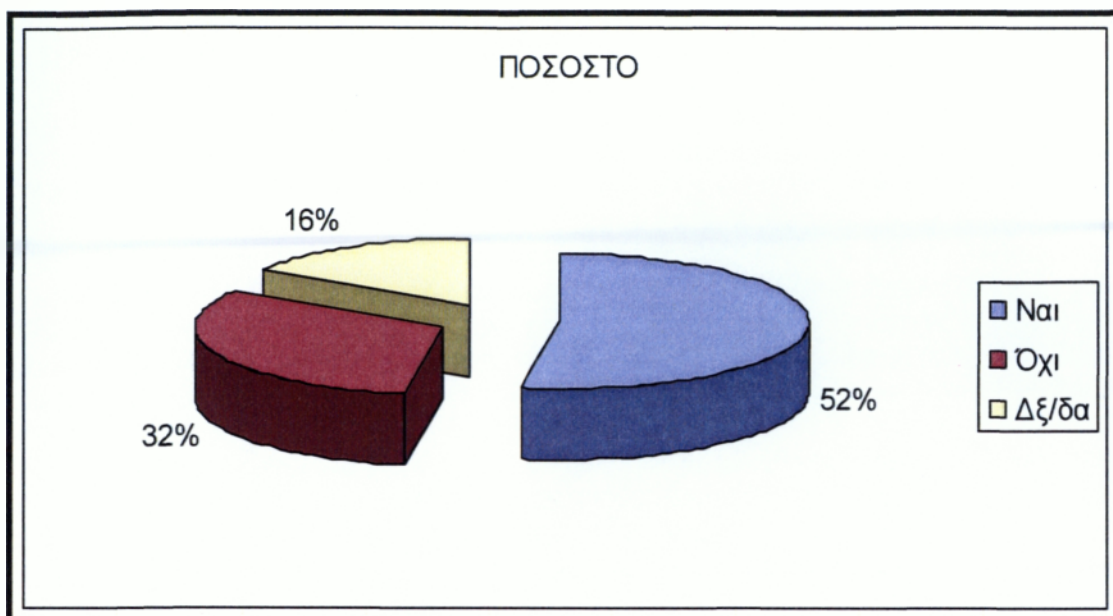
Στην ερώτηση θεωρείτε ότι απαιτείται εκπαίδευση των στελεχών του δήμου σας σε στρατηγικά θέματα ανάπτυξης, προγραμματισμού και διοίκησης, σχεδόν το σύνολο του δείγματος (95.0%) έχει δώσει θετική απάντηση και μόλις το 5.0% διαφωνεί (βλ διάγραμμα 35).

Διάγραμμα 35: Ανάγκη για εκπαίδευση και κατάρτιση στελεχών

2.8.20 Βαθμός αυτοαποτελεσματικής συνεργασία των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων με το δημοτικό συμβούλιο

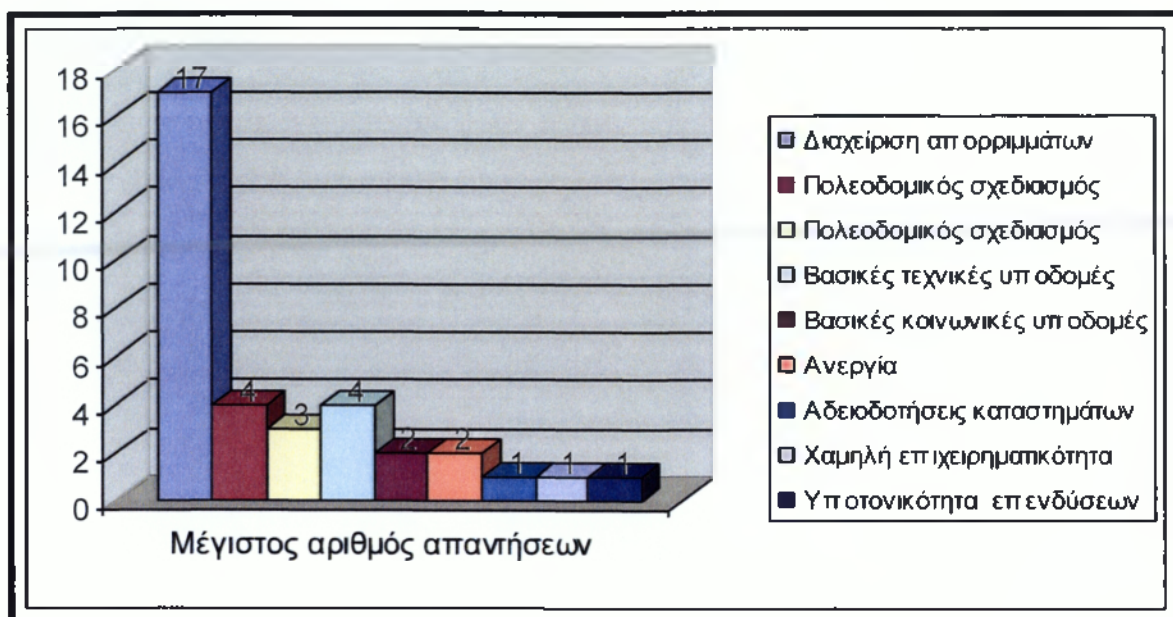
Στην ερώτηση θεωρείτε ότι θα υπάρξει αποτελεσματική συνεργασία των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων με το δημοτικό συμβούλιο στο δήμο σας, το 52.0% του δείγματος έχει δώσει θετική απάντηση, το 32.0% αρνητική και το υπόλοιπο 16.0% την απάντηση «Δεν ξέρω/ δεν απαντώ» (βλ. διάγραμμα 36).

Διάγραμμα 36: Βαθμός αυτοαποτελεσματικής συνεργασία των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων με το δημοτικό συμβούλιο στο δήμο

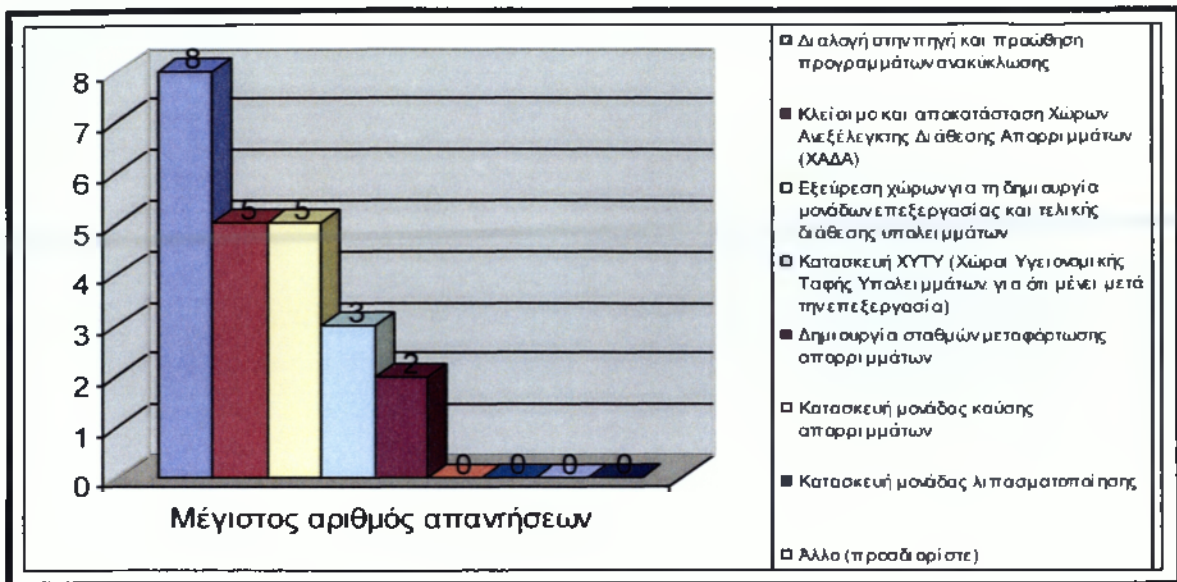
2.8.21 Κρίσιμα ζητήματα που χρήζουν άμεση αντιμετώπιση

Στην ερώτηση ποια θεωρείτε ως τα κρίσιμα ζητήματα της περιοχής σας τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπισθούν κατά προτεραιότητα, όπως διαπιστώνεται από τα στοιχεία του διαγράμματος 37, η πρώτη προτεραιότητα είναι η διαχείριση των απορριμμάτων, καθώς με την άποψη αυτή συμφωνούν 17 άτομα. 7 άτομα έχουν απαντήσει ότι βασική προτεραιότητα είναι η βελτίωση του πολεοδομικού σχεδιασμού, 4 άτομα η βελτίωση των βασικών τεχνικών υποδομών, 2 άτομα η βελτίωση των κοινωνικών υποδομών, 2 άτομα η αντιμετώπιση της ανεργίας, 1 άτομο η διαχείριση του θέματος που σχετίζεται με την αδειοδότηση των καταστημάτων, 1 άτομο η αντιμετώπιση της χαμηλής επιχειρηματικότητας και 1 άτομο η αντιμετώπιση της υποτονικότητας των επενδύσεων

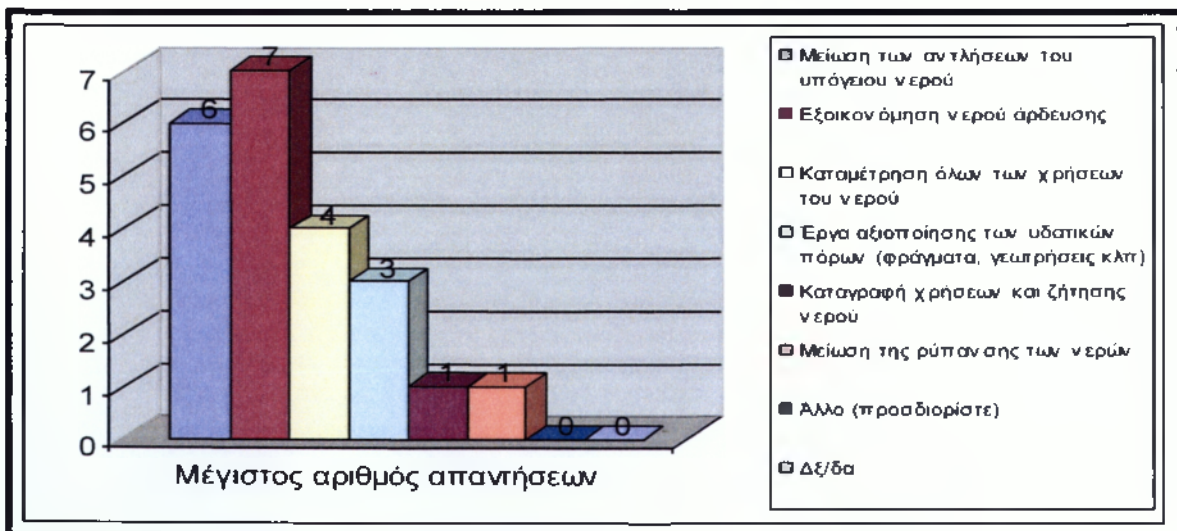
Διάγραμμα 37: Κρίσιμα ζητήματα που χρήζουν άμεση αντιμετώπιση

Από την άλλη στην ερώτηση ποιες προτεραιότητες θα πρέπει να θέσει το Δημοτικό Συμβούλιο στα θέματα διαχείρισης των απορριμμάτων, 8 άτομα δίνουν ως πρώτη προτεραιότητα την διαλογή στην πηγή και προώθηση προγραμμάτων ανακύκλωσης, 5 άτομα το κλείσιμο και την αποκατάσταση Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ), 5 άτομα την εξεύρεση χώρων για τη δημιουργία μονάδων επεξεργασίας και τελικής διάθεσης υπολειμμάτων, 3 άτομα την κατασκευή ΧΥΤΥ (Χώροι Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων, για ότι μένει μετά την επεξεργασία) και 2 άτομα την δημιουργία σταθμών μεταφόρτωσης απορριμμάτων (βλ. διάγραμμα 38).

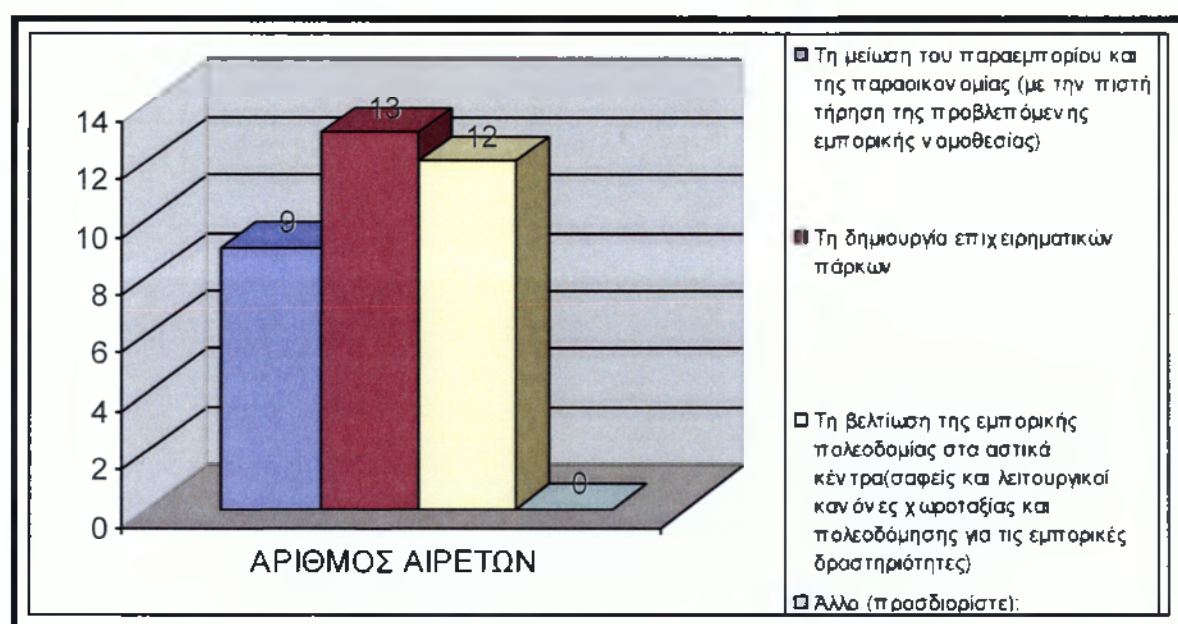
Διάγραμμα 38: Κρίσιμα ζητήματα σε θέματα διαχείρισης των απορριμμάτων

Στην ερώτηση ποιες προτεραιότητες θα πρέπει να θέσει το Δημοτικό Συμβούλιο στα θέματα διαχείρισης των υδάτινων πόρων 7 άτομα έχουν δώσει την απάντηση εξοικονόμηση νερού άρδευσης, 6 άτομα την απάντηση μείωση των αντλήσεων του υπόγειου νερού, 4 άτομα την απάντηση καταμέτρηση όλων των χρήσεων του νερού, 3 άτομα την βελτίωση των έργων αξιοποίησης των υδατικών πόρων (φράγματα, γεωτρήσεις κλπ), 1 άτομο την καταγραφή χρήσεων και ζήτησης νερού και 1 άτομο την μείωση της ρύπανσης των νερών (βλ. διάγραμμα 39).

Διάγραμμα 39: Κρίσιμα ζητήματα σε θέματα διαχείρισης των υδάτινων πόρων

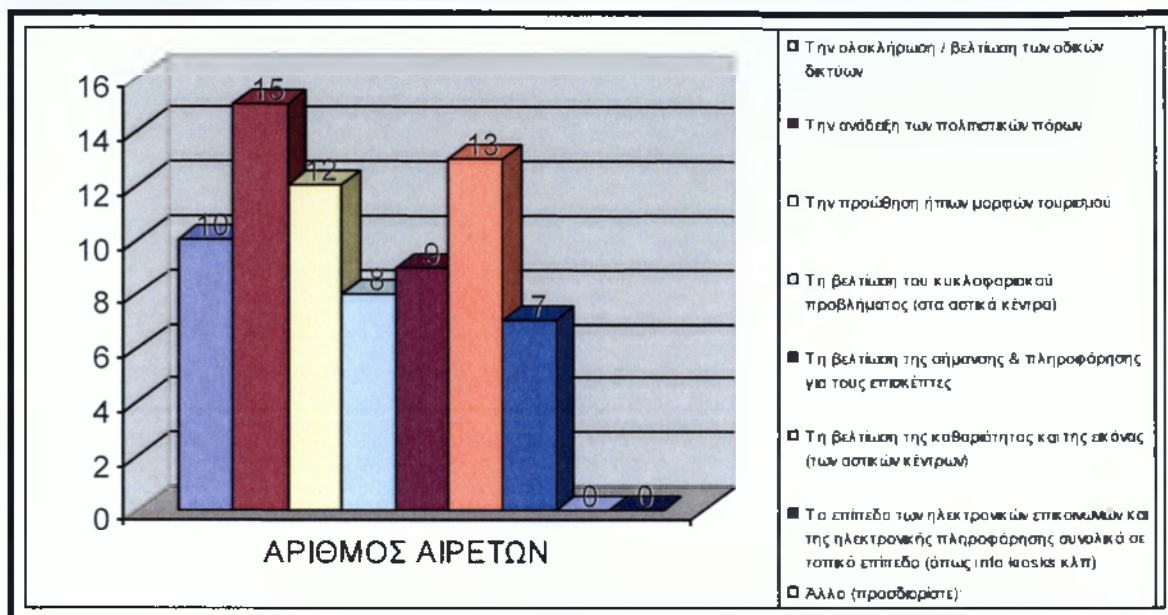
Στην ερώτηση ποια μέτρα θεωρείτε σημαντικά για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την τόνωση του ιδιωτικού τομέα και της επιχειρηματικότητας στο δήμο σας, 13 από τα 19 άτομα που πήραν μέρος στην έρευνα έχουν δώσει την απάντηση, δημιουργία επιχειρηματικών πάρκων, 12 άτομα θεωρούν ότι σημαντικό είναι να υπάρχει βελτίωση της εμπορικής πολεοδομίας στα αστικά κέντρα(σαφείς και λειτουργικοί κανόνες χωροταξίας και πολεοδόμησης για τις εμπορικές δραστηριότητες) και 9 άτομα ότι θα πρέπει να δοθεί έμφαση στη μείωση του παραεμπορίου και της παραοικονομίας (με την πιστή τήρηση της προβλεπόμενης εμπορικής νομοθεσίας) (βλ. διάγραμμα 40).

Διάγραμμα 40: Κρίσιμα ζητήματα αναφορικά με τα μέτρα για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την τόνωση του ιδιωτικού τομέα και της επιχειρηματικότητας

Στην ερώτηση ποια μέτρα θεωρείτε σημαντικά για την βελτίωση της επισκεψιμότητας στο δήμο σας (δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων, χωρίς ιεράρχηση) 15 από τα 19 άτομα έχουν δώσει την απάντηση ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων, 13 άτομα την απάντηση βελτίωση της καθαριότητας και της εικόνας (των αστικών κέντρων), 12 άτομα προώθηση ήπιων μορφών τουρισμού, 10 άτομα ολοκλήρωση / βελτίωση των οδικών δικτύων, 9 άτομα βελτίωση της σήμανσης & πληροφόρησης για τους επισκέπτες, 8 άτομα βελτίωση του κυκλοφοριακού προβλήματος (στα αστικά κέντρα) και 7 άτομα θεωρούν σημαντική τη βελτίωση του επιπέδου των ηλεκτρονικών

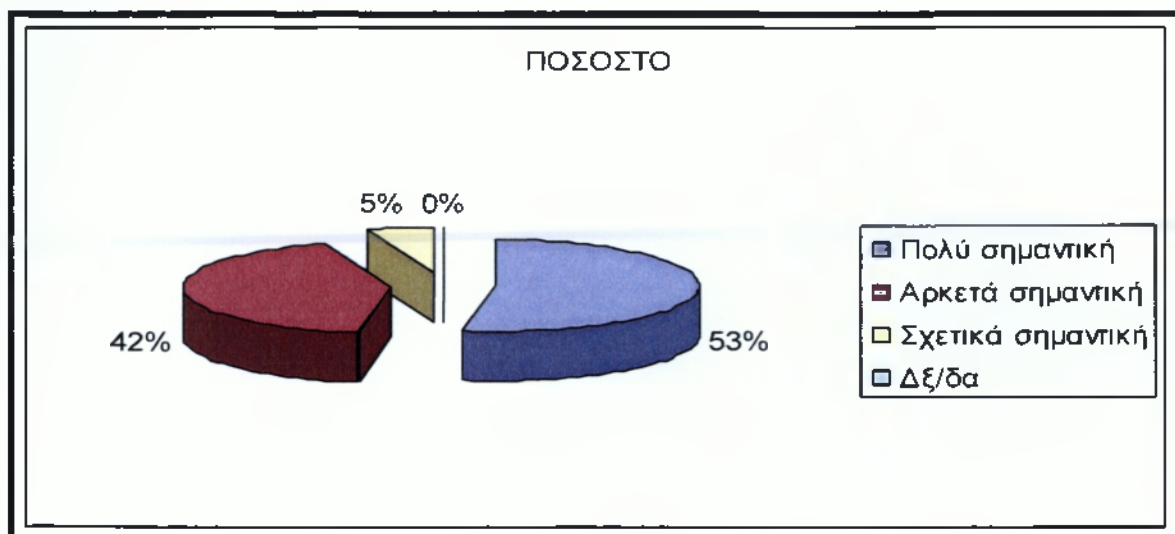
επικοινωνιών και της ηλεκτρονικής πληροφόρησης συνολικά σε τοπικό επίπεδο (όπως info kiosks κλπ) (βλ. διάγραμμα 41).

Διάγραμμα 41: Κρίσιμα ζητήματα αναφορικά με τα μέτρα για την βελτίωση της επισκεψιμότητας στο δήμο σας (δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων, χωρίς ιεράρχηση)

2.8.22 Σημαντικότητα συνεργασίας δήμου και περιφέρειας με στόχο την τοπική ανάπτυξη

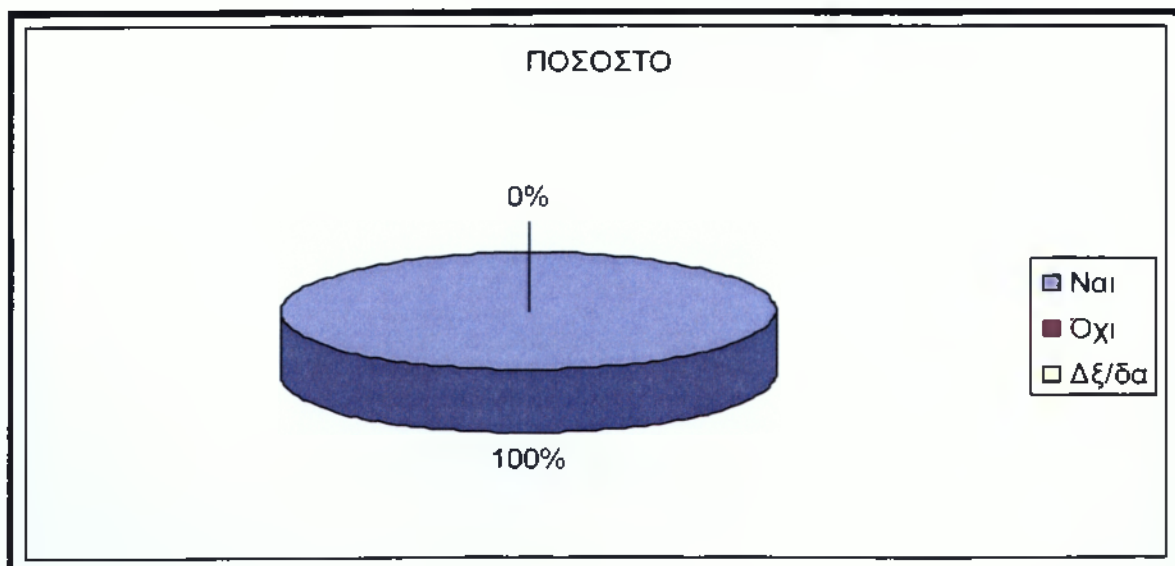
Στην ερώτηση πόσο σημαντική είναι κατά τη γνώμη σας η συνεργασία του δήμου σας με την περιφέρεια για την επίτευξη της τοπικής ανάπτυξης στο δήμου σας, το 53.0% θεωρεί πως η συνεργασία είναι πολύ σημαντική, το 42.0% αρκετά σημαντική και το υπόλοιπο 5.0% σχετικά σημαντική (βλ. διάγραμμα 42).

Διάγραμμα 42: Σημαντικότητα συνεργασίας δήμου και περιφέρειας με στόχο την τοπική ανάπτυξη

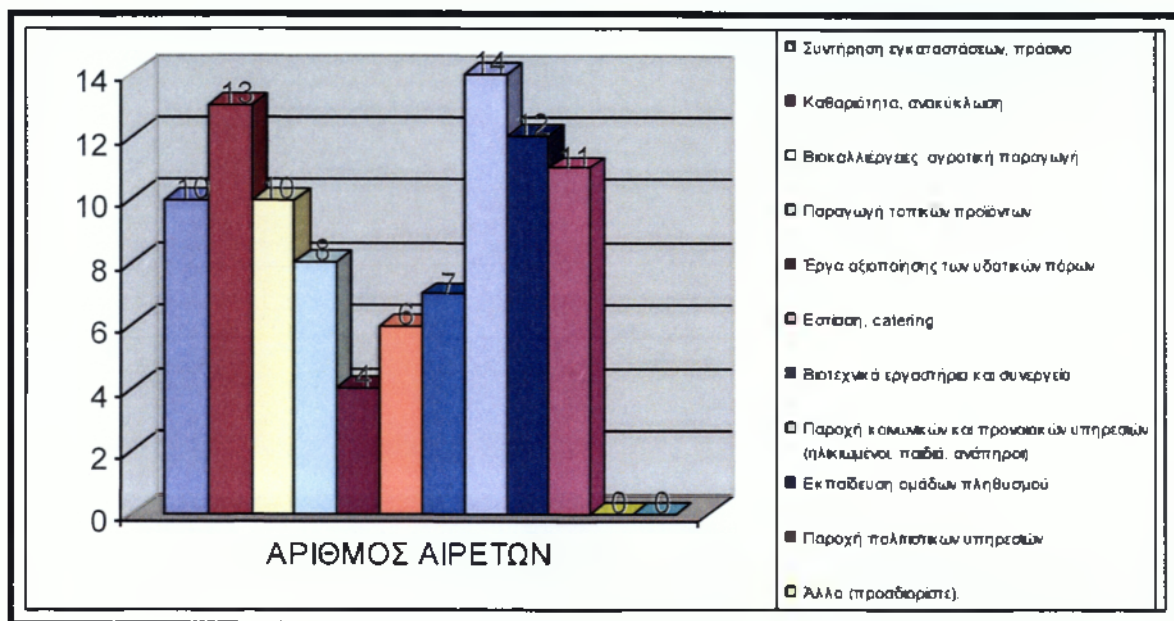
2.8.23 Σημαντικότητα συνεργασίας δήμου και επιχείρησης κοινωνικής οικονομίας

Όπως παρατηρείται από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο διάγραμμα 43, όλοι οι συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα θεωρούν ότι ο δήμος σας θα μπορούσε να μετέχει ως εταίρος σε μια επιχείρηση κοινωνικής οικονομίας προκειμένου να την ενισχύσει.

Διάγραμμα 43: Σημαντικότητα συνεργασίας δήμου και επιχείρησης κοινωνικής οικονομίας

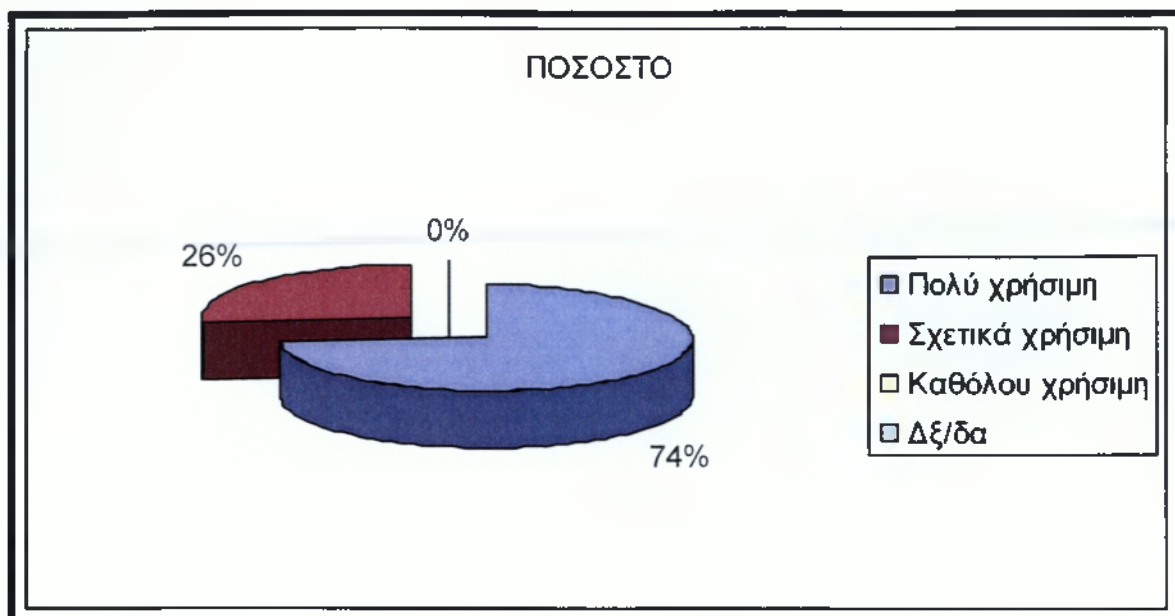
Στην ερώτηση σε ποιους τομείς θα προμηθευόταν ο δήμος οι περισσότεροι ερωτώμενοι (15) έχουν δώσει την απάντηση υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας. Από την άλλη 14 άτομα θεωρούν ότι ο πιο κατάλληλος τομέας είναι η ανακύκλωση, 13 άτομα η καθαριότητα, 9 άτομα η συντήρηση εγκαταστάσεων, 7 άτομα η συντήρηση πρασίνου και 7 τα άτομα Catering (βλ. διάγραμμα 44).

Διάγραμμα 44: Τομείς δραστηριοποίησης μιας κοινωνικής επιχείρησης με συμμετοχή του Δήμου

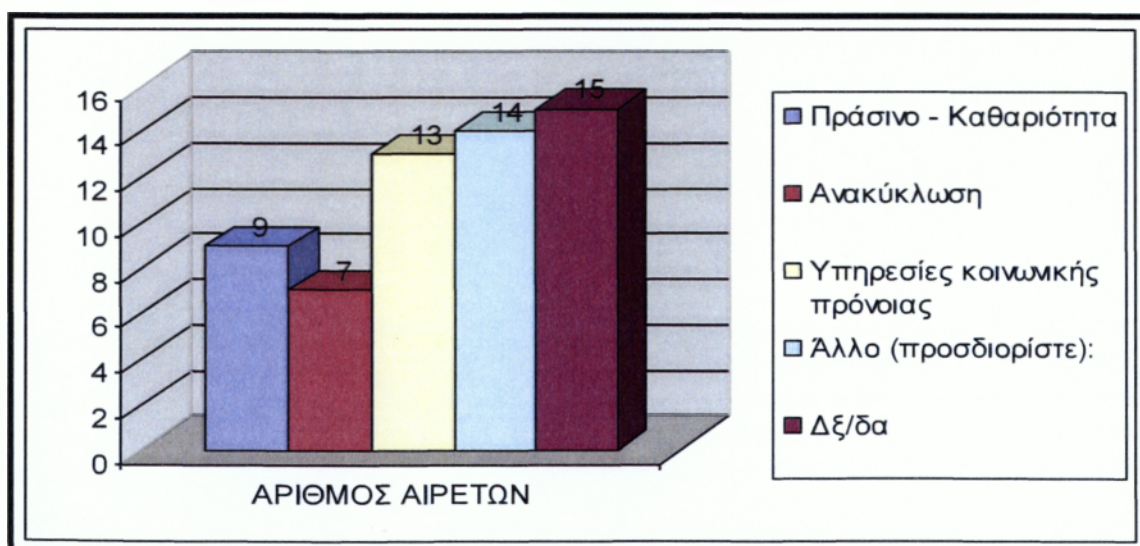
2.8.24 Αξιοποίηση εθελοντισμού

Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος (74.0%) θεωρεί ότι αξιοποίηση εθελοντικών υπηρεσιών από τους δήμους είναι πολύ χρήσιμη, το 26.0% έχει δώσει την απάντηση «σχετικά χρήσιμη», ενώ δεν υπάρχουν αρνητικές απαντήσεις (βλ. διάγραμμα 45).

Διάγραμμα 45: Αξιοποίηση εθελοντικών υπηρεσιών από τους δήμους

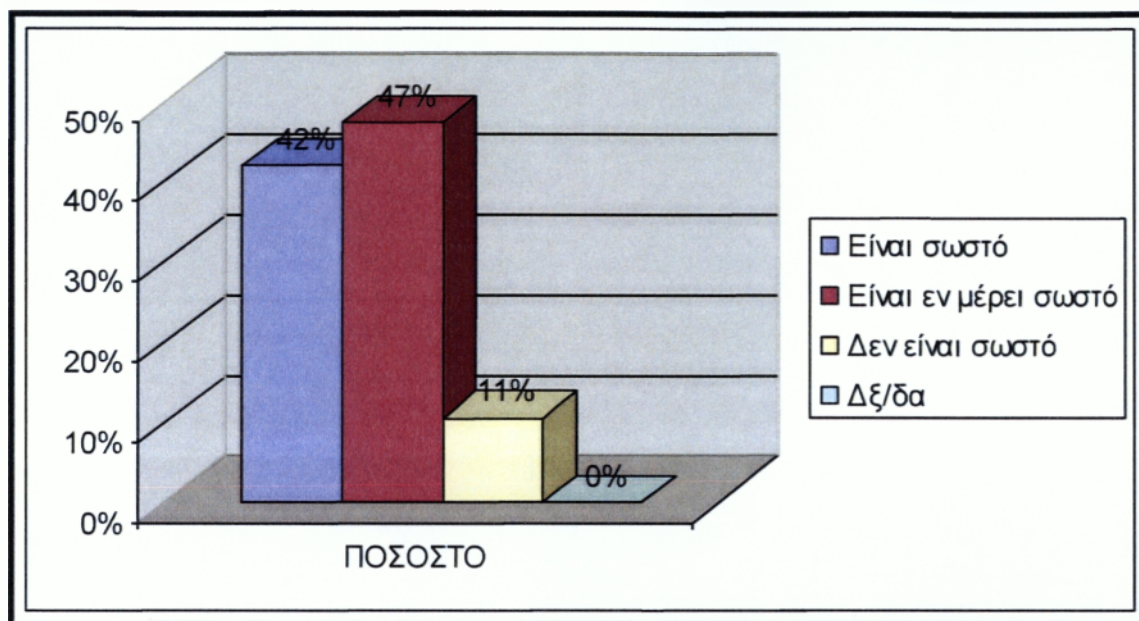
Στην ερώτηση σε ποιους τομείς πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν υπηρεσίες εθελοντικών οργανώσεων ή προσώπων, 13 από τα 19 άτομα έχουν δώσει την απάντηση υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας, 9 άτομα πράσινο – καθαριότητα και 7 άτομα ανακύκλωση (βλ. διάγραμμα 46).

Διάγραμμα 46: Τομείς αξιοποίησης υπηρεσιών εθελοντικών οργανώσεων ή προσώπων

2.8.25 Απόψεις για το πρόγραμμα Ειδικό Πρόγραμμα Εξυγίανσης των Δήμων

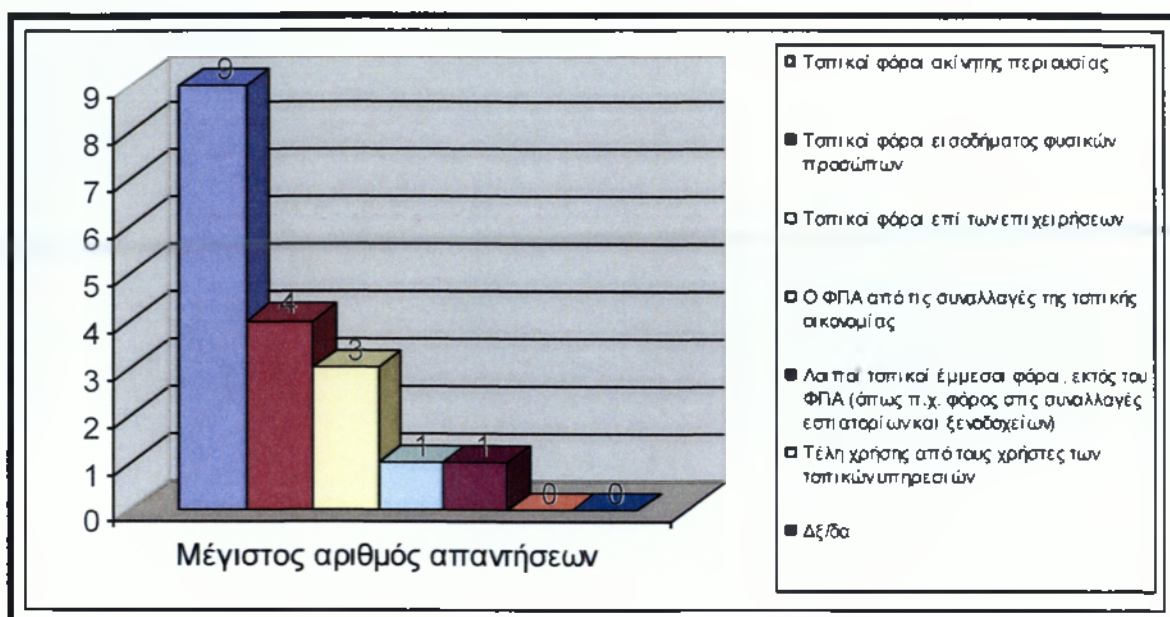
Αναφορικά με τις απόψεις για το Ειδικό Πρόγραμμα Εξυγίανσης των Δήμων (άρθρα 262 & 263) το 47.0% του δείγματος θεωρεί πως αυτό είναι εν μέρει σωστό. Το 42.0% έχει δώσει την απάντηση «σωστό», ενώ το 11.0% διατηρεί αρνητική στάση (βλ. διάγραμμα 47).

Διάγραμμα 47: Απόψεις για το πρόγραμμα Ειδικό Πρόγραμμα Εξυγίανσης των Δήμων

2.8.26 Πηγές χρηματοδότησης τοπικών υπηρεσιών

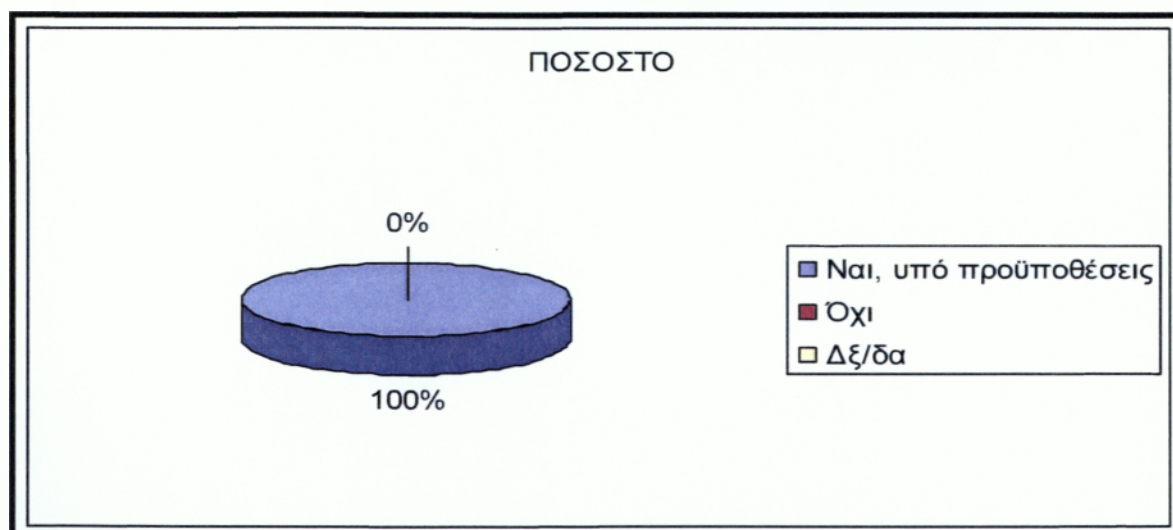
Στην ερώτηση ποιες πηγές εσόδων θεωρείτε ως τις πιο σημαντικές ή πιο κατάλληλες για τη χρηματοδότηση των τοπικών υπηρεσιών και έργων, 9 άτομα έχουν δώσει την απάντηση τοπικοί φόροι ακίνητης περιουσίας, 4 άτομα την απάντηση τοπικοί φόροι εισοδήματος φυσικών προσώπων, 3 άτομα την απάντηση τοπικοί φόροι επί των επιχειρήσεων, 1 άτομο ο ΦΠΑ από τις συναλλαγές της τοπικής οικονομίας και 1 άτομο λοιποί τοπικοί έμμεσοι φόροι, εκτός του ΦΠΑ (όπως π.χ. φόρος στις συναλλαγές εστιατορίων και ξενοδοχείων) (βλ. διάγραμμα 48).

Διάγραμμα 48: Πηγές χρηματοδότησης τοπικών υπηρεσιών

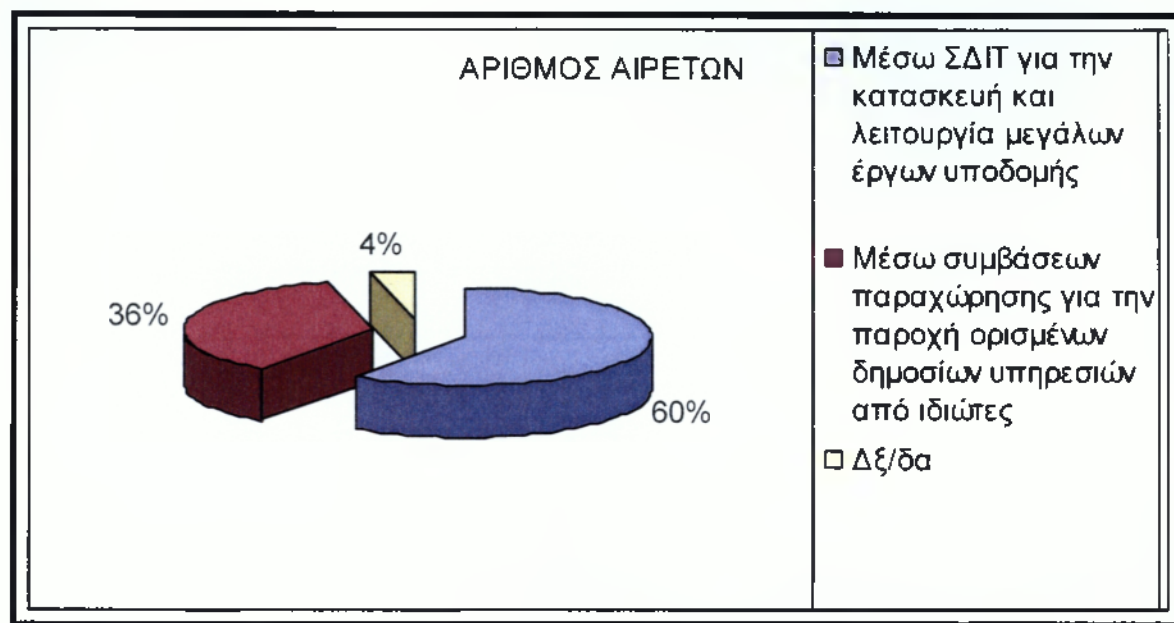
2.8.27 Απόψεις για συνεργασία δήμου και ιδιωτικού τομέα

Το σύνολο του δείγματος έχει δώσει την απάντηση «Ναι, υπό προϋποθέσεις» στην ερώτηση «είστε υπέρ της συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα για την κατασκευή των έργων και την παροχή των υπηρεσιών που εμπíπτουν στις αρμοδιότητες των δήμων»

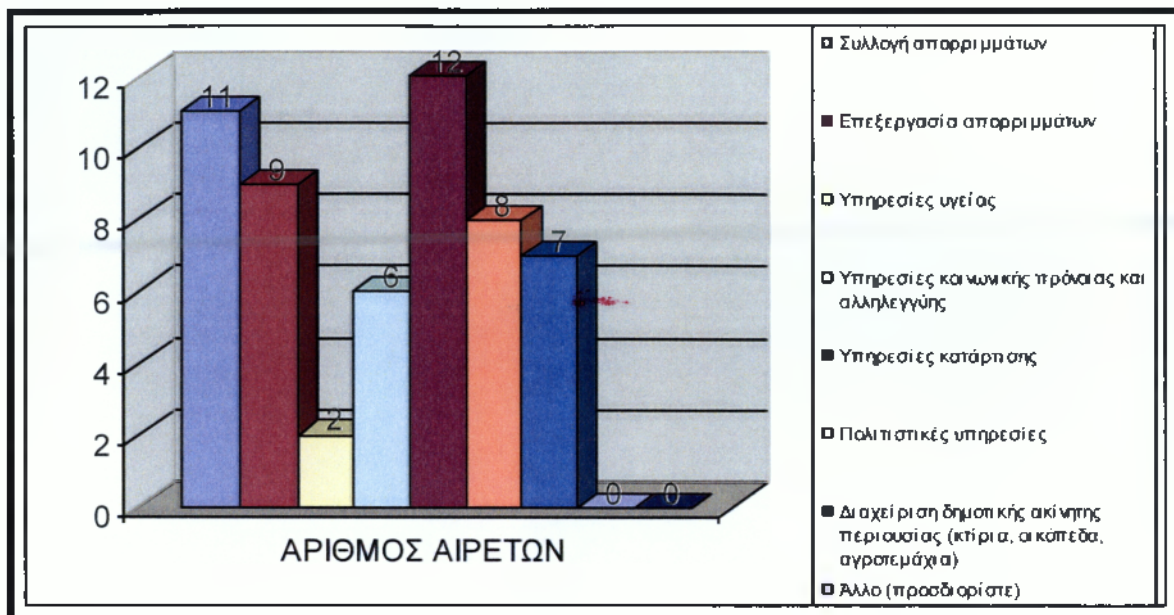
Διάγραμμα 49: Απόψεις για συνεργασία δήμου και ιδιωτικού τομέα για την κατασκευή των έργων και την παροχή των υπηρεσιών που εμπíπτουν στις αρμοδιότητες των δήμων

Σύμφωνα με το 60.0% του δείγματος η πιο κατάλληλη μορφή συνεργασίας είναι μέσω ΣΔΙΤ για την κατασκευή και λειτουργία μεγάλων έργων υποδομής. Από την άλλη το 36.0% έχει δώσει την απάντηση «μέσω συμβάσεων παραχώρησης για την παροχή ορισμένων δημοσίων υπηρεσιών από ιδιώτες». Το υπόλοιπο 4% δεν εκφράζει ξεκάθαρη άποψη (βλ. διάγραμμα 50).

Διάγραμμα 50: Μορφές συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα

Από την άλλη στην ερώτηση ποιες υπηρεσίες θεωρείτε ότι θα μπορούσαν να παραχωρηθούν σε ιδιώτες, 12 από τα 19 άτομα έχουν δώσει την απάντηση υπηρεσίες κατάρτισης, 11 άτομα τη απάντηση συλλογή απορριμμάτων, 9 άτομα την απάντηση επεξεργασία απορριμμάτων, 7 άτομα την απάντηση διαχείριση δημοτικής ακίνητης περιουσίας (κτίρια, οικόπεδα, αγροτεμάχια), 6 άτομα υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και αλληλεγγύης και 2 άτομα υπηρεσίες υγείας (βλ. διάγραμμα 51).

Διάγραμμα 51: Υπηρεσίες που θα μπορούσαν να παραχωρηθούν σε ιδιώτες

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

3.1 Συμπεράσματα

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση απόψεων αιρετών του Δήμου Λαυρεωτικής αναφορικά με την αποτελεσματικότητα του προγράμματος Καλλικράτης.

Σύμφωνα με τα κύρια ευρήματα της έρευνας, οι περισσότεροι αιρετοί που έλαβαν μέρος στην διαδικασία διατηρούν θετική στάση για την αποτελεσματικότητα του προγράμματος Καλλικράτης όμως θεωρούν πως σε ό,τι αφορά την Α' βάρθμια αυτοδιοίκηση υπάρχουν ακόμα αδυναμίες. Κάτι τέτοιο φανερώνει την ανάγκη για επιπλέον μελλοντική αναδιάρθρωση και βελτίωση του εν λόγω προγράμματος. Ειδικότερα, η έρευνα απέδειξε πως τα κύρια προβλήματα του θεσμικού πλαισίου του προγράμματος για την Α' βάρθμια αυτοδιοίκηση συσχετίζονται κυρίως με την έλλειψη οικονομικής αυτοτέλειας, αλλά και με το ότι έχουν δοθεί αρμοδιότητες χωρίς να υπάρχουν οι αντίστοιχοι πόροι. Λιγότερο σημαντικά αλλά υπαρκτά είναι τα προβλήματα που αφορούν στην επικάλυψη της κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ δήμων και περιφέρειας αλλά και στην υψηλή εξάρτηση από την κεντρική διοίκηση που δημιουργεί το πρόγραμμα. Παρατηρείται λοιπόν πως το πρόβλημα είναι κυρίως οικονομικής και εν μέρει οργανωτικής φύσεως

Από την άλλη οι αιρετοί που πήραν μέρος στην έρευνα θεωρούν ότι το θεσμικό πλαίσιο που ορίζει το πρόγραμμα Καλλικράτης μπορεί να συμβάλλει με σειρά προτεραιότητας στην εξοικονόμηση πόρων, στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς, στην προώθηση της τοπικής ανάπτυξης, στην βελτίωση της διαφάνειας και της λήψης αποφάσεων, στην βελτίωση της εξυπηρέτησης πολιτών, στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού των δήμων, στην ευαισθητοποίηση και στην ενεργοποίηση των πολιτών και στην επίλυση των προβλημάτων που σχετίζονται με μετανάστες. Μικρότερη είναι η συμβολή στην επιδείνωση των διαδημοτικών ανισοτήτων αλλά και στην επικράτηση των τοπικών ελίτ. Το αποτέλεσμα αυτό φανερώνει μια αισιόδοξη στάση των αιρετών αναφορικά με τις θετικές συνέπειες του προγράμματος.

Αναφορικά με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που συνδέονται με το πρόγραμμα όπως η αντιμισθία των αιρετών, η απόφαση για το ασυμβίβαστο του δημάρχου, το μέτρο για τον περιορισμένο αριθμό των νομικών προσώπων που επιτρέπεται να συσταθούν από τους δήμους, οι μορφές των επιχειρήσεων που επιτρέπεται να συσταθούν από τους δήμους, το Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης, το νέο σύστημα εποπτείας

των αποφάσεων των οργάνων του δήμου, ο ρόλος των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων, καθώς και η συνένωση που εφαρμόστηκε στο δήμο, οι αιρετοί φαίνεται να εκφράζουν και πάλι πολύ θετική στάση, γεγονός που δείχνει πως το πρόγραμμα γίνεται σε μεγάλο βαθμό αποδεκτό.

Η παρούσα έρευνα απέδειξε ότι το καταλληλότερο μέτρο για τη συμμετοχή του πολίτη στο νέο σύστημα αυτοδιοίκησης είναι η άμεση επαφή μεταξύ δημοτικών συμβούλων και πολιτών, αλλά και η συμμετοχή των πολιτών, με δικαίωμα λόγου, στις συνεδριάσεις του περιφερειακού συμβουλίου. Μικρότερη αλλά υπαρκτή είναι η σημασία της ηλεκτρονικής διαβούλευσης μέσω διαδικτύου, του δημοψηφίσματος αλλά και του ηλεκτρονικού δημοψηφίσματος.

Η παρούσα έρευνα φανέρωσε επίσης ότι τα σημαντικότερα στοιχεία ενός αποτελεσματικού αποκεντρωμένου συστήματος, είναι να υπάρχουν περιορισμένος ρόλος του κεντρικού κράτους, σημαντική οικονομική αυτονομία αλλά και η τροποποίηση του φορολογικού συστήματος. Διαπιστώνεται δηλαδή ότι οι αιρετοί αναζητούν μεγαλύτερη αυτονομία σε ό,τι αφορά την τοπική αυτοδιοίκηση πιστεύοντας πως κάτι τέτοιο μπορεί αν οδηγήσει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Η κύρια προϋπόθεση για κάτι τέτοιο διαπιστώθηκε πως είναι να υπάρχουν οι κατάλληλες ικανότητες, γνώση και εμπειρία σε θέματα διοίκησης και προγραμματισμού. Σημαντικοί παράγοντες επίσης είναι η πολιτική βούληση των αιρετών, το εξειδικευμένο και επαρκές προσωπικό, η έμφαση στην κατάρτιση του προσωπικού αλλά και η έγκαιρη νομοθετική ρύθμιση από το κράτος. Από τα αποτελέσματα αυτά φαίνεται πως το ανθρώπινο δυναμικό διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για την εκπλήρωση των στόχων της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Σημαντικό εύρημα της παρούσας έρευνας είναι ότι το δημοτικό συμβούλιο δεν είναι απολύτως έτοιμο να ανταποκριθεί στην άσκηση των διευρυμένων αρμοδιοτήτων, που προϋποθέτει το πρόγραμμα Καλλικράτης. Οι περισσότεροι αιρετοί θεωρούν πως χρειάζεται ένα χρονικό διάστημα της τάξεως των δύο ετών κατά μέσο όρο. Η έλλειψη ετοιμότητας φανερώθηκε και από το γεγονός ότι άρκτοι από τους συμμετέχοντες της παρούσας έρευνας θεωρούν ότι το δημοτικό συμβούλιο του δήμου που εξετάζεται δεν διαθέτει τις ικανότητες και την πολιτική βούληση για να ανταποκριθεί με επιτυχία στην πρόκληση εφαρμογής του νέου προγράμματος. Από την άλλη φαίνεται πως υπάρχει επάρκεια στις κτιριακές υποδομές και μικρότερη στις ψηφιακές υποδομές αλλά και στο ανθρώπινο δυναμικό. Και πάλι φανερώνεται η κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού και αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην παρούσα

έρευνα θεωρούν πως απαιτείται εκπαίδευση των στελεχών του δήμου τους και κυρίως σε στρατηγικά θέματα ανάπτυξης, προγραμματισμού και διοίκησης.

Επιπρόσθετα τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι υπάρχει μέτρια αποτελεσματικότητα στη συνεργασία των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων με το δημοτικό συμβούλιο στο δήμο που εξετάζεται, γεγονός που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής.

Τα κρίσιμα ζητήματα της περιοχής υπό μελέτη τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπισθούν κατά προτεραιότητα, είναι η διαχείριση των απορριμμάτων, η βελτίωση του πολεοδομικού σχεδιασμού και η βελτίωση των βασικών τεχνικών υποδομών. Μικρότερο φαίνεται πως είναι το πρόβλημα σε ό,τι αφορά τη βελτίωση των κοινωνικών υποδομών, την αντιμετώπιση της ανεργίας, τη διαχείριση του θέματος που σχετίζεται με την αδειοδότηση των καταστημάτων, την αντιμετώπιση της χαμηλής επιχειρηματικότητας και της υποτονικότητας των επενδύσεων.

Ειδικότερα αναφορικά με την ανάγκη για βελτίωση της διαχείρισης των απορριμμάτων που όπως αποδείχθηκε αποτελεί το σημαντικότερο πρόβλημα, η παρούσα έρευνα φανέρωσε πως το Δημοτικό Συμβούλιο θα πρέπει να θέσει συγκεκριμένες προτεραιότητες οι σημαντικότερες από τις οποίες είναι η διαλογή στην πηγή και προώθηση προγραμμάτων ανακύκλωσης, το κλείσιμο και την αποκατάσταση Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) και η εξεύρεση χώρων για τη δημιουργία μονάδων επεξεργασίας και τελικής διάθεσης υπολειμμάτων. Μικρότερη σημασία σύμφωνα με τις απόψεις των αιρετών πρέπει να δοθεί στην κατασκευή ΧΥΤΥ (Χώροι Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων, για ότι μένει μετά την επεξεργασία) αλλά και στην δημιουργία σταθμών μεταφόρτωσης απορριμμάτων.

Από την άλλη οι σημαντικότερες προτεραιότητες που πρέπει να θέσει το Δημοτικό Συμβούλιο στα θέματα διαχείρισης των υδάτινων πόρων φανερώθηκε πως είναι η εξοικονόμηση νερού άρδευσης, η μείωση των αντλήσεων του υπόγειου νερού, η καταμέτρηση όλων των χρήσεων του νερού και η βελτίωση των έργων αξιοποίησης των υδατικών πόρων.

Σημαντικό εύρημα της παρούσας έρευνας είναι ότι τα μέτρα που οι αιρετοί θεωρούν σημαντικά για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος στο δήμο που μελετάται είναι η δημιουργία επιχειρηματικών πάρκων, η βελτίωση της εμπορικής πολεοδομίας στα αστικά κέντρα (σαφείς και λειτουργικοί κανόνες χωροταξίας και πολεοδόμησης για τις εμπορικές δραστηριότητες) και η μείωση του παραεμπορίου και της παραοικονομίας.

Αναφορικά με τη βελτίωση της επισκεψιμότητας στο δήμο οι αιρετοί θεωρούν πως πρέπει να δοθεί έμφαση στην ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων, στη βελτίωση της καθαριότητας και της εικόνας (των αστικών κέντρων), στη προώθηση των ήπιων μορφών τουρισμού, στην ολοκλήρωση / βελτίωση των οδικών δικτύων, στη βελτίωση της σήμανσης και της πληροφόρησης για τους επισκέπτες, στη βελτίωση του κυκλοφοριακού προβλήματος (στα αστικά κέντρα) και αλλά και του επιπέδου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και της ηλεκτρονικής πληροφόρησης συνολικά σε τοπικό επίπεδο.

Για να είναι εφικτή η τοπική ανάπτυξη, αρκετοί αιρετοί θεωρούν πως πρέπει να υπάρχει συνεργασία μεταξύ δήμου και περιφέρειας όμως παρόλο αυτά αρκετά άτομα διατηρούν αρνητική στάση, αποτέλεσμα που και πάλι φανερώνει την ανάγκη για αυτονομία που επιθυμούν οι συμμετέχοντες στην έρευνα. Παρόλο αυτά φανερώθηκε μια πολύ θετική στάση αναφορικά με τη συνεργασία με τοπικές επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας με στόχο την ενίσχυση των τελευταίων. Αναφορικά με τους τομείς που θα προμηθευόταν ο δήμος οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα δήλωσαν ότι αυτοί είναι οι υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας, η ανακύκλωση, η καθαριότητα, αλλά και η συντήρηση εγκαταστάσεων και πρασίνου.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί πως η έρευνα φανέρωσε θετική στάση απέναντι στην αξιοποίηση εθελοντικών υπηρεσιών από τους δήμους. Οι απόψεις για το πρόγραμμα Ειδικό Πρόγραμμα Εξυγίανσης των Δήμων είναι επίσης πολύ θετικές ενώ οι κύριες πηγές χρηματοδότηση των τοπικών υπηρεσιών και έργων σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας είναι κυρίως οι τοπικοί φόροι ακίνητης περιουσίας, οι τοπικοί φόροι εισοδήματος φυσικών προσώπων αλλά και οι τοπικοί φόροι επί των επιχειρήσεων, αποτέλεσμα που φανερώνει την μεγάλη σημασία της τοπικής επιχειρησιακής ανάπτυξης.

Η έρευνα ανέδειξε ότι υπάρχει θετική στάση για τη συνεργασία μεταξύ δήμου και ιδιωτικού τομέα. Η πιο κατάλληλη μορφή συνεργασίας φαίνεται να είναι μέσω ΣΔΙΤ για την κατασκευή και λειτουργία μεγάλων έργων υποδομής, αλλά και μέσω συμβάσεων παραχώρησης για την παροχή ορισμένων δημοσίων υπηρεσιών από ιδιώτες. Τέλος οι υπηρεσίες που θα μπορούσαν να παραχωρηθούν σε ιδιώτες, σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας είναι οι υπηρεσίες κατάρτισης, η συλλογή απορριμμάτων, η επεξεργασία των απορριμμάτων, η διαχείριση της δημοτικής ακίνητης περιουσίας αλλά και οι υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και αλληλεγγύης.

3.2 Περιορισμοί έρευνας

Ο κύριος περιορισμός της έρευνας είναι το μικρό μέγεθος του δείγματος που ίσως να μειώνει σε κάποιο βαθμό την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων αλλά και την δυνατότητα για σύγκριση. Κάτι τέτοιο οφείλεται στη δυσκολίες που αντιμετώπισε ο ερευνητής κατά τη διάρκεια συλλογής των δεδομένων. Ειδικότερα η πρώτη δυσκολία σχετίζεται με την αλλαγή από το σύστημα Καποδίστρια σε σύστημα Καλλικράτης κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας, γεγονός που οδήγησε οι αιρετοί που πήραν μέρος να είναι σε μεγάλο βαθμό αβέβαιοι για το σύστημα και να μην έχουν αρκετές γνώσεις για τις αλλαγές στη πράξη. Όλα αυτά δυσκόλεψαν σε μεγάλο βαθμό την διαδικασία και αύξησαν το ποσοστό άρνησης για συμμετοχή στην έρευνα. Επιπρόσθετα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας συλλογής των δεδομένων στην περιοχή της Κερατέας υπήρχε επί τρεις μήνες κατάσταση απεργίας λόγω της απόφασης για δημιουργία εργοστασίου απορριμμάτων. Αυτό επίσης περιορίσε την επιθυμία των αιρετών να συμμετέχουν στην έρευνα. Το γεγονός ότι το ίδιο το ερωτηματολόγιο συμπεριλαμβάνει ερωτήσεις για θέματα που σχετίζονται ΧΥΤΑ και ΧΥΤΗ επίσης έκανε τους ερωτώμενους να φοβούνται και να αρνούνται να απαντήσουν.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

Antoszek, J. (2002). *The sustainable development conception and the possibilities of its implementation in rural areas in the province of Lublin*, *Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska. Sectio B*, 57, 193 – 210

Baskoy, T. (2008). *Global Financial Crisis and Public Service Institutions: A Comparison of Responses in Commonwealth Countries*. Commonwealth Association for Public Administration and Management (CAPAM)

Callan T., Nolan B. & Walsh J. (2010). *The Economic Crisis, Public Sector Pay, and the Income Distribution*. Discussion Paper Series IZA DP No. 4948

Challis, T. (2009). Help or hindrance? The use of fair access to care services eligibility criteria within a primary care trust setting, *British Journal of Occupational Therapy*, 72 (2), 87 – 89

Clifford, B.P(2013). Rendering reform: Local authority planners and perceptions of public participation in Great Britain, *Local Environment*, 18 (1), 110 – 131

Cohen L., Manion L., Morrison K. (2007). *Research Methods in Education*, Routledge Taylor & Francis Group, London and New York

Entwistle, T., Martin, S.J., Enticott, G. (2005). Leadership and service improvement: Dual elites or dynamic dependency?, *Local Government Studies*, 31 (5), 541 – 554

Hernando, M., & Remesar, N. (2011). The employment in the neighbourhoods' project: A local economic development experience in Catalonia, *Local Economy*, 26 (6-7), 582 – 587

Jacobsen, D.I. (2012). Local authority bureaucracies: Responsible, representative, or divergent? Evidence from small political systems in Norway, *Public Administration*, 90 (4), 1067 – 1087

Jacobsen, D.I. (2012). Local authority bureaucracies: Responsible, representative, or divergent? Evidence from small political systems in Norway, *Public Administration*, 90 (4), 1067 – 1087

Joseph, V., West, R.M., Shickle, D., Keen, J., & Clamp, S. (2011). Key challenges in the development and implementation of telehealth projects, *Journal of Telemedicine and Telecare*, 17 (2), 71- 77

Kothari C.R. (2004). *Research Methodology: Methods and Techniques*. New Delhi: New Age International Publishers

Kladogeni, A. & Hatzigeorgiou, A. (2011). Designing a balanced scorecard for the evaluation of a local authority organization, *European Research Studies Journal*, 14 (2), 65 – 80

Malhotra N. K. & Birks D. F. (2007). *Marketing research – an applied approach*, 3rd European edition, FT Prentice Hall, Financial Times

Peattie, K., & Hall, G. (1994). The greening of local government: a survey, *Local Government Studies*, 20 (3), 458 – 485

Thomas, N., & Percy-Smith, B. (2012). It's about changing services and building relationships: Evaluating the development of Children in Care Councils, *Child and Family Social Work*, 17 (4), 487 – 496

von Malmborg, F. (2004). Networking for knowledge transfer: Towards an understanding of local authority roles in regional industrial ecosystem management, *Business Strategy and the Environment*, 13 (5), 334 – 346

Zainal, Z. (2007). Case study as a research method. *Jurnal Kemanusiaan*. 9, pp. 1-6

Ελληνική

Αιτιολογική Έκθεση του σχεδίου νόμου. Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης. (2012). Βουλή των Ελλήνων

Αυλωνίτης Γ. (2001). *Στρατηγικό Βιομηχανικό Μάρκετινγκ*. Τόμος Α', Β' Έκδοση, Εκδόσεις: Αθ. Σταμούλης, Αθήνα

Κυριαζόπουλος, Π. & Σαμαντά, Ειρ., (2011). *Μεθοδολογία έρευνας εκπόνησης διπλωματικών εργασιών*, Εκδόσεις: Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

Μάλλιαρης Π. (2001). *Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ*. Γ' Έκδοσης, Εκδόσεις: Αθ. Σταμούλης, Αθήνα

Σαρκόπουλος Γ. (1993). *Η Τοπική Αυτοδιοίκηση σε συνάρτηση με τη διοικητική αποκέντρωση στην Ελλάδα*, Διδακτορική Διατριβή στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΥΠΕΣ (2010). *Το Πρόγραμμα Καλλικράτης: Νέα αρχιτεκτονική για την αναμόρφωση της αυτοδιοίκησης και του κράτους*, Αθήνα, Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Διαδίκτυο

Οι δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου. Διαθέσιμο στο <http://kallikratis.ypes.gr/> [Πρόσβαση 10/1/2013]

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. *Δημόσιες επιχειρήσεις και υπηρεσίες κοινής ωφέλειας*. http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/market/rules/article_7197_el.htm#top, [Πρόσβαση 11/1/2013]

(ΥΔιΜΗΔ) Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα. http://www.gspa.gr/%289314520541433256%29/documents/erg%20411_08.pdf [Πρόσβαση 8/1/2013]

(ΥΕ), Υπουργείο Εσωτερικών, 2011. Άρθρο της Εφημερίδας La Stampa με δηλώσεις του Υπουργού Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Μάιος, 2011. <<http://www.ypes.gr/el/MediaCenter/Minister/PressReleases/?id=cb6dab92-6ef5-49aa-a867-d64f5ac01e1b>> [Πρόσβαση 10/1/2013]

Παράρτημα: Οι νέοι χάρτες του Σχεδίου Καλλικράτης

Πηγή: ΥΠΕΣ, 2010

Πηγή: ΥΠΕΣ, 2010

Περιφέρεια Αττικής, Αθήνα

Πηγή: ΥΠΕΣ, 2010

Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Πηγή: ΥΠΕΣ, 2010

Περιφέρεια Θεσσαλίας

Πηγή: ΥΠΕΣ, 2010

Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Πηγή: ΥΠΕΣ, 2010

Περιφέρεια Πελοποννήσου

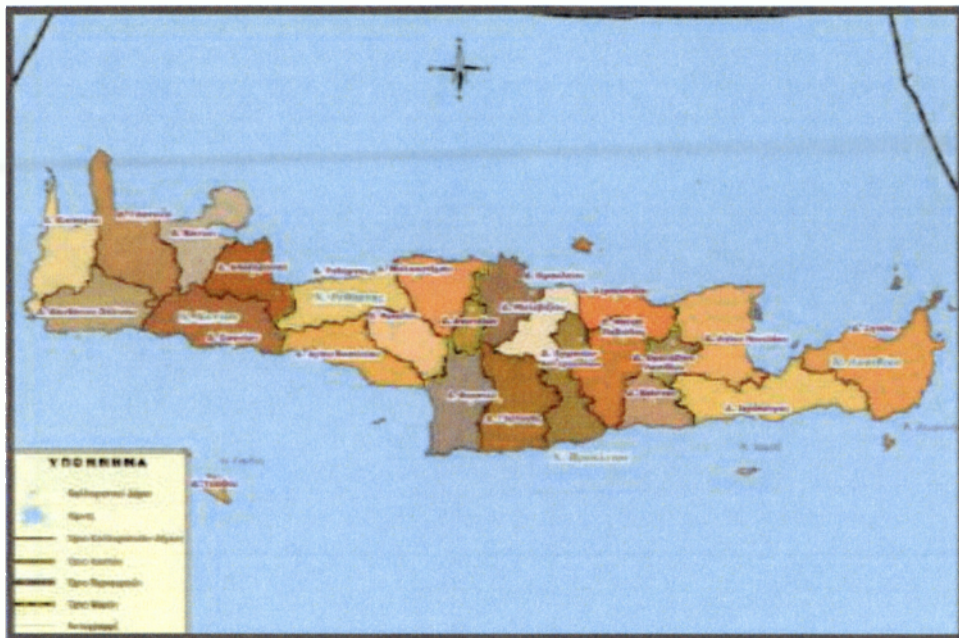
Πηγή: ΥΠΕΣ, 2010

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

Πηγή: ΥΠΕΣ, 2010

Περιφέρεια Κρήτης

Πηγή: ΥΠΕΣ, 2010